
Veřejnoprávní média srozumitelně

*Jak fungují, proč mají být nezávislá a proč na
nich záleží*

Miloslav Nič

Aktuální online verze:
obcansky-kompas.mila.guide/verejnopravni-media

Miloslav Nič
12. června 2026

© Miloslav Nič, 2026

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4972-4205>

Vydal Miloslav Nič,
Vítězná 1572, 274 01 Slaný,
jako svou 1. publikaci.

1. vydání.
Slaný, 2026

ISBN 978-80-909954-0-6 (pdf)

ISBN 978-80-909954-1-3 (ePub)

ISBN 978-80-909954-2-0 (html)

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20660593>

Verze: <https://doi.org/10.5281/zenodo.20660594>

Archiv: <https://zenodo.org/records/20660594>

Licence: Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) —

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Knihu lze volně kopírovat, šířit a upravovat (i komerčně) s uvedením autora a původu.

Obsah

Jak tyto texty vznikají	1
Úvod	3
Pro rychlé zorientování	4
1 Proč to řešit právě teď	16
1.1 Co se v roce 2025 změnilo	16
1.2 Proč to bylo téma: 17 až 20 let zmrazených poplatků	17
1.3 Proč o tom má smysl číst právě teď	18
Zdroje	19
2 K čemu jsou svobodná média v demokracii	21
2.1 Tři funkce, bez nichž demokracie nefunguje	21
2.2 Co ukazují data	23
2.3 Pojem „media capture“	24
2.4 Proč se to týká ČT a ČRo	26
Zdroje	26
3 Kdo média vlastní a kdo nad nimi drží kontrolu	28
3.1 Srovnání čtyř typů médií	28
3.2 Tři modely podle Hallina a Manciniho	32
3.3 Kam patří Česko?	33
3.4 Proč na tom záleží	34
Zdroje	35
4 Česká a evropská zkušenost	37
4.1 Proč historie pomáhá rozumět dnešku	37
4.2 Co si z historie odnést	42
Zdroje	42
5 Jak se v Evropě financují veřejnoprávní média	44
5.1 Peníze nejsou detail. Jsou nástrojem moci.	44
5.2 Srovnání vybraných evropských zemí	49
5.3 Co říká evropský rámec	50
5.4 Shrnutí: neexistuje jediný „nejlepší“ model	51
Zdroje	52

6	Nezávislost: jak se zajišťuje a kde se může ztratit	54
6.1	Proč nezávislost není jeden zákon, ale soustava po- jistek	54
6.2	Evropské standardy — EMFA a Rada Evropy . . .	58
6.3	Česká úprava a evropský standard: kde se shodují a kde zůstávají rizika	58
6.4	Jak se nezávislost ztrácí — opakující se mechanismy Zdroje	60 61
7	Varovné příklady: Polsko, Maďarsko, Slovensko a Itálie	63
7.1	Proč se dívat ven	63
7.2	Co mají čtyři případy společného	67
7.3	Zákon jako společný nástroj zásahu	68
7.4	Tohle není předpověď pro Česko	68
	Zdroje	69
8	ČT a ČRo dnes: fakta o financování a sněmovní debatě	71
8.1	Peníze v číslech — auditovaná data za rok 2024 .	71
8.2	Novela účinná od 1. května 2025	74
8.3	Co se tím nerozhodlo	78
	Zdroje	80
9	Obsah veřejné služby: co za to dostáváme	82
9.1	Od rozpočtu k obsahu: co veřejná služba přináší .	82
9.2	Zákonné poslání: veřejná služba není jen zpravodaj- ství	82
9.3	Zpravodajství a publicistika	83
9.4	Regionální a krajské vysílání	84
9.5	Menšinové vysílání a národnostní jazyky	84
9.6	Vzdělávání a obsah pro různé generace	85
9.7	Kulturní a dokumentární tvorba	85
9.8	Sport a události značného společenského významu	86
9.9	Krizová komunikace	86
9.10	Archiv a kulturní paměť	87
9.11	Co trh sám nezajistí	88
9.12	Proč obsah veřejné služby souvisí s nezávislostí . .	88
	Zdroje	89
10	Jak poznat nezávislé médium	90
10.1	Proč právě deset otázek a odkud pocházejí	90
10.2	10 otázek: co přesně hledat	90
10.3	Varovné signály: co hledat, když odpověď zní „ne“ .	95

10.4 Užitečné zdroje pro vlastní ověřování	95
Zdroje	96
11 Co může udělat občan	97
11.1 Co tato kapitola záměrně nedělá	97
11.2 Cesta 1: Napsat věcný dotaz poslanci nebo senátorovi	97
11.3 Cesta 2: Sledovat legislativní proces na psp.cz . .	98
11.4 Cesta 3: Požádat o informace podle zákona č. 106/1999 Sb.	99
11.5 Cesta 4: Poslat podnět Radě ČT nebo Radě ČRo .	101
11.6 Cesta 5: Petice a mimořádné právní cesty	102
11.7 Cesta 6: Rozvíjet mediální gramotnost	103
11.8 Co občanský dohled nedělá	104
Zdroje	105
Glosář	107
Rejstřík	156
Seznam faktů a údajů	160
EMFA	160
Historické milníky	160
Koncesionářské poplatky	160
Mezinárodní srovnání poplatků	161
Polsko/Maďarsko/Slovensko přechody	161
Rady a vedení	162
Rozpočty ČT / ČRo	162
World Press Freedom Index	163
Zaměstnanci	163
Použité zdroje	164

Jak tyto texty vznikají

Mám doktorát z chemie a léta jsem se v ní věnoval výzkumu. Poslední čtvrtstoletí ale pracuji především na pomezí textů a strukturovaných dat. Ještě před nástupem jazykových modelů jsem podobné projekty stavěl ručně. Vedl jsem tým, který převedl IUPAC Gold Book — mezinárodní slovník chemické terminologie — do strukturovaného formátu XML. Založil jsem <https://zvon.org>, jeden z prvních referenčních webů o technologiích XML, který přes deset let patřil ve svém oboru k nejnavštěvovanějším na světě. Na pražské VŠCHT jsem pak vybudoval Laboratoř informatiky a chemie.

Pod doménou mila.guide dnes udržuji několik dalších projektů v podobném duchu: nezávislý zpravodajský portál o městě, kde žiji (slany.mila.guide), archiv pětadvaceti let historie mé běžecké komunity (mkk.mila.guide) a hloubkové analýzy zákonů aktuálně projednávaných v parlamentu (zakon.mila.guide). Právě tam se snažím vynášet na povrch podstatu, která jinak zůstává skrytá v nepřehledných paragrafech, pozměňovacích návrzích a roztroušených veřejných vyjádřeních.

To, co dřív zabíralo roky, dnes s pomocí umělé inteligence často zvládnou za měsíce, týdny, dny — někdy i za pouhé hodiny. Podstata práce se ale nezměnila: vzít rozsáhlé, roztroušené a obtížně dostupné poznání a převést je do podoby, které člověk skutečně porozumí. Vede mě k tomu i frustrace, kterou důvěrně znám z politiky — místní i celostátní — a z médií: zásadní rozhodnutí příliš často padají jen na základě povrchních dojmů. Občanský kompas je můj další pokus postavit se této povrchnosti.

Tyto texty nejsou ani čistě mým dílem, ani čistě dílem umělé inteligence. Hotové věty do textového editoru nevkládám přímo — i mé vlastní formulace se do něj dostávají prostřednictvím umělé inteligence. To ale neznamená, že bych jí přenechal rozhodování o obsahu.

Každý průvodce vzniká v dialogu mezi mnou a několika nejlepšími jazykovými modely současnosti. Modely si navzájem oponují, opravují se a nabízejí různé varianty; já určuji směr, zadávám úpravy a posuzuji, co projde do výsledného textu. Někdy jejich verzi ponechám beze změny, jindy přesně určím, co má text říci — výjimečně i slovo od slova. Umělá inteligence často navrhne a sama i doporučí variantu, která působí nejsilněji; konečné rozhodnutí, zda ji přijmu, upravím, nebo odmítnu, však zůstává na mně — stejně jako odpovědnost za výsledek.

Cesta od prvního nápadu k hotovému průvodci trvá zpravidla několik týdnů. Za tu dobu si s umělou inteligencí vyměním miliony slov: návrhy, varianty, námitky a opravy. Klíčová tvrzení ověřuji v primárních zdrojích, celý text opakovaně čtu, upravuji a vracím k dalšímu přepracování. Věcným chybám se přesto nelze vyhnout úplně — v textu této délky by nějaké přehlédl i sebepečlivější autor. Tento postup však jejich počet výrazně snižuje a zároveň umožňuje obsah průběžně aktualizovat tempem, které by samotný člověk jen stěží udržel.

Hledám tak hranici, kde mohu umělé inteligenci ponechat volnost a kde je nutný můj vlastní zásah. Je to vědomý experiment: pokus spojit silné stránky člověka a stroje v celek, který by žádný z nich sám vytvořit nedokázal.

Najdete-li v textu věcnou chybu, napište mi na kompas@mila.guide. Opravy zapracovávám co nejdříve a každý průvodce nese datum poslední revize.

Miloslav Nič

Úvod

Tato kniha začíná stručným přehledem všech kapitol pod nadpisem „Pro rychlé zorientování“; poté následují plné kapitoly s podrobným výkladem, čísly a odkazy na zákony i původní zdroje. Aktuální verzi průvodce **Veřejnoprávní média srozumitelně** najdete online na obcansky-kompas.mila.guide/verejnopravni-media.

Veřejnoprávní média nejsou jen další stanice v nabídce, které občan může, ale nemusí sledovat. Jsou to instituce, které moderní *demokracie* vytvořily s jasným cílem: aby zpravodajství nezáviselo na tom, kdo právě vládne, na velkých vlastnících ani na zadavatelích reklamy. Tato nezávislost ale nevzniká sama od sebe. Drží ji konkrétní pravidla — složení rad, které na média dohlížejí, způsob financování a postup jmenování vedení. A stejně konkrétními pravidly ji lze postupně oslabit: většinou ne jedním velkým zásahem, ale řadou malých kroků, které jednotlivě vypadají nevinně, dohromady však mohou změnit celý smysl instituce.

Tento průvodce vám nechce říkat, jestli máte mít Českou televizi a Český rozhlas rádi. To není jeho úloha. Chce vám dát fakta a souvislosti: čísla, zákony, evropské standardy, mezinárodní srovnání a konkrétní příklady ze zemí, kde se nezávislost veřejnoprávních médií dostala pod tlak.

Vychází mimo jiné z evropského aktu o svobodě médií (*EMFA*), ze žebříčků a indexů, které sestavují *Reportéři bez hranic*, výzkumný projekt *V-Dem* či americká organizace *Freedom House*, a ze čtyř případových studií: Polska, Maďarska, Slovenska a Itálie. Cílem není nabídnout hotový soud, ale podklady, podle nichž si čtenář může vytvořit vlastní informovaný názor.

Záměrně se nevěnujeme hodnocení jednotlivých pořadů, moderátorů, rozhovorů ani hostů televizních debat a vyhýbáme se stranickým nálepkám. Ne proto, že by na těchto věcech nezáleželo, ale proto, že je už rozebírá množství jiných textů a komentářů.

Soustředíme se na něco jiného: na otázky, k nimž se v české veřejné debatě obtížně hledá systematický přehled. Jak veřejnoprávní média fungují jako instituce? Kde se v jiných evropských zemích podařilo jejich nezávislost ochránit — a kde se naopak postupně vytratila? A jaké nástroje má občan, který chce téma sledovat věcně, aniž by se musel zařadit k jednomu z politických táborů?

Pro rychlé zorientování

Krátký souhrn všech kapitol pro rychlou orientaci. Plné znění s čísly, zákony, zdroji a podrobným výkladem najdete v hlavní části knihy.

Kap. 1. Proč to řešit právě teď

Podrobně viz str. 16

Kolik vlastně měsíčně platíte za veřejnoprávní média? Pokud máte doma televizi, odvádíte 150 Kč měsíčně České televizi; za rozhlas se platí 55 Kč měsíčně Českému rozhlasu. Povinnost platit rozhlasový poplatek vzniká i tehdy, pokud máte rádio jen v autě. Domácnost, která má televizi i rádio, tak platí celkem 205 Kč měsíčně. Od 1. května 2025 tato částka vzrostla z původních 180 Kč — po sedmácti letech beze změny u televizního poplatku a po dvaceti letech u poplatku rozhlasového. Nově se navíc poplatky budou upravovat automaticky.¹

1. **Nová výše poplatků** — televizní poplatek činí 150 Kč měsíčně a rozhlasový 55 Kč měsíčně. Dříve to bylo 135 Kč za televizi a 45 Kč za rozhlas. Změnu přinesl zákon č. 119/ 2025 Sb., účinný od 1. května 2025.¹
2. **Sedmnáct, respektive dvacet let beze změny** — televizní poplatek zůstal na 135 Kč od roku 2008, rozhlasový na 45 Kč už od roku 2005. Spotřebitelské ceny přitom podle ČSÚ za tu dobu vzrostly o desítky procent.²
3. **Nově i zařízení s internetem** — rozšířil se okruh plátců. Za přijímač se nyní považuje i zařízení, které technicky umožňuje individuálně zvolenou reprodukci vysílání, bez ohledu na způsob příjmu. Prakticky to může být například chytrý telefon, tablet nebo počítač.
4. **Automatická valorizace** — pokud kumulativní inflace od posledního zvýšení překročí 6 %, sazba se automaticky zvýší o 6 % k 1. červenci následujícího kalendářního roku. Nebude k tomu potřeba další novela zákona. Nová částka se zaokrouhlí nahoru na celé koruny.

Tip

Proč je to téma pro občanskou debatu právě teď? Finanční rámec z roku 2025 měl nastavit financování veřejnoprávních médií na řadu let dopředu. Už v dubnu 2026 však ministr kultury Oto Klempeř představil návrh zcela nového mediálního zákona, podle něhož by se od ledna 2027 zrušily koncesionářské poplatky a financování ČT a ČRo by se přesunulo do státního rozpočtu. Po vlně kritiky v připomínkovém řízení ale vláda koncem května 2026 oznámila, že tento komplexní návrh dál projednávat nebude — zrušení poplatků a přechod na státní rozpočet chce prosadit jednodušeji, jen úpravou stávajících zákonů. Začátkem června 2026 koalice tento záměr potvrdila vedení ČT a ČRo; návrh zákona s konkrétními částkami měl ministr kultury předložit vládě v polovině června. K 12. červnu 2026 tak jde stále o záměr v přípravě, nikoli o schválenou změnu. Podrobněji se tomu věnuje kapitola Jak se to platí.

Tím ale debata nekončí. V dalších letech se bude řešit i to, kdo zasedá v Radě ČT a Radě ČRo, jak se vybírá generální ředitel a zda má k veřejné službě v plném rozsahu patřit také obsah vznikající především pro online prostředí a streamingové služby — tedy pro sledování a poslech přes internet. Právě proto je lepší vést informovanou debatu včas, než jen dodatečně reagovat na hotová rozhodnutí.

Kap. 2. K čemu jsou svobodná média v demokracii

Podrobně viz str. 21

Demokracie může dobře fungovat jen tehdy, když lidé vědí, o čem rozhodují. Aby se mohli u voleb i v běžném občanském životě rozhodovat podle faktů, musí mít někdo čas, prostředky a dostatečnou ochranu na to, aby pročetl dokumenty, ověřoval čísla a kladl mocným nepříjemné otázky. Právě tuto roli plní svobodná média.

1. **Informují** — přinášejí fakta, která občané potřebují pro rozhodování u voleb i v každodenním životě.
2. **Kontrolují** — dohlíží na vládu, úřady, soudy, firmy i další vlivné aktéry. V anglosaské tradici se této roli říká *watchdog*, tedy „hlídací pes“ demokracie.
3. **Propojují** — vytvářejí společný prostor, v němž lidé z různých regionů, profesí a názorových skupin mohou sdílet základní představu o tom, co se ve společnosti děje.

Tip

Souvislost mezi svobodou médií a kvalitou demokracie není jen dojem. Potvrzují ji i mezinárodní srovnávací studie.

Projekt **V-Dem** (Varieties of Democracy) při Göteborgské univerzitě každoročně hodnotí stav demokracie ve více než 200 zemích a územích. Sleduje stovky ukazatelů — od voleb a právního státu až po svobodu médií.

Podobně **Reportéři bez hranic** (Reporters Without Borders, RSF), mezinárodní nevládní organizace se sídlem v Paříži, sestavují *World Press Freedom Index* — žebříček svobody tisku ve 180 zemích. Hodnotí v něm například bezpečnost novinářů, politický tlak, ekonomické vlivy nebo právní prostředí.

Oba projekty dlouhodobě ukazují stejným směrem: tam, kde jsou média svobodnější, bývá demokracie kvalitnější, korupce nižší a instituce stabilnější. Není to náhoda.

Kap. 3. Kdo média vlastní a kdo nad nimi drží kontrolu

Podrobně viz str. 28

Když někdo řekne „média“, může tím myslet několik velmi odlišných věcí. Rozdíl není jen akademický. Podle toho, kdo médium vlastní a financuje, se většinou pozná, komu se zodpovídá, kdo na něj může mít vliv a jak velkou redakční volnost skutečně má.

Typ média	Kdo ho platí	Komu se zodpovídá
Státní	Státní rozpočet	Vládě nebo příslušnému ministrovi
Veřejno-právní	Občané — formou poplatku, paušálu nebo jiného zákonem určeného příspěvku	Nezávislé radě volené parlamentem
Soukromé komerční	Inzerenti, předplatitelé a zákazníci	Vlastníkovi, akcionářům nebo investorům
Oligarchické	Majitel, často z vlastních nebo propojených podnikatelských zdrojů	Formálně vlastníkovi; v praxi často jedné vlivné osobě s širšími podnikatelskými zájmy

Na jaře 2026 ministr kultury navrhl změnit financování České televize a Českého rozhlasu z dosavadních poplatků na příspěvek ze státního rozpočtu; po silné kritice v připomínkovém řízení vláda od komplexního návrhu v květnu 2026 ustoupila, záměr však chce

prosadit úpravou stávajících zákonů. Podrobněji se tomu věnuje kapitola Jak se to platí.

Tip

Když někdo řekne „státní televize“, často tím myslí Českou televizi. Přesné to ale není. Státní televizi řídí stát — tedy vláda nebo ministerstvo. Veřejnoprávní televize má fungovat jinak: její vedení nejmenuje vláda přímo, ale rada, která má dohlížet na to, aby televize sloužila veřejnosti, ne právě vládnoucí politické většině.

Kap. 4. Česká a evropská zkušenost

Podrobně viz str. 37

Myšlenka veřejnoprávních médií není ani česká, ani nová. V moderní podobě se zrodila v Británii v roce 1927: vysílání nemělo být nástrojem státu ani pouhým obchodním podnikem, ale službou veřejnosti. Česká právní úprava na tento model navázala v roce 1991 a účinnosti nabyla 1. ledna 1992 — tedy rok před rozpadem Československa.

1927 — BBC získává Royal Charter. Princip veřejné služby, později shrnovaný heslem „informovat, vzdělávat a bavit“, se stává vzorem pro evropská veřejnoprávní média.

1950 / 1961 — vznikají ARD a později ZDF. Poválečné Německo buduje systém, který má bránit politickému ovládnutí vysílání. Německý ústavní soud později výslovně říká, že rozhlas a televize „nesmějí být vydány napospas státu“.

1991 — vzniká právní rámec pro Českou televizi a Český rozhlas. Česká národní rada přijímá zákony č. 483/1991 Sb. o České televizi a č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu. Kontrolní rady obou institucí volí parlament.

2000–2001 — televizní krize. Spor o nezávislost zpravodajství České televize vyvolává jednu z největších občanských mobilizací po roce 1989. Na Václavské náměstí přichází zhruba 100 tisíc lidí a Poslanecká sněmovna v noci z 12. na 13. ledna 2001 mění zákon o České televizi.

2024 — přichází evropské nařízení o svobodě médií. EMFA stanovuje pro všechny státy EU minimální pravidla, která mají chránit nezávislost médií veřejné služby před politickým i ekonomickým tlakem.

Tip

Každý z těchto milníků vznikl jako odpověď na konkrétní krizi, ne jako čistě teoretický nápad od stolu. Německý ústavní soud reagoval na snahu Adenauerovy vlády vytvořit vlastní celostátní televizi. Česká změna zákona z roku 2001 zase navazovala na to, co se odehrálo v České televizi o Vánocích 2000.

Kap. 5. Jak se v Evropě financují veřejnoprávní média

Podrobně viz str. 44

Každá demokracie musí nějak financovat veřejnoprávní vysílání. Evropa v praxi používá čtyři hlavní modely. Každý má svou logiku, ale také slabé místo. Klíčová otázka přitom nezní jen „kolik peněz veřejnoprávní média dostanou“, ale hlavně **jak stabilní je jejich financování a nakolik odolává momentálním politickým náladám.**

Model	Kdo platí	Hlavní slabina
Poplatek za přijímač	Ten, kdo má zařízení podle zákonné definice. V Česku je definice technologicky neutrální; ve Velké Británii zahrnuje i sledování přes streaming.	V době sledování přes internet se hůře vymezuje i vymáhá.
Paušál za domácnost	Každá domácnost bez ohledu na to, jaké zařízení vlastní.	Nezohledňuje, zda a jak lidé veřejnoprávní média skutečně používají.
Státní rozpočet	Všichni daňoví poplatníci.	Vláda nebo parlament mohou výši financování měnit podle aktuální politické situace.
Hybridní model	Kombinace poplatku, státního příspěvku a případně reklamy.	Přináší více zdrojů, ale také větší závislost na politickém rozhodování nebo reklamním trhu.

Tip

Zlaté pravidlo zní: čím předvídatelnější jsou příjmy veřejnoprávních médií v dlouhém období, tím lépe lze chránit jejich nezávislost. Proto evropské nařízení o svobodě médií, známé

jako **EMFA** (*European Media Freedom Act*), v čl. 5 odst. 3 výslovně požaduje, aby financování veřejnoprávních médií bylo **přiměřené, udržitelné a předvídatelné**.

Kap. 6. Nezávislost: jak se zajišťuje a kde se může ztratit

Podrobně viz str. 54

Nezávislost veřejnoprávních médií nelze zajistit jedním paragrafem. Opírá se o tři základní pilíře — a právě na ně míří každý, kdo chce veřejnoprávní vysílání ovlivnit. Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že nezávislost nemusí padnout najednou: někdy stačí oslabit jen jeden z těchto pilířů.

1. **Rada** — kdo volí její členy, na jak dlouho, kdo je může odvolat a z jakých důvodů.
2. **Financování** — kdo určuje jeho výši, jak často se upravuje a zda je oddělené od každoročního rozhodování o státním rozpočtu.
3. **Generální ředitel** — kdo ho jmenuje, na jak dlouhé období a za jakých podmínek ho lze odvolat.

Zákonný rámec

Evropský rámec EMFA — nařízení 2024/1083, článek 5 — použitelný od 8. srpna 2025, nastavuje pro veřejnoprávní média jasná pravidla. Vedení má být jmenováno a odvoláváno transparentně a bez diskriminace, jeho mandát má být dostatečně dlouhý a financování se má opírat o předem daná objektivní kritéria. Cílem je, aby veřejnoprávní média měla přiměřené, udržitelné a předvídatelné zdroje. Stejnou laťku proto musí splnit i český zákon.

Kap. 7. Varovné příklady: Polsko, Maďarsko, Slovensko a Itálie

Podrobně viz str. 63

Čtyři evropské země od roku 2010 ukázaly, jak rychle se může narušit nezávislost veřejnoprávních médií. Nejde o předpověď pro Česko, ale o popis mechanismů, které mezinárodní indexy sledují a dokážou pojmenovat.

Polsko (2015–2023) — tzv. *mała ustawa medialna* převedla pravomoc jmenovat vedení polské veřejnoprávní televize TVP na ministra. V roce 2016 odešlo z veřejnoprávních médií zhruba 225 novinářů. V žebříčku RSF (*World Press Freedom Index*) kleslo Polsko z 18. místa v roce 2015 na 62. místo v roce 2020. Po změně vlády v roce 2023 se vrátilo na 31. místo v roce 2025 a na 27. místo v roce 2026.

Maďarsko (2010+) — veřejnoprávní televize, rozhlas i tisková agentura MTI byly sloučeny do státního holdingu MTVA. Stát má rozhodující vliv na jmenování vedení. V žebříčku RSF kleslo Maďarsko z 23. místa v roce 2010 na 67. místo v roce 2024, 68. místo v roce 2025 a 74. místo v roce 2026 — nejhorší pozici za poslední čtyři ročníky.

Slovensko (2024+) — původní veřejnoprávní vysílatel RTVS byl zrušen a nahrazen novou institucí STVR, u níž získalo významný vliv ministerstvo kultury. V žebříčku RSF kleslo Slovensko z 29. místa v roce 2024 na 38. místo v roce 2025; v roce 2026 se mírně zlepšilo na 37. místo.

Itálie (dlouhodobě) — pro veřejnoprávní RAI je typická tradice *lottizzazione*, doslova „rozparcelování“: neformální rozdělování vlivu nad veřejnoprávním vysíláním mezi politické tábory. V žebříčku RSF byla Itálie v roce 2025 na 49. místě, v roce 2026 klesla na 56. místo.

Upozornění

Toto není předpověď ani obvinění. Jde o věcný popis toho, co se v některých evropských demokraciích skutečně stalo, a o mechanismy, které k těmto změnám vedly.

Zda by se podobný vývoj mohl odehrát i v Česku, nezáleží na této kapitole. Záleží na odolnosti institucí, pozornosti veřejnosti a schopnosti soudů zasáhnout tam, kde by byly překročeny demokratické pojistky.

Kap. 8. ČT a ČRo dnes: fakta o financování a sněmovní debatě

Podrobně viz str. 71

O co v této debatě jde? O peníze a o pravidla. V roce 2024 získala Česká televize z televizních poplatků 5,74 mld. Kč a Český rozhlas z rozhlasových poplatků 2,07 mld. Kč. Televizní poplatek zůstal na stejné výši od roku 2008, rozhlasový od roku 2005; cenová hladina mezitím vzrostla o desítky procent. Novela, která financování

upravila, byla schválena v dubnu 2025 a hlavní část změn nabyla účinnosti 1. května 2025. ¹²³

Česká televize 2024 — výnosy celkem (auditováno)

7,54 mld. Kč

Česká televize 2026 — plán výnosů (po novele)

8,54 mld. Kč

Český rozhlas 2024 — celkové výnosy (auditováno)

2,40 mld. Kč

Poplatek od 1. 5. 2025

150 Kč (TV) / 55 Kč (rozhlas)

- **ČT 2024** — příjem z televizních poplatků činil 5,74 mld. Kč, celkové účetní výnosy 7,54 mld. Kč. Do celkových výnosů se započítává mimo jiné zúčtování fondu televizních poplatků, obchodní činnost a ostatní výnosy. Průměrný přepočtený počet zaměstnanců byl 2 972. ¹
- **ČRo 2024** — z celkových výnosů 2,40 mld. Kč tvořily rozhlasové poplatky 2,07 mld. Kč. Průměrný přepočtený počet zaměstnanců byl 1 359,77. ²
- **Poplatek** — před novelou činil televizní poplatek 135 Kč měsíčně a rozhlasový poplatek 45 Kč měsíčně. Zákon č. 119/2025 Sb., kterým se mění mimo jiné zákon č. 348/2005 Sb., zvýšil od 1. května 2025 poplatek na 150 Kč za televizi a 55 Kč za rozhlas. Zavedl také automatickou valorizaci: pokud součet inflace od posledního zvýšení poplatku překročí 6 %, zvýší se poplatky k 1. červenci následujícího roku o 6 % a zaokrouhlí se nahoru na celé koruny. ³

Kap. 9. Obsah veřejné služby: co za to dostáváme

Podrobně viz str. 82

V kapitole 8 jsme se zabývali rozpočty: Česká televize měla v roce 2024 výnosy 7,54 mld. Kč a Český rozhlas hospodařil s rozpočtem

přibližně 2,4 mld. Kč. Co za to občan dostává? Nejde jen o zpravodajství. Zákony o České televizi a Českém rozhlasu ukládají oběma institucím širokou veřejnou službu: mají informovat, vzdělávat, nabízet pořady pro děti, kulturu, dokumenty, sport, regiony, menšiny i různé skupiny obyvatel, pečovat o archivní fondy a podporovat domácí tvorbu.¹²

Soukromá média mohou dělat kvalitní žurnalistiku i veřejně prospěšný obsah. Rozdíl je v tom, že jejich hlavním úkolem je obstát na trhu. ČT a ČRo mají naopak ze zákona zajišťovat i služby, které jsou pro společnost důležité, ale samy by se z reklamy, sledovanosti nebo předplatného nemusely dlouhodobě zaplatit.

Co do veřejné služby patří

- **Zákonné poslání nad rámec zpravodajství** — ČT a ČRo nemají jen přinášet zprávy. Jejich veřejná služba zahrnuje také vzdělávání, kulturu, dokumenty, pořady pro děti, sport, menšinový obsah, péči o archiv a podporu domácí tvorby.¹²
- **Regionální záběr** — veřejnoprávní média mají pokrývat dění i mimo Prahu: prostřednictvím televizních studií a regionálního zpravodajství ČT i přes síť 14 regionálních stanic Českého rozhlasu. Smyslem je, aby se do vysílání pravidelně dostávala také témata z krajů a menších regionů.
- **Menšiny a různé skupiny obyvatel** — veřejná služba má myslet i na lidi, kteří nejsou pro komerční média hlavní cílovou skupinou: národnostní nebo etnické menšiny, děti, seniory, lidi se zdravotním postižením nebo menší regionální publikum. Zákony výslovně mluví o nabídce pořadů pro všechny skupiny obyvatel a o rozvíjení kulturní identity včetně menšin.¹²
- **Dětský a vzdělávací obsah** — příkladem je ČT :D, dětská stanice určená dětem od 4 do 12 let, která vysílá denně od 6:00 do 20:00, nebo vzdělávací portál ČT edu. Český rozhlas k tomu přidává pořady, stanice a podcasty pro děti, mladé posluchače i lidi, kteří se chtějí dál vzdělávat.
- **Kultura, dokument a domácí tvorba** — veřejná služba zahrnuje dokumentární tvorbu, divadlo, hudbu, film, rozhlasové hry, literaturu, klasickou hudbu i podporu české audiovizuální a rozhlasové tvorby.
- **Sport a události značného společenského významu** — veřejnoprávní média zpřístupňují vybrané sportovní akce a velké společenské události, které přesahují běžnou zábavu: volby, státní ceremonie, významné sportovní přenosy nebo mimořádné události veřejného zájmu.

- **Krizové informace** — při povodních, pandemii, energetické krizi nebo jiných mimořádných situacích mají ČT a ČRo zvláštní význam: rychle šíří ověřené informace, pokyny úřadů a praktické rady pro veřejnost.
- **Archiv** — veřejnoprávní média uchovávají část české audiovizuální a rozhlasové paměti. Nejde jen o staré pořady, ale o dokumentaci kulturního, politického a společenského života země.

Tip

Jednoduchý test: kolik z toho, co dnes vysílají Děčko, Vltava, ČT art nebo regionální zpravodajství z Karlovarského kraje, by vznikalo pravidelně a celoplošně, kdyby se mělo zaplatit jen z reklamy? Odpověď by nejspíš zněla: jen malá část — a často ne dlouhodobě. Právě proto veřejnoprávní vysílání existuje: není to historická zvláštnost, ale odpověď na skutečnost, že trh některé důležité typy obsahu nezajišťuje v potřebném rozsahu.

Kap. 10. Jak poznat nezávislé médium

Podrobně viz str. 90

Kvalitu média nelze poznat podle jedné reportáže. Dá se však odhadnout podle toho, jak médium dlouhodobě funguje: zda je zřejmé, kdo ho financuje, kdo v něm píše a jak nakládá s vlastními chybami.

Následujících deset otázek lze položit jakémukoli médiu — deníku, zpravodajskému webu, podcastu i televizním zprávám. Inspirovali jsme se Media Pluralism Monitorem, každoročním evropským hodnocením plurality médií, které vydává Centre for Media Pluralism and Media Freedom při Evropském univerzitním institutu ve Florencii (CMPF, EUI), a redakčními principy EBU, tedy Evropské vysílací unie sdružující veřejnoprávní vysílatele. Samotný výběr deseti otázek je autorský.¹²

Deset otázek pro rychlou orientaci

Kontrolní seznam

- ☐ Je u média jasně uvedeno, kdo ho vlastní nebo vydává? (*kritické*)
- ☐ Má veřejně dostupný etický kodex? (*kritické*)
- ☐ Zveřejňuje opravy chyb, případně pravidla, podle nichž je provádí? (*kritické*)

- ☐ Odděluje zpravodajství od komentářů a názorových textů? *(kritické)*
- ☐ Je u článků uvedeno jméno autora? *(důležité)*
- ☐ Je zřejmé, z čeho je médium financováno? *(kritické)*
- ☐ Lze podat stížnost — a je dohledatelné, jak byla vyřízena? *(důležité)*
- ☐ Opírá se reportáž o více nezávislých zdrojů? *(důležité)*
- ☐ Je sponzorovaný nebo placený obsah jasně označen? *(kritické)*
- ☐ Existuje nezávislý mechanismus dohledu, například ombudsman nebo etická rada? *(důležité)*

Kap. 11. Co může udělat občan

Podrobně viz str. 97

Občanský dohled nad veřejnoprávními médii nemusí znamenat aktivismus ani stranickou kampaň. V praxi má podobu několika klidných a legálních kroků:

1. **Napsat věcný dotaz poslanci nebo senátorovi** — zejména pokud se projednává zákon, volba mediálních rad nebo financování veřejnoprávních médií.
2. **Sledovat legislativu a veřejná jednání** — například sněmovní tisky na <https://psp.cz>, jednání mediálních výborů, zápisy a záznamy z jednání Rady ČT a Rady ČRo.
3. **Požádat o informace podle zákona č. 106/1999 Sb.** — například Ministerstvo kultury, Českou televizi nebo Český rozhlas, pokud jde o informace vztahující se k jejich veřejné působnosti.
4. **Poslat podnět nebo stížnost správnému orgánu** — Radě ČT, Radě ČRo, případně Radě pro rozhlasové a televizní vysílání, pokud jde o televizní nebo rozhlasové vysílání obecně.
5. **Využít petiční právo** — pokud nejde jen o individuální dotaz, ale o společný veřejný zájem.
6. **Rozvíjet mediální gramotnost** — u sebe, ve škole, v rodině nebo v práci: učit se rozpoznávat vlastnictví médií, zdroje financování, práci se zdroji, korekce chyb a rozdíl mezi zprávou, komentářem a propagandou.

Zákonný rámec

Mimořádná právní cesta: Ústavní soud není běžný nástroj občanského dohledu. Jednotlivec se na něj může obrátit jen ve vlastní věci ústavní stížností a za splnění zákonných podmínek; obecný návrh na zrušení zákona podávají jen oprávněné subjekty, například skupina poslanců nebo senátorů.

Tip

Občanský dohled nemá parlamentu diktovat, jak má rozhodnout. Má pomoci tomu, aby se rozhodovalo na základě faktů, aby bylo vidět, že veřejnosti na tématu záleží, a aby zákonodárci věděli, že jejich postoje budou sledovány.

Proč to řešit právě teď

1.1 Co se v roce 2025 změnilo

V roce 2025 byla přijata tzv. velká mediální novela — zákon č. 119/ 2025 Sb., účinný od 1. května 2025. Zasáhla hlavně tři předpisy: zákon č. 348/ 2005 Sb. o rozhlasových a televizních poplatcích, zákon č. 483/ 1991 Sb. o České televizi a zákon č. 484/ 1991 Sb. o Českém rozhlasu. Vedle toho upravila i několik dalších souvisejících zákonů, například v oblasti sociálního zabezpečení.

Návrh předložila vláda jako sněmovní tisk 738. Poslanecká sněmovna jej schválila 5. března 2025, Senát 9. dubna 2025 a prezident jej podepsal 25. dubna 2025. Pro běžného diváka a posluchače jsou nejdůležitější čtyři změny: ¹³

TV poplatek

135 → 150 Kč/měs.

Rozhlasový poplatek

45 → 55 Kč/měs.

Rozšíření plátců

zařízení schopná reprodukovat vysílání i online

Automatická valorizace

+6 % při inflaci ≥ 6 %

- **Televizní poplatek: 135 → 150 Kč** — první zvýšení od roku 2008.

- **Rozhlasový poplatek: 45 → 55 Kč** — první zvýšení od roku 2005.
- **Širší okruh plátců u domácností, jiná pravidla pro firmy** — u domácností se povinnost platit poplatek nově neváže jen na klasický televizor nebo rádio. Počítají se i zařízení, která technicky umožňují zvolit si a přehrát televizní nebo rozhlasové vysílání bez ohledu na způsob příjmu. V praxi sem typicky patří mobilní telefon, tablet nebo počítač. Novela tím reaguje na to, že stále více lidí sleduje nebo poslouchá obsah ČT a ČRo přes internet a klasický přijímač vůbec nemá. U právnických osob se naopak zavedl výpočet podle počtu zaměstnanců, s výjimkou nejmenších zaměstnavatelů. Podrobněji se tomu věnuje kapitola Jak se to platí.
- **Automatická valorizace** — pokud kumulativní inflace od posledního zvýšení překročí 6 %, poplatek se automaticky zvýší o 6 %, aniž by bylo nutné přijímat nový zákon. Cílem je omezit problém, na který upozorňují i mezinárodní srovnání: dlouhodobé zmrazování poplatků může z financování veřejnoprávních médií dělat politický nástroj. Akademická srovnávací studie (Urbániková a kol., 2026; FSS MU, FSV UK, FF UP) dochází k závěru, že český model s valorizací odpovídá požadavkům evropského nařízení o svobodě médií na stabilní, předvídatelné a přiměřené financování. Zároveň uvádí, že poplatkové financování přímo od veřejnosti v Evropě obecně lépe chrání politickou nezávislost veřejnoprávních médií než financování ze státního rozpočtu.⁶

1.2 Proč to bylo téma: 17 až 20 let zmrazených poplatků

Výše poplatků se dlouho neměnila: televizní poplatek byl naposledy upraven v roce 2008, rozhlasový už v roce 2005. Od té doby v Česku vzrostly spotřebitelské ceny podle ČSÚ o desítky procent. Reálná hodnota poplatků tak výrazně klesla — u televizního přibližně o dvě pětiny, u rozhlasového téměř o polovinu.

Jinými slovy: veřejná služba, kterou mají Česká televize a Český rozhlas ze zákona zajišťovat — regionální zpravodajství, dětské a vzdělávací pořady, dokumenty, kulturní obsah nebo služby pro menšinové publikum — se v praxi financovala z peněz, které měly podstatně nižší hodnotu než v době posledního zvýšení.²

Zmrazené poplatky nejsou jen české téma. Evropská vysílací unie ve své ročence *Funding of Public Service Media* upozorňuje, že pokud

se poplatky dlouhé roky nezvyšují podle růstu cen, může to být jeden z nepřímých způsobů oslabování médií veřejné služby. Není k tomu nutné žádné dramatické rozhodnutí: vláda nemusí poplatky přímo snižovat, stačí je několik let neupravovat.⁴

Na podobné riziko reaguje i evropské nařízení o svobodě médií — EMFA (EU 2024/1083). Vstoupilo v platnost 7. května 2024 a od 8. srpna 2025 se naplno uplatňuje. V článku 5 požaduje, aby financování médií veřejné služby vycházelo z předem stanovených, transparentních a objektivních pravidel a aby jim zajišťovalo přiměřené, udržitelné a předvídatelné zdroje. Současně zdůrazňuje také jejich redakční a funkční nezávislost a jasná pravidla pro jmenování a odvolávání vedení.⁵

1.3 Proč o tom má smysl číst právě teď

- **Mělo jít o řešení na delší dobu. Zatím to tak nevypadá.** Novela z roku 2025 zvýšila poplatky a zavedla automatickou valorizaci, aby se o jejich výši nemuselo znovu rozhodovat až po mnoha letech politického odkládání. Už v dubnu 2026 však ministr kultury Oto Klempíř představil návrh zcela nového mediálního zákona, který by od ledna 2027 koncesionářské poplatky zrušil a financování ČT a ČRo převedl do státního rozpočtu. Podle tehdy představených parametrů by obě média měla dostávat dohromady zhruba 7,8 miliardy Kč ročně. Záměr kritizují vedení ČT a ČRo, část odborné veřejnosti i Evropská vysílací unie. Po silné kritice v připomínkovém řízení ale vláda koncem května 2026 oznámila, že tento komplexní návrh dál projednávat nebude. Záměr zrušit poplatky a financovat ČT a ČRo ze státního rozpočtu zůstává; premiér Andrej Babiš ho ale chce prosadit jednodušeji — jen úpravou stávajících zákonů, nikoli novým zákonem o médiích. Začátkem června 2026 to premiér s koaličními představiteli potvrdili i generálním ředitelům ČT a ČRo; návrh zákona s konkrétními částkami měl ministr kultury předložit vládě 15. června 2026. K 12. červnu 2026 tedy jde stále o živý politický spor, nikoli o přijaté právo. Podrobněji se tomu věnuje kapitola Jak se to platí.
- **Otevřené zůstávají i personální otázky.** Nejde jen o peníze, ale také o to, kdo a jak volí členy Rady ČT a Rady ČRo, jak se vybírá generální ředitel a jak má vypadat férové a důvěryhodné výběrové řízení. Podrobněji se tomu věnuje kapitola Nezávislost.
- **Veřejná služba se přesouvá i na internet.** Novela z roku 2025 výslovně posunula zákonný rámec České televize směrem

k online prostředí: počítá nejen s klasickým vysíláním, ale také s šířením obsahu prostřednictvím sítí elektronických komunikací a s audiovizuálními službami na vyžádání. Otevřenou otázkou však zůstává, jak široce se má veřejná služba na internetu do budoucna chápat: co všechno má ČT a ČRo nabízet online, komu má sloužit a jak se má takový obsah financovat.

- **Česko není izolovaný případ.** Evropské nařízení o svobodě médií bude v praxi narážet na konkrétní spory o financování, nezávislost a politický vliv v Polsku, Maďarsku, Slovensku i dalších zemích. České mediální prostředí se proto nebude vyvíjet samo o sobě, ale ve vztahu k tomu, co se děje v okolních státech. Podrobněji se tomu věnuje kapitola Varovné příklady.

Tip

Debata o veřejnoprávních médiích bývá často vyhrocená. Tento průvodce nechce čtenáři říkat, zda má mít Českou televizi a Český rozhlas rád. Chce mu dát do ruky fakta, čísla, zákony, evropské standardy a mezinárodní srovnání, aby si mohl udělat vlastní úsudek. Samotný vztah k ČT a ČRo je pak věcí každého čtenáře.

Zdroje

- 1 PARLAMENT ČR. (2025). *Zákon č. 119/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb. o ČT, zákon č. 484/1991 Sb. o ČRo a další související zákony*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-119>
- 2 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. (2026). *Index spotřebitelských cen (CPI) — Český statistický úřad*. [k 2026-04-17]
https://csu.gov.cz/produkty/isc_cr
- 3 POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR. (2024). *Sněmovní tisk 738/0 (9. volební období)*. [k 2026-04-17]
<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=738>
- 4 EBU MEDIA INTELLIGENCE SERVICE. (2024). *Funding of Public Service Media 2024*. [k 2026-04-17]
<https://www.ebu.ch/topics/funding-and-advertising>
- 5 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2024). *Nařízení (EU) 2024/1083 — European Media Freedom Act (EMFA)*. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>

- 6 URBÁNIKOVÁ, M. A KOL. (FSS MU, FSV UK, FF UP). (2026). *Jak financovat média veřejné služby: Expertní analýza evropských modelů a jejich fungování v praxi*. [k 2026-04-18]

<https://science.fsv.cuni.cz/wp-content/uploads/2026/04/Jak-financovat-media-verejne-sluzby-1.pdf>

K čemu jsou svobodná média v demokracii

2.1 Tři funkce, bez nichž demokracie nefunguje

Nejde jen o akademickou konstrukci. O podobných rolích tisku se mluvilo už v 18. a 19. století. O médiích jako o „čtvrté moci“ se často říká, že tento výraz použil Edmund Burke; přesné autorství i datování jsou však sporné. Opírají se hlavně o pozdější zmínku Thomase Carlyla v knize *On Heroes, Hero-Worship, and the Heroic in History* z roku 1841.

Současné teorie médií a žurnalistiky tyto role běžně rozlišují, i když ne vždy používají stejnou trojici pojmů. Pro pochopení demokracie je ale důležité hlavně to, že se tyto funkce navzájem nenahrazují. Nestačí, aby média jen informovala. Nestačí, aby jen kontrolovala moc. A nestačí ani to, aby jen vytvářela prostor pro společnou debatu. Demokracie potřebuje všechny tři role zároveň.

2.1.1 Informační funkce — bez faktů nelze volit

Občan v demokracii rozhoduje ve volbách, v referendu, v lokální debatě o tom, kam má obec směřovat. Aby rozhodl informovaně, potřebuje jinou kvalitu informací, než má o tom, co si koupit v supermarketu — potřebuje fakta o rozpočtu, o účincích legislativy, o výkonnosti úřadů. Tato fakta se nerodí v sociálních sítích ani na vládních tiskových konferencích. Vznikají prací redaktora, který má přístup k materiálům, čas na jejich čtení a prostředky na cestu a konzultaci s odborníky.

Příklad

Dobře je to vidět na mezinárodní investigaci **Panama Papers** z roku 2016, na níž se podíleli i čeští novináři. Díky analýze milionů uniklých dokumentů odhalila rozsáhlou síť offshore struktur — tedy firem a účtů v zahraničních jurisdikcích, které mohou

sloužit k daňové optimalizaci, ale také ke skrývání skutečných vlastníků majetku.

Taková práce nevznikne za odpoledne. Vyžaduje stovky novinářů z desítek zemí, měsíce ověřování, právní konzultace, bezpečnou práci se zdroji i dostatek redakční nezávislosti. Právě zde je vidět, proč svobodná média potřebují stabilní zázemí: podobné kauzy se nedají dělat jen tehdy, když se právě „vyplatí“ na trhu. Platí je nakonec veřejnost — předplatitelé, čtenáři, dárci a v případě veřejnoprávních médií také koncesionáři.

2.1.2 Kontrolní funkce — „watchdog“ neboli hlídací pes

Moc, která není pod kontrolou, má sklon se zneužívat. Není to ideologické tvrzení, ale opakovaně pozorovaná zkušenost — v různé míře platí v demokraciích i v autoritářských režimech.

Fungující demokracie proto nestojí na jediné pojistce. Kontrolu moci zajišťuje několik vrstev: soudy, parlamentní opozice, nezávislé instituce, jako jsou Nejvyšší kontrolní úřad, veřejný ochránce práv nebo Úřad pro ochranu osobních údajů, a také občanská společnost.

Média mají mezi těmito pojistkami zvláštní postavení. Neodsuzují, nerozhodují místo soudů a nemohou nahrazovat státní instituce. Umějí však reagovat rychle a mají velký dosah. Dokážou upozornit na problém dřív, než se jím začnou zabývat úřady nebo soudy — a často právě tím donutí ostatní kontrolní mechanismy, aby se vůbec daly do pohybu.

Kontrolní funkce stojí na třech předpokladech:

- **Přístup k informacím** — v Česku jej upravuje zákon č. 106/1999 Sb.; podobné zákony existují ve všech demokratických státech.¹ Úřad nebo jiný povinný subjekt musí žádost vyřídit ve stanovené lhůtě. Zákon zároveň počítá i s výjimkami: v některých případech může být poskytnutí informace omezeno nebo odmítnuto, ale jen ze zákonných důvodů.
- **Ochrana zdrojů** — novinář nemusí prozradit, od koho informaci získal. Tato ochrana je důležitá nejen pro novináře, ale i pro whistleblowery, tedy lidi, kteří upozorní na protiprávní nebo neetické jednání. V Česku ji pro periodický tisk upravuje § 16 zákona č. 46/2000 Sb. a obdobně pro rozhlasové a televizní vysílání § 41 zákona č. 231/2001 Sb. To se týká i České televize a Českého rozhlasu.
- **Svoboda uveřejňování** — vychází z čl. 17 Listiny základních práv a svobod. Znamená, že stát nesmí zavádět cenzuru

a že novinář ani redakce nepotřebují před zveřejněním souhlas úřadu.

2.1.3 Integrační funkce — sdílený prostor

Ve 20. století tuto roli do velké míry plnily celostátní deníky, rozhlas a televize. V 21. století ji oslabuje digitální roztříštěnost: každý člověk může žít ve vlastním algoritmickém feedu, tedy v proudu příspěvků, které mu automaticky vybírá platforma. Společná realita se tím drobí.

Právě společný mediální prostor je však pro demokracii nezbytný. Pokud lidé z různých prostředí nesdílejí alespoň základní fakta, nedokážou se často shodnout ani na tom, v čem se vlastně neshodují. Polarizace se živí tím, že jednotlivé skupiny nežijí jen s odlišnými názory, ale často i v odlišných informačních světech.

Veřejnoprávní média mají v této roli zvláštní význam. Zákon jim ukládá, aby nabízela vyvážený obsah pro různé skupiny obyvatel a zohledňovala pluralitu společnosti, včetně menšin. Nemají proto oslovovat jen ty skupiny, které jsou obchodně zajímavé pro inzerenty, ale také publikum, které by čistě komerční média mohla snadno přehlížet. V Česku tuto roli vymezují zejména § 2 zákona č. 483/1991 Sb. o České televizi a § 2 zákona č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu.

2.2 Co ukazují data

To, že svobodná média a kvalita demokracie spolu úzce souvisejí, není jen dojem. Opakovaně to ukazují tři velké mezinárodní zdroje dat: **V-Dem**, **Reportéři bez hranic** a **Freedom House**.

V-Dem Institute při Göteborgské univerzitě každoročně vydává *Democracy Report*. Dlouhodobě v něm sleduje, jak se demokracie ve světě posiluje nebo oslabuje. Zpráva za rok 2026 upozorňuje, že svoboda projevu a médií patří k nejčastěji napadaným částem demokracie; v roce 2025 se podle V-Dem zhoršila ve 44 zemích. Jinými slovy: když začíná demokracie slábnout, tlak na média bývá jedním z prvních varovných signálů.²

Reportéři bez hranic (*Reporters Without Borders, RSF*) každoročně publikují *World Press Freedom Index*, tedy žebříček svobody tisku ve 180 zemích. V indexu za rok 2026, vydaném 30. dubna 2026, se Česko umístilo na **11. místě**, Německo na 14., Rakousko na 19. a Maďarsko na **74. místě**. Ve střední Evropě je tak dobře vidět, že země s lepší ochranou médií obvykle vykazují i pevnější demokratické instituce.³

Freedom House dnes sleduje svobodu médií hlavně v rámci ročenky *Freedom in the World*; samostatná ročenka *Freedom of the Press* vycházela v letech 1980–2017. Hodnotí mimo jiné právní prostředí, politický tlak, ekonomické podmínky a omezení, jimž čelí novináři. V případech demokratického ústupu — například v Maďarsku, Polsku po roce 2015, Turecku nebo Venezuele — patřily zásahy do médií často k časným varovným signálům. Neznamená to, že útoky na média vždy přicházejí jako první; často však postupují spolu s tlakem na soudy, nezávislé instituce a občanskou společnost.⁴

Upozornění

Pořadí je důležité. Demokracie se obvykle nezačne rozpadat tím, že ze dne na den zmizí volby. Ty často formálně zůstávají — lidé dál chodí k urnám, kandidují politické strany a výsledky se vyhláší podle pravidel.

Změna často začíná dřív a nenápadněji: u informací, které se k voličům dostávají. Pokud jsou média zastrašovaná, ekonomicky závislá, politicky ovládaná nebo systematicky znevěrohodňovaná, voliči sice mohou hlasovat svobodně na papíře, ale rozhodují se podle pokřiveného obrazu reality.

Právě proto mezinárodní indexy sledují stav médií jako jeden z raných ukazatelů demokratické eroze. Nejde jen o svobodu novinářů. Jde o to, zda občané mají dost spolehlivých informací, aby mohli demokracii skutečně používat.

2.3 Pojem „media capture“

Akademická literatura pro takovou situaci používá pojem **media capture** — česky přibližně **ovládnutí médií**. Nejde o klasickou cenzuru, kdy stát novinářům předem zakazuje, co smějí napsat. Jde o stav, kdy média formálně dál existují, ale postupně ztrácejí schopnost nezávisle sloužit veřejnosti. Místo toho se dostávají pod vliv politické nebo ekonomické moci.

V ekonomické literatuře pojem výrazně rozpracovali Timothy Besley a Andrea Prat v roce 2006. Ukázali, že vláda může ovlivňovat obsah médií i bez přímé cenzury — například přes vlastnictví, peníze, regulaci nebo neformální vztahy.⁵ V debatě o postkomunistické Evropě jej významně rozvíjela také rumunská politoložka Alina Mungiu-Pippidi, která media capture popisovala jako stav, kdy média nezískala dostatečnou autonomii a nedokážou plnit svou hlavní veřejnou funkci: informovat občany nezávisle na zájmech mocných.⁶ Širší přehled tohoto jevu později přinesl sborník Anyi Schiffrin *In*

the Service of Power: Media Capture and the Threat to Democracy z roku 2017.⁷

V literatuře se obvykle popisují čtyři hlavní cesty, jimiž k ovládnutí médií dochází:

Kanál	Jak funguje	Evropský příklad
Ovládnutí regulátora	Politické obsazení mediálního regulátora (v ČR Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, RRTV; na úrovni veřejnoprávních médií Rada ČT / ČRo).	Polsko 2015–2016: regulátor KRRiT obejít, jmenování vedení veřejnoprávních médií převedeno na ministra Státní pokladny (Minister Skarbu Państwa); v polovině roku 2016 přešla pravomoc na nově zřízenou Národní mediální radu (RMN).
Ovládnutí veřejnoprávních médií	Vláda ovládne jmenování vedení a/nebo výši financování veřejnoprávních médií.	Maďarsko 2011: centralizace veřejnoprávních médií pod státní fond MTVA, který sloučil financování a produkci pro MTV, Magyar Rádió, Duna TV a tiskovou agenturu MTI; formální fúze do jedné společnosti až v roce 2015.
Finanční páka	Státní reklama a přímé dotace jako nástroj odměňování „přátelských“ a trestání „nepřátelských“ médií.	Maďarsko: nerovnoměrná alokace státní reklamy (MPM 2024). ⁸
Vlastnické ovládnutí	Soukromá média se dostávají do rukou vlastníků se silnými politickými vazbami.	Maďarsko: KESMA 2018 — darování 476 titulů do jedné provládní nadace (Středoevropská tisková a mediální nadace).

Všechny čtyři cesty se mohou používat samostatně i společně. Samy o sobě ještě neznamenají konec demokracie. Nejde o vypínač, který se jedním krokem přepne z demokracie do autoritářství, ale spíše o stupnici: čím víc těchto zásahů přibývá, tím hůř média plní svou veřejnou roli.

Právě proto je sledují mezinárodní indexy, jako jsou **RSF**, **V-Dem** nebo **Media Pluralism Monitor**. Ten každoročně hodnotí rizika pro pluralitu médií v evropských zemích; pro Evropskou komisi jej zpracovává Centre for Media Pluralism and Media Freedom při Evropském univerzitním institutu ve Florencii.

Tyto nástroje pomáhají zachytit i rané fáze problému — tedy chvíli, kdy média ještě formálně fungují, ale jejich nezávislost už slábne. Podrobnější případové studie Polska, Maďarska, Slovenska a Itálie najdete v kapitole Varovné příklady.

2.4 Proč se to týká ČT a ČRo

Česká televize a Český rozhlas nejsou jedinými hráči na českém mediálním trhu. Vedle nich působí silná soukromá média — například Nova, Prima, Seznam Zprávy, DVTV, tištěná média i řada dalších redakcí.

Veřejnoprávní média však mají zvláštní úkol. Mají plnit všechny tři funkce popsané v této kapitole i tam, kde to pro soukromá média nemusí být obchodně výhodné. To se týká zejména **integrační role**: mají oslovovat různé věkové, sociální, regionální i názorové skupiny, nejen publikum zajímavé pro inzerenty. Podobně důležitá je i jejich **kontrolní role**: investigativní a analytická práce často vyžaduje mnoho času, právní podporu a nejistý výsledek, takže se ne vždy dá posuzovat podle okamžité návratnosti.

Otázka, kterou tento průvodce řeší, proto nezní: „**Jsou veřejnoprávní média dobrá, nebo špatná?**“ Přesnější otázka zní: **Jak mají být veřejnoprávní média nastavena, aby mohla plnit svou informační, kontrolní a integrační roli nezávisle na aktuální politické většině — ať je jakákoli?**

Zbytek průvodce hledá konkrétní odpovědi právě na tuto otázku.

Zdroje

- 1 PARLAMENT ČR. (1999). *Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>
- 2 V-DEM INSTITUTE, UNIVERSITY OF GOTHENBURG. (2026). *V-Dem Democracy Report 2026*. [k 2026-05-26]
https://www.v-dem.net/documents/75/V-Dem_Institute_Democracy_Report_2026_lowres.pdf
- 3 REPORTERS WITHOUT BORDERS. (2026). *RSF World Press Freedom Index 2026 — Europe & Central Asia*. [k 2026-05-11]
<https://rsf.org/en/2026-rsf-index-press-freedom-25-year-low>
- 4 FREEDOM HOUSE. (2025). *Freedom House — Freedom in the World*. [k 2026-04-17]
<https://freedomhouse.org/report/freedom-world>

- 5 BESLEY, T.; PRAT, A. (2006). *Handcuffs for the Grabbing Hand? Media Capture and Government Accountability*. [k 2026-05-26]
<https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.96.3.720>
- 6 MUNGIU-PIPPIDI, A. (2008). *How Media and Politics Shape Each Other in the New Europe*. [k 2026-04-17]
https://www.researchgate.net/publication/298647526_How_media_and_politics_shape_each_other_in_the_New_Europe
- 7 SCHIFFRIN, A. (ED.). (2017). *In the Service of Power: Media Capture and the Threat to Democracy*. [k 2026-04-17]
<https://www.cima.ned.org/publication/media-capture-in-the-service-of-power/>
- 8 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM (EUI). (2024). *Media Pluralism Monitor 2024 — Country Report: Hungary*. [k 2026-04-28]
<https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>

Kdo média vlastní a kdo nad nimi drží kontrolu

3.1 Srovnání čtyř typů médií

Média se dají porovnávat podle několika jednoduchých otázek: kdo je vlastní, kdo platí jejich provoz, kdo jmenuje jejich vedení a komu se toto vedení zodpovídá. Taková matice pomáhá rychleji poznat, s jakým typem média pracujeme — a jaké zájmy, tlaky nebo slabá místa u něj máme hledat.

Kritérium	Státní	Veřejno-právní	Soukromé komerční	Oligarchické
Vlastnictví	Stát, obvykle prostřednictvím vlády	Samostatná veřejnoprávní instituce zřízená zákonem	Soukromá firma, akcionáři nebo investor	Jeden silný podnikatel nebo propojená vlastnická skupina
Financování	Státní rozpočet	Mediální poplatek, paušál domácnosti nebo jiný zákonem garantovaný příspěvek z veřejných rozpočtů	Reklama, předplatné a další komerční příjmy	Zdroje majitele; reklama může hrát spíše doplňkovou roli

Kritérium	Státní	Veřejno-právní	Soukromé komerční	Oligarchické
Jmenování vedení	Vláda nebo příslušný ministr	Nezávislá rada volená parlamentem; v Česku u ČT a ČRo podle zákona Poslaneckou sněmovnou a Senátem	Akcionáři, investor nebo vlastník	Majitel přímo nebo prostřednictvím jím ovládaných orgánů
Komu skládá účty	Vládě nebo ministerstvu	Radě, veřejnosti a zákonem stanoveným kontrolním mechanismům, například výroční zprávou	Vlastníkovi, akcionářům, investorům a regulátorovi	Především majiteli
Redakční mise	Komunikace vládní politiky a státních priorit	Zákonem uložená veřejná služba	Komerční úspěch, sledovanost, čtenost a zisk	Kombinace podnikatelských zájmů, mediálního vlivu a politického dopadu
Příklady v Evropě	Bělorusko: BT; Rusko: RTR	Česko: ČT, ČRo; Německo: ARD, ZDF	Nova, Prima, Bild, Sky	Vydavatelství vlastněná politicky angažovanými podnikateli

3.1.1 Státní média

Státní média jsou formálně i fakticky podřízena vládě. Jejich redakční linie obvykle odráží aktuální postoj kabinetu nebo širší státní propagandu. Typická jsou pro autoritářské režimy — například KC-NA v Severní Koreji, BT v Bělorusku nebo RTR v Rusku.

V demokratických zemích jsou státní média v čisté podobě vzácná. Jako hraniční případy se v posledním desetiletí v EU často uvádějí Maďarsko a Slovensko: v Maďarsku systém MTVA pod silným vlivem orgánů obsazovaných vládní většinou, na Slovensku pak STVR po přijetí zákona č. 157/2024 Z. z. Formálně jde stále o veřejnoprávní

institute, jejich institucionální nezávislost je však výrazně oslabená. EBU a CMPF obě země hodnotí jako příklady **media capture**, tedy ovládnutí médií politickými nebo ekonomickými aktéry; podrobněji viz kapitola Varovné příklady a zprávy **MPM 2025** pro jednotlivé země ⁸⁹.

Příklad

Zmatek často vzniká i při překladu. V angličtině se výraz *state broadcaster* někdy používá volněji a může označovat i médium zřízené zákonem, které plní veřejnou službu. V češtině je ale potřeba rozlišovat přesněji: Česká televize není státní televize. Je to veřejnoprávní instituce zřízená zákonem a určená k poskytování veřejné služby.

3.1.2 Veřejnoprávní média

V mezinárodní debatě se pro veřejnoprávní média používá označení **Public Service Media**, zkráceně **PSM** — tedy média veřejné služby. Mají dva základní znaky.

Prvním je **veřejná mise uložená zákonem**. Jejich hlavním cílem nemá být zisk ani propagace vlády, ale služba veřejnosti: vyvážené zpravodajství, kultura, vzdělávání, pořady pro menšiny i obsah pro různé věkové skupiny.

Druhým znakem je **institucionální nezávislost na vládě**. Veřejnoprávní médium nemá řídit vláda ani ministerstvo. Jeho vedení jmenuje rada zřízená zákonem a financování má být nastaveno tak, aby nezáviselo na každoročním rozhodnutí kabinetu. Právě tato kombinace — veřejná služba a ochrana před přímým politickým řízením — odlišuje veřejnoprávní média od médií státních. ¹

Česká republika má tři veřejnoprávní média: **Českou televizi** podle zákona č. 483/1991 Sb., **Český rozhlas** podle zákona č. 484/1991 Sb. a **Českou tiskovou kancelář** podle zákona č. 517/1992 Sb. ČTK je tisková agentura, nikoli televizní nebo rozhlasový vysílatel.

Všechny tři instituce mají zvláštní právní postavení: nejsou ani státní, ani soukromé. Jejich řízení zajišťují rady. U České televize a Českého rozhlasu volí členy rad Poslanecká sněmovna a Senát; novela z roku 2023 zapojila do této volby i Senát, aby se snížilo riziko ovládnutí rad jedinou parlamentní většinou. Sněmovna volí dvě třetiny radních, Senát jednu třetinu. U ČTK volí Radu ČTK Poslanecká sněmovna.

Podrobněji se pravidlům řízení, kontroly a ochrany nezávislosti věnuje kapitola Nezávislost.

3.1.3 Soukromá komerční média

Soukromá komerční média vlastní soukromé firmy, podnikatelé nebo akcionáři. Jejich provoz je financován hlavně z reklamy, předplatného a dalších komerčních příjmů. Základním cílem je ekonomická udržitelnost a zisk.

V Česku do této skupiny patří například televizní stanice Nova a Prima, většina rádií, řada deníků i online zpravodajských serverů. Rozhlasové a televizní vysílání podléhá licenční a obsahové regulaci podle zákona č. 231/2001 Sb.; dohled vykonává Rada pro rozhlasové a televizní vysílání. Tištěná média upravuje zákon č. 46/2000 Sb., tedy tiskový zákon. Zpravodajské weby obecně pod režim rozhlasového a televizního vysílání nespádají.

Redakční linie soukromého média závisí na rozhodnutí vlastníka, vedení a obchodním modelu. Může být kvalitní i bulvární, vyvážená i jednostranná, investigativní i čistě zábavní. Podstatné je, že o jejím směřování nerozhoduje veřejnost ani zákonem zřízená rada, ale soukromý vlastník a trh.

Silná stránka: konkurenční tlak nutí soukromá média inovovat, reagovat rychle a odlišovat se obsahem.

Slabina 1: závislost na reklamě vytváří tlak na sledovanost, čtenost a klikatelnost. Obsahy, které jsou společensky důležité, ale málo výnosné — například dlouhodobá investigace, menšinové pořady nebo zpravodajství z chudších regionů — se pak vyrábějí obtížněji.

Slabina 2: rizikem je koncentrace vlastnictví. Pokud většinu trhu ovládá několik málo firem nebo podnikatelských skupin, pluralita názorů se může oslabit i bez přímého zásahu státu.

3.1.4 Oligarchická média

Oligarchické médium vypadá navenek jako běžné soukromé médium. Rozdíl je v tom, že ho vlastní člověk nebo skupina, která má silné podnikatelské či politické zájmy i mimo média. Pro takového vlastníka nemusí být hlavním cílem vydělat na samotném médiu peníze. Důležitější může být vliv: možnost určovat, o čem se mluví, co zůstane stranou pozornosti a jak se veřejně popisují konflikty, které se majitele týkají.

Tento pojem zde nepoužíváme jako urážku, ale jako označení určitého typu vlastnictví. Neříká automaticky nic o poctivosti jednotlivých novinářů ani o kvalitě každého článku. Podstatná je jiná otázka: slouží médium především čtenářům a veřejné debatě, nebo se jeho redakční směr dlouhodobě přizpůsobuje zájmům svého majitele?

Upozornění

Oligarchický vliv se obvykle nepozná podle jednoho článku, ale podle opakujících se vzorců. Akademická literatura, například práce Marius Dragomira a Center for Media, Data and Society (CMDs), upozorňuje na několik typických signálů: (1) vlastník média má rozsáhlé podnikatelské zájmy v oborech regulovaných státem; (2) redakční linie dlouhodobě chrání určité politické strany nebo politické aktéry; (3) investigativní texty o majiteli, jeho firmách nebo obchodních partnerech se v médiu téměř neobjevují; (4) po změně politického klimatu dochází k pravidelným výměnám ve vedení redakce. Rozpoznat oligarchické médium neznamena nenávidět jeho majitele. Znamená to sledovat, jak se médium chová v čase: koho kontroluje, koho šetří, jaká témata otevírá a jakým se naopak vyhýbá.

Evropský přehled

V evropském kontextu se často uvádí několik výrazných příkladů koncentrace mediálního vlastnictví. V Maďarsku vznikla v roce 2018 nadace **KESMA**, pod kterou bylo soustředěno 476 mediálních titulů; ty jí darovaly firmy a podnikatelé s dobrými vztahy k vládě. V Polsku před rokem 2016 působilo několik silných mediálních skupin napojených na různé politické tábory.

Také v Česku je vlastnictví médií dlouhodobým předmětem veřejné debaty. Diskutuje se například o skupině **PPF** a televizi Nova, o skupině **Penta** a vydavatelství Vltava Labe Media nebo o dřívějším vlastnictví vydavatelství **Mafra** holdingem Agrofert. Mafra byla následně prodána skupině Kaprain; smlouva byla podepsána v září 2023 a transakce byla dokončena v únoru 2024 po souhlasu antimonopolních úřadů.

Důležitým zdrojem pro sledování těchto rizik je **Media Pluralism Monitor** — každoroční přehled plurality médií zpracováváný centrem CMPF při European University Institute. Sleduje mimo jiné koncentraci vlastnictví, politickou nezávislost médií a riziko jejich ovládnutí politickými nebo ekonomickými aktéry ².

3.2 Tři modely podle Hallina a Manciniho

Daniel C. Hallin a Paolo Mancini ve své vlivné knize *Comparing Media Systems* z roku 2004 popsali tři základní typy mediálních systémů. Neptají se, jestli je konkrétní médium „dobré“, nebo „špatné“.

Sledují spíše to, jak v dané zemi funguje celý mediální trh, politika, novinářská profese a stát.

Jejich typologie stojí na čtyřech otázkách: jak silný a rozvinutý je mediální trh, nakolik jsou média propojena s politickými tábory, jak samostatná a profesionální je novinářská práce a jakou roli v médiích hraje stát.³

Zjednodušeně řečeno: v jižním modelu bývají média více svázána s politickými tábory, v severním modelu hrají silnou roli veřejno-právní média a profesní pravidla novinářů, zatímco v anglosaském modelu dominuje komerční trh a soutěž soukromých médií.

Model	Typické příklady	Hlavní rys
Polarizovaný pluralistický model (<i>Polarized Pluralist / jižní model</i>)	Itálie, Španělsko, Řecko, Francie	Silné propojení médií s politickými tábory, vyšší míra politického paralelismu a významná role státu.
Demokraticko-korporativní model (<i>Democratic Corporatist / severní model</i>)	Německo, Rakousko, Nizozemsko, skandinávské země	Silná tradice veřejno-právních médií, profesní autonomie novinářů a chápání médií jako důležité instituce občanské společnosti.
Liberální model (<i>Liberal / anglosaský model</i>)	Velká Británie, Irsko, USA	Silný komerční mediální trh, důraz na profesní etiku a nižší míra přímého propojení médií s politickými stranami.

3.3 Kam patří Česko?

Hallin a Mancini ve své původní typologii střední Evropu neanalyzovali. Pozdější empirická klastrová analýza — tedy statistické seskupování zemí podle podobných znaků — kterou publikovali Castro Herrero a kol. v roce 2017 v *International Journal of Communication*, proto navrhla pro jedenáct zemí regionu vlastní členění. Rozlišuje tři typy mediálních systémů: **východní**, **centrální** a **severní**.⁴

Česko v této analýze spadá spolu s Polskem, Chorvatskem a Slovinskem do **centrálního klastru**. Ten se vyznačuje kombinací relativně silného komerčního trhu, střední míry politického paralelismu a zranitelnější pozice veřejnoprávních institucí. Studie tím zároveň odmítá představu, že by země střední a východní Evropy byly jen

jednoduchou obdobou některého ze tří západních modelů Hallina a Manciniho.

Jiný pohled nabízí polská badatelka Bogusława Dobek-Ostrowska. Pro střední a východní Evropu rozlišuje čtyři modely vztahu médií a politiky.⁵ Zvlášť odlišuje například **smíšený liberální typ**, kam řadí Česko, Slovensko a Slovinsko, od modelů, v nichž mají političtí aktéři na média silnější vliv — například v Polsku, Maďarsku po roce 2010 nebo v části Balkánu.

Pro postkomunistické země jsou přitom společné některé dlouhodobé rysy: kratší tradice komerčního mediálního trhu, citlivost mediálních institucí na změny politického klimatu a vyšší nestabilita vlastnictví i samotného mediálního trhu.

3.4 Proč na tom záleží

Rozlišovat čtyři typy médií není důležité jen pro studenty mediálních studií. Má to velmi praktický význam pro každého čtenáře, posluchače i diváka.

3.4.1 Rozpoznání zájmů

Když čtete článek, který kritizuje konkurenta majitele daného média, je dobré vědět, jaké zájmy v něm mohou hrát roli. Neznamená to automaticky, že článek lže. Znamená to ale, že je užitečné vnímat i úhel pohledu, z něhož je napsán.

3.4.2 Obrana pluralismu

Zdravá demokracie potřebuje pestrou mediální krajinu: veřejnoprávní média, komerční média i menší nezávislé nebo nekomerční projekty — například lokální weby, neziskové redakce či podcasty. Každý z těchto typů plní jinou roli. Pokud jeden z nich zmizí nebo výrazně zeslábne, ostatní ho obvykle nedokážou plně nahradit.

3.4.3 Srovnání se zahraničím

Když mezinárodní indexy hodnotí kvalitu mediálního prostředí — například **RSF**, tedy Reportéři bez hranic, **V-Dem**, švédský projekt měřící stav demokracie, nebo **MPM**, Media Pluralism Monitor při florentském EUI — sledují především tuto širší strukturu. Nehodnotí jen jednotlivé články, ale také vlastnictví médií, jejich nezávislost, pluralitu trhu a odolnost vůči politickému či ekonomickému tlaku.

Tip

Typ média často poznáte už z několika základních údajů. Začněte v **tiráži** nebo v části *O nás* — hledejte, kdo médium vlastní, kdo ho provozuje a podle jakých pravidel funguje. U veřejnoprávních médií jsou tyto informace veřejně dostupné přímo na jejich webech: u České televize v části *Vše o ČT*, u Českého rozhlasu v části *O nás*. U soukromých médií lze vlastnickou strukturu dohledat také v **obchodním rejstříku** na <https://justice.cz>. Pokud není jasné, kdo médium vlastní nebo provozuje, je to samo o sobě důležitý signál — neznamená to automaticky, že médium lže, ale čtenář by měl být opatrnější, protože bez znalosti vlastníka se hůře posuzuje, jaké zájmy mohou za obsahem stát. Podrobný checklist deseti otázek najdete v kapitole Jak poznat kvalitu.

Zdroje

- 1 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi — § 2 (veřejná služba)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>
- 2 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM, EUI. (2025). *Media Pluralism Monitor 2025 — The Czech Republic (country report)*. [k 2026-04-18]
<https://cmpf.eui.eu/country/the-czech-republic/>
- 3 HALLIN, D. C.; MANCINI, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. [k 2026-04-17]
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511790867>
- 4 CASTRO HERRERO, L.; HUMPRECHT, E.; ENGESSER, S.; BRÜGGEMANN, M.; BÜCHEL, F. (2017). *Rethinking Hallin and Mancini Beyond the West: An Analysis of Media Systems in Central and Eastern Europe (International Journal of Communication, vol. 11, s. 4797–4823)*. [k 2026-04-18]
<https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/6035>
- 5 DOBEK-OSTROWSKA, B.; GŁOWACKI, M. (EDS.). (2015). *Democracy and Media in Central and Eastern Europe 25 Years On*. [k 2026-04-18]
<https://doi.org/10.3726/978-3-653-04452-2>
- 6 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu*. [k 2026-04-18]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>

- 7 PARLAMENT ČR. (1992). *Zákon č. 517/1992 Sb. o České tiskové kanceláři*. [k 2026-04-18]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-517>
- 8 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM, EUI. (2025). *Media Pluralism Monitor 2025 — Hungary (country report)*. [k 2026-04-28]
<https://cmpf.eui.eu/country/hungary/>
- 9 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM, EUI. (2025). *Media Pluralism Monitor 2025 — Slovakia (country report)*. [k 2026-04-28]
<https://cmpf.eui.eu/country/slovakia/>

Česká a evropská zkušenost

4.1 Proč historie pomáhá rozumět dnešku

Každý prvek dnešní podoby ČT a ČRo má svůj historický důvod: šestileté funkční období členů rad, přísnější pravidla pro odvolání generálního ředitele i poplatky oddělený od státního rozpočtu. Většinou nevznikly náhodou ani z teoretické úvahy, ale jako reakce na konkrétní selhání nebo na pokus o politickou kontrolu. Tato kapitola proto prochází pět klíčových bodů evropské zkušenosti, které pomáhají pochopit, proč veřejnoprávní média vypadají právě takto.

4.1.1 1927: BBC a princip „arm’s length“

BBC vznikla v roce 1922 jako soukromé sdružení výrobců rádií pod názvem British Broadcasting Company. Už o několik let později však britská vláda dospěla k závěru, že rozhlas je příliš důležitý, než aby ho řídil jen trh — a zároveň příliš vlivný, než aby ho přímo ovládal stát. Královská listina (*Royal Charter*) proto od 1. ledna 1927 vytvořila British Broadcasting Corporation: veřejnoprávní instituci financovanou koncesionářským poplatkem a řízenou nezávislou správní radou.

Právě zde se rodí princip označovaný jako „**arm’s length**“ — doslova „**na délku paže**“. Znamená to, že médium má sloužit veřejnosti, ale stát si od jeho každodenního řízení musí držet odstup. První generální ředitel BBC John Reith formuloval poslání, které se dodnes shrnuje do tří slov: **informovat, vzdělávat, bavit**.¹

Příklad

Princip odstupu od státu znamená, že veřejnoprávní médium sice vzniká na základě zákona, ale vláda nemá řídit jeho každodenní práci ani zasahovat do redakčního rozhodování. Mezi státem a redakcí proto stojí nezávislá rada jmenovaná na delší

funkční období, které přesahuje jeden volební cyklus. Podobný princip dnes používá řada evropských zemí.

4.1.2 1950–1961: Německá odpověď na totalitu

Poválečné Německo mělo čerstvou zkušenost s tím, co dokáže státem ovládané vysílání. Za nacismu byla rozhlasová společnost *Reichs-Rundfunk-Gesellschaft* součástí propagandického aparátu Josepha Goebbelse. Spojenci proto po válce trvali na tom, aby se podobná moc už nemohla soustředit v rukou jedné vlády.

V roce 1950 vznikla **ARD** (*Arbeitsgemeinschaft der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten*) — sdružení zemských, nikoli federálních veřejnoprávních vysílatelů. Smysl byl jednoduchý: žádná centrální televize nebo rozhlas, které by bylo možné snadno ovládnout z Berlína.²

Tento princip brzy prošel zkouškou. Kancléř Konrad Adenauer se v roce 1960 pokusil vytvořit konkurenční federální televizi *Deutschland-Fernsehen GmbH*, kterou by měla pod vlivem jeho vláda. Spolkový ústavní soud však 28. února 1961 v přelomovém rozsudku **BVerfGE 12, 205** — známém jako **první rozhlasový rozsudek** (*Erstes Rundfunkurteil*) nebo také **televizní rozsudek** (*Fernsehurteil*) — rozhodl, že rozhlas a televize „nesmějí být vydány napospas státu ani žádné společenské skupině“. Zároveň potvrdil, že odpovědnost za vysílání mají spolkové země, nikoli federální vláda. Adenauerův projekt tím skončil.³

Ještě téhož roku, 6. června 1961, uzavřely zemské vlády ve Stuttgartu státní smlouvu o zřízení **ZDF** (*Zweites Deutsches Fernsehen*) jako druhého veřejnoprávního vysílatele, nezávislého na spolkové vládě. Pravidelné vysílání ZDF začalo 1. dubna 1963.³

Zákonný rámec

Z rozsudku BVerfGE 12, 205 vychází zásada, která je v Německu dodnes ústavním standardem a ovlivnila i uvažování dalších evropských států: veřejnoprávní vysílání má být *staatsfern* — tedy „vzdálené od státu“. Nestačí, aby bylo nezávislé jen na papíře, například díky samostatné radě. Musí být chráněno i fakticky: financováním a pravidly, která vláda nemůže ze dne na den změnit.

4.1.3 1991: Česká transformace

Československý rozhlas i televize byly až do roku 1989 státními médii pod kontrolou KSČ. Po listopadu 1989 proto následovala debata, jak je proměnit v instituce sloužící veřejnosti, nikoli vládnoucí moci. Česká národní rada 7. listopadu 1991 přijala dva klíčové zákony: **zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi** a **zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu**. Oba nabyly účinnosti 1. ledna 1992 a do českého prostředí přenesly tři základní prvky britsko-německé tradice:⁴⁵

Veřejná služba místo státního úkolu. ČT a ČRo mají sloužit veřejnosti, nikoli vládě. Jejich úkolem není informovat tak, jak si přeje právě vládnoucí kabinet.

Rada volená parlamentem. Na kontrolu nemá dohlížet ministr ani vláda, ale rada volená zákonodárným sborem. Původně ji volila Poslanecká sněmovna; od novely z roku 2023 se na volbě podílí také Senát.

Financování oddělené od státního rozpočtu. Koncesionářský poplatek platí přímo občané. Peníze tedy neprocházejí státním rozpočtem a vláda nemůže financování ČT a ČRo měnit každý rok běžným rozpočtovým rozhodnutím.

České řešení bylo od počátku vědomým kompromisem. Česká ústavní tradice neměla tak silnou oporu v ústavním soudu jako Německo a demokratická politická kultura se po pádu komunismu teprve vytvářela. Některé slabiny tohoto modelu se ukázaly už za devět let.

4.1.4 2000–2001: Televizní krize jako zakládající moment

Televizní krize na přelomu let 2000 a 2001 patří k nejdůležitějším událostem české mediální historie. Nešlo jen o vnitřní spor v České televizi ani o běžný politický konflikt. Rozhodující roli sehrál veřejný tlak: na Václavské náměstí přišlo zhruba sto tisíc lidí a následovala rychlá zákonodárná reakce.

Chronologie krize. Krize se během několika týdnů změnila z vnitřního sporu v České televizi v celospolečenský konflikt o nezávislost veřejnoprávního vysílání. Následující časová osa ukazuje, jak rychle se události vyvíjely — od odvolání generálního ředitele přes stávkou a masovou demonstraci až po změnu zákona.⁶⁷⁸

Datum	Co se stalo
12. 12. 2000	Rada ČT odvolala generálního ředitele Dušana Chmelíčka.

Datum	Co se stalo
20. 12. 2000	Rada ČT zvolila novým generálním ředitelem Jiřího Hodače, a to 7 z 9 hlasů. Ještě téhož dne se část zaměstnanců zpravodajství sdružila do Krizového výboru a svůj nesouhlas oznámila ve vysílání Večerníku a Událostí.
24.–27. 12. 2000	Vzbouřená redakce zpravodajství obsadila velín; vedení proti ní nasadilo ochranku, která redaktorům bránila v přístupu. Spor obou táborů během těchto dnů eskaloval až k přerušení vysílání. Obsazení velína tím ale neskončilo — pokračovalo ještě v lednu 2001.
27. 12. 2000	Vedení České televize zastavilo vysílání ČT přibližně na 23 hodin.
1. 1. 2001	Odbory České televize vyhlásily oficiální stávkou.
3. 1. 2001	Na Václavském náměstí se konala demonstrace na podporu zaměstnanců ČT. Proběhla pod heslem občanské iniciativy „Česká televize — věc veřejná“, založené 17. 12. 2000, a účastnilo se jí zhruba 100 000 lidí. Vláda téhož dne schválila návrh novely zákona o ČT.
11. 1. 2001	Jiří Hodač rezignoval na funkci generálního ředitele.
12.–13. 1. 2001	Poslanecká sněmovna v nočním jednání schválila novelu zákona o ČT. Později byla vyhlášena jako zákon č. 39/2001 Sb.
9. 2. 2001	Prozatímním generálním ředitelem České televize byl zvolen Jiří Balvín.

Příklad

Demonstrace 3. ledna 2001 patřila k největším veřejným shromážděním v Česku od listopadu 1989. Nesla heslo „**Česká televize — věc veřejná**“ a podle archivu ČT se jí účastnilo zhruba 100 000 lidí. Krátce poté vláda schválila novelu zákona, která do té doby vázla. V tomto případě byl vztah mezi veřejným tlakem a legislativní změnou přímý a dobře doložitelný.

Zákon č. 39/2001 Sb. — rychlá reakce na televizní krizi. Zákon č. 39/2001 Sb., schválený ve zrychleném režimu, změnil především dvě věci. Zaprvé rozšířil Radu ČT z 9 na 15 členů a zavedl nový způsob navrhování kandidátů. Ty už neměli vybírat jen politici mezi sebou: kandidáty mohly navrhnout organizace a sdružení zastupující různé společenské, kulturní, regionální, sociální nebo jiné

veřejné zájmy. Poslanecká sněmovna — a dnes spolu s ní také Senát — pak vybírala z takto navržených jmen.

Zadruhé zákon zpřísnil pravidla pro odvolání členů Rady ČT i generálního ředitele. Smyslem bylo zabránit tomu, aby je politická většina mohla odvolat kdykoli a z libovolného důvodu.⁹

Podoba Rady ČT se od roku 2001 ještě několikrát změnila. Zákon č. 225/2023 Sb. ji rozšířil z 15 na 18 členů a rozdělil jejich volbu mezi dvě komory Parlamentu: 12 členů volí Poslanecká sněmovna a 6 členů Senát. Cíl je podobný jako u jiných důležitých veřejných institucí: rozdělit rozhodování mezi více aktérů, a tím snížit riziko, že celou instituci ovládne jedna momentální politická většina.

Stejným směrem se změnila také Rada Českého rozhlasu. Ta má nově 9 členů: 6 volí Poslanecká sněmovna a 3 Senát.¹⁰

4.1.5 2024: Evropský rámec — EMFA

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1083 o společném rámci pro mediální služby, známé jako **European Media Freedom Act** neboli **EMFA**, bylo přijato 11. dubna 2024. Jde o první evropský předpis, který stanovuje minimální pravidla pro ochranu nezávislosti médií, včetně médií veřejné služby. Plně použitelné je od 8. srpna 2025.¹¹

Pro veřejnoprávní média jsou důležité zejména tyto články:

Čl. 4 — redakční nezávislost a ochrana novinářů. Chrání redakční svobodu a novináře před nepřiměřenými zásahy. Patří sem i zákaz nasazování spywaru — tedy špionážního softwaru — proti redakcím a novinářům.

Čl. 5 — nezávislost veřejnoprávních médií. Stanoví základní záruky jejich samostatného fungování: transparentní jmenování a odvolávání vedení, dostatečně dlouhé funkční období, přiměřené, udržitelné a předvídatelné financování a dohled nezávislého orgánu.

Čl. 6 — transparentnost vlastnictví médií. Ukládá médiím povinnost zveřejňovat informace o tom, kdo je vlastní nebo ovládá.

Čl. 25 — státní reklama. Požaduje, aby se veřejné peníze na státní reklamu rozdělovaly transparentně, objektivně a bez diskriminace.

Zákonný rámec

EMFA nenahrazuje národní zákony o veřejnoprávních médiích. Funguje spíše jako evropské minimum: stanoví hranici, pod kterou členské státy EU nesmějí jít. Pokud by například česká novela zkrátila šestileté funkční období členů Rady nebo svěřila výši poplatku každoročnímu rozhodování vlády, musela by

taková změna obstát ve světle čl. 5 EMFA. Důležité je i to, že EMFA je **nařízení**, nikoli směrnice. To znamená, že je přímo použitelné ve všech členských státech EU a nemusí se nejprve převádět do národního práva.

4.2 Co si z historie odnést

Z téměř stoleté evropské zkušenosti s veřejnoprávním vysíláním vyplývají tři důležité závěry:

1. Nezávislost se nikdy neubrání sama od sebe. Veřejnoprávní média nikde neodolala tlaku aktuální politické většiny jen díky dobré vůli politiků. V rozhodujících chvílích ji chránily buď soudy — jako německý ústavní soud v rozsudku BVerfGE 12, 205 z roku 1961 —, občané, například při demonstracích na Václavském náměstí v lednu 2001, nebo širší evropský rámec, jakým je EMFA z roku 2024.

2. Pojistky většinou vznikají až po krizi. Správa veřejnoprávních médií se obvykle nemění preventivně, ale jako reakce na konkrétní selhání. Česká podoba Rady ČT se výrazně proměnila po televizní krizi let 2000–2001. Německá zásada *Staatsferne*, tedy odstupu od státu, se opírá o rozhodnutí ústavního soudu. A EMFA vznikla mimo jiné jako odpověď na varovný vývoj v Maďarsku a Polsku.

3. Rozhodují zdánlivé detaily. Šestileté funkční období členů Rady, přísnější pravidla pro odvolání generálního ředitele nebo poplatek oddělený od státního rozpočtu nejsou technikálie pro právníky. Jsou to pojistky. Každá z nich sama o sobě nezaručí nezávislost, ale dohromady vytvářejí síť, která má veřejnoprávní média chránit před rychlým politickým ovládnutím.

Zdroje

- 1 HOUSE OF LORDS SELECT COMMITTEE ON COMMUNICATIONS. (2016). *BBC Charter Review: Reith not revolution*. [k 2026-04-17]
<https://publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldselect/ldcomuni/96/9605.htm>
- 2 ARD. (2024). *ARD: Wie wir uns organisieren*. [k 2026-04-17]
<https://www.ard.de/die-ard/>
- 3 BPB. (1961). *Erstes Rundfunk-Urteil (BVerfGE 12, 205) — Bundeszentrale für politische Bildung*. [k 2026-04-17]
https://www.bpb.de/system/files/dokument_pdf/MuM_08_Erstes%20Rundfunk-Urteil.pdf
- 4 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>

- 5 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>
- 6 ČESKÁ TELEVIZE. (2024). *Česká televize — Novodobá historie: Období 2000–2001*. [k 2026-04-17]
<https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/novodoba-historie-ct/ceska-televize-od-roku-1993/obdobi-20002001/>
- 7 ČT24. (2021). *ČT24 — Jak a proč se stávkovalo v ČT*. [k 2026-04-17]
<https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1294264-jak-a-proc-se-stavkovalo-v-ct>
- 8 ČESKÝ ROZHLAS PLUS. (2020). *Rok 2000: Nevysíláme. Televizní krize vyvolala demonstrace i změnu zákona*. [k 2026-04-17]
<https://plus.rozhlas.cz/rok-2000-nevysilame-televizni-krize-vyvolala-demonstrace-i-zmenu-zakona-7647870>
- 9 PARLAMENT ČR. (2001). *Zákon č. 39/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-39>
- 10 PARLAMENT ČR. (2023). *Zákon č. 225/2023 Sb., kterým se mění zákony o ČT a ČRo (volba Radou PSP a Senátem)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-225>
- 11 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2024). *Nařízení (EU) 2024/1083 — European Media Freedom Act (EMFA)*. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>

Jak se v Evropě financují veřejnoprávní média

5.1 Peníze nejsou detail. Jsou nástrojem moci.

Nezávislost veřejnoprávního vysílání nelze zajistit jen pravidly pro složení mediálních rad. Stejně důležité je, **kdo rozhoduje o výši příjmů a kdo je může změnit.**

Kdyby vláda mohla každý rok snížit rozpočet veřejnoprávních médií o 20 % jen proto, že se jí nelíbí jejich zpravodajství, nepomohla by ani sebelepší pravidla pro nezávislou radu. Finanční tlak by se stal účinným způsobem, jak média ovlivňovat.

Právě proto evropské standardy věnují financování veřejnoprávních médií stejnou pozornost jako jejich řízení, kontrole a obsazování rad.

5.1.1 Model 1: Koncesionářský poplatek za příjemce

Koncesionářský poplatek za příjemce je historicky nejstarší model financování veřejnoprávního vysílání. Ve Velké Británii vznikl už v listopadu 1922 jako licence Post Office ve výši 10 šilinků ročně. BBC, založená v říjnu 1922 ještě jako *British Broadcasting Company* a od 1. ledna 1927 přetvořená královskou chartou na *British Broadcasting Corporation*, patřila od počátku k jeho prvním příjemcům.

Princip je jednoduchý: platí ten, kdo vlastní zařízení schopné přijímat vysílání. V Česku tento systém upravuje zákon č. 348/2005 Sb.¹ V roce 2024 ho používalo ještě Česko, Velká Británie a několik menších evropských zemí; většina velkých států od něj v letech 2010–2024 postupně ustoupila.⁸

Výhoda: poplatek je oddělený od státního rozpočtu. Vláda ho proto nemůže snížit každoročním rozpočtovým rozhodnutím.

Slabina 1 — streamingová éra: původní model vznikl pro svět rádií a televizorů. V době sledování přes internet je ale stále obtížnější určit, kdo má vlastně platit. Typický příklad: člověk sleduje ČT

iVysílání v mobilu, ale doma nemá televizor. Podle starší definice mohl být „neplátcem“, přestože veřejnoprávní obsah reálně využíval.

Česká novela č. 119/2025 Sb. tento problém řeší technologicky neutrálně. Poplatek se nově váže na zařízení technicky způsobilé k individuálně volitelné reprodukci rozhlasového nebo televizního vysílání bez ohledu na způsob příjmu — tedy nejen na televizor či rádio, ale také na počítač, tablet nebo chytrý telefon.²

Slabina 2 — vymahatelnost: část majitelů přijímačů poplatků neplatí. Přesný podíl neplátců však nelze jednoduše určit, protože veřejně dostupná autoritativní data chybějí. Spolehlivý odhad by vyžadoval porovnání evidence ČT a ČRo s jinými daty, například o domácnostech nebo spotřebě elektřiny. To ale naráží na metodické i právní limity.

Slabina 3 — politická zranitelnost: výši poplatku sice neurčuje vláda každoročním rozpočtem, ale stanovuje ji zákon. Parlamentní většina ji proto může změnit: zvýšit, zmrazit, snížit nebo celý systém zrušit. Poplatek je tedy vůči politickému tlaku odolnější než přímé financování ze státního rozpočtu, ale není vůči němu imunní.

5.1.2 Model 2: Paušál za domácnost

Německo opustilo původní systém **GEZ**, tedy dřívější poplatek za přijímač, 1. ledna 2013. Nahradilo ho modelem **Rundfunkbeitrag** — rozhlasovým a televizním příspěvkem, který platí každá domácnost bez ohledu na to, kolik má zařízení a zda vůbec vlastní klasický televizor nebo rádio. V roce 2026 činí tento příspěvek 18,36 EUR měsíčně (beze změny od roku 2021).³

Německý Spolkový ústavní soud tento model v roce 2018 potvrdil jako ústavní. Neoznačil ho za daň, ale za zvláštní poplatek za veřejnou službu. Logika je jednoduchá: veřejnoprávní vysílání je dostupné všem domácnostem, a proto se na jeho financování podílejí domácnosti jako celek, ne jen majitelé konkrétního přijímače.

Podobnou cestou se vydalo také Rakousko. Od 1. ledna 2024 zavedlo **ORF-Beitrag**, tedy příspěvek na rakouskou veřejnoprávní ORF, ve výši 15,30 EUR měsíčně na domácnost. Nahradil předchozí systém **GIS**, který byl podobně jako starší německý model navázán na vlastnictví přijímače.

Důležitým impulsem byla takzvaná **streamingová mezera**. Rakouský Ústavní soud — VfGH, tedy *Verfassungsgerichtshof* — v nálezu G 226/2021 z 30. června 2022 zrušil ta ustanovení zákona o ORF, která ukládala povinnost platit jen majitelům klasických přijímačů, ale nechávala mimo systém lidi sledující obsah pouze přes internet. Zákodníci dal čas do konce roku 2023, aby přijali novou úpravu.⁴

Výhoda 1: model odstraňuje spor o to, kdo je ještě plátce. Každá domácnost platí automaticky, bez dokazování, zda vlastní konkrétní zařízení.

Výhoda 2: příjmy veřejnoprávních médií jsou stabilnější a lépe předvídatelné. Pro instituce, které mají plánovat výrobu pořadů, zpravodajství, regionální služby i dlouhodobé investice, je to zásadní výhoda.

Slabina 1: platí i lidé, kteří televizi nesledují, rádio neposlouchají a o veřejnoprávní obsah se nezajímají. Pro část veřejnosti proto tento model působí jako nespravedlivý paušál.

Slabina 2: politicky se zavádí obtížně. Ve skutečnosti totiž rozšiřuje okruh plátců, a proto obvykle vyžaduje silný politický i společenský konsensus.

5.1.3 Model 3: Financování ze státního rozpočtu

Francie zrušila televizní a rozhlasový poplatek (*redevance audiovisuelle*, CAP) v létě 2022: parlament zrušení schválil 4. srpna 2022 a příslušný zákon (*loi* č. 2022-1157) byl vyhlášen 16. srpna 2022. Do té doby ho platila každá domácnost s televizí a činil 138 EUR ročně. Po jeho zrušení je francouzské veřejnoprávní vysílání financováno ze státního rozpočtu, konkrétně z vyčleněné části výnosu DPH ve výši zhruba 3,9 mld. EUR ročně (rozpočet 2026). Organická reforma z prosince 2024 navíc výslovně umožnila, aby byl určený výnos daně přímo přiřazen veřejnoprávnímu audiovizuálnímu sektoru.⁵

Podobnou cestou šlo Dánsko. Licenční poplatek zrušilo postupně v letech 2019–2021 a veřejnoprávní DR je dnes financována z obecných daní, technicky přes úpravu osobní slevy na dani (*personfradrag*).⁶

O přechodu na financování ze státního rozpočtu se uvažuje také v Česku. Klempířův návrh zcela nového zákona o médiích veřejné služby z dubna 2026 počítal s účinností od ledna 2027. Koncesionářské poplatky by podle něj nahradila dotace ze státního rozpočtu ve výši 7,8 mld. Kč ročně: 5,7 mld. Kč pro Českou televizi a 2,1 mld. Kč pro Český rozhlas. To by bylo zhruba o 1,4 mld. Kč méně než letošní očekávaný výnos z poplatků. Návrh zároveň počítá s každoroční valorizací podle inflace, nejvýše však o 5 %, která by se ale uplatnila až od roku 2028.¹³

Návrh však zatím není přijatým zákonem. Meziresortní připomínkové řízení skončilo o půlnoci ze 14. na 15. května 2026 a přineslo mimořádně silnou kritiku: přišlo několik set připomínek od ČT, ČRo, komerčního sektoru, Ministerstva financí, Ministerstva vnitra a dalších resortů. Výhrady se týkají nejen nejasností a legislativních chyb,

ale i samotného záměru převést veřejnoprávní média pod státní rozpočet. Kritici varují, že takový model může oslabit finanční předvídatelnost i institucionální nezávislost ČT a ČRo a otevřít větší prostor pro politický tlak.¹²

Koncem května 2026 ale tento konkrétní návrh skončil. Po zhruba 400 připomínkách premiér Andrej Babiš 30. května oznámil, že vláda se Klempířovým komplexním zákonem o médiích veřejné služby už zabývat nebude. Záměr zrušit koncesionářské poplatky a převést financování ČT a ČRo do státního rozpočtu však koalice neopustila — chce ho prosadit jednodušeji, jen úpravou stávajících zákonů (především rozpočtových), nikoli celým novým mediálním zákonem. Ministr kultury Oto Klempíř nadále počítá se zrušením poplatků k 1. lednu 2027.¹⁴

Dne 9. června 2026 pak premiér s dalšími koaličními představiteli na schůzce s generálními řediteli ČT a ČRo potvrdili, že poplatky zruší a financování obou médií převedou pod státní rozpočet. Podle ministra Klempíře má jít o mandatorní výdaj z rozpočtové kapitoly Ministerstva kultury s pravidelnou inflační valorizací; sloučení ČT a ČRo se podle něj nechystá. Návrh zákona s konkrétními částkami měl ministr předložit vládě 15. června 2026. K 12. červnu 2026, kdy uzavíráme tento text, se tak ještě nestalo — stav je proto i nadále vhodné popisovat jako **probíhající politické a legislativní projednávání**, nikoli jako hotovou změnu pravidel.¹⁵

Upozornění

Rizikovým příkladem je dánská reforma z roku 2018. Nešlo jen o změnu způsobu financování: současně s přechodem od licenčního poplatku k financování z daní se rozpočet dánského veřejnoprávního vysílatele DR snížil o 20 %. O tak výrazném zásahu rozhodla politická většina, která měla k DR dlouhodobé výhrady.

Právě to ukazuje hlavní slabinu modelu „přes státní rozpočet“. Jakmile je veřejnoprávní médium financováno přímo z rozpočtového rozhodování státu, získává aktuální politická většina silnější nástroj, jak na něj působit — nikoli nutně přímo přes obsah vysílání, ale přes objem peněz, podmínky financování a nejistotu do dalších let.

Výhoda: model je administrativně jednoduchý. Není třeba vést samostatnou evidenci plátců, posílat výzvy k platbě ani řešit, kdo má doma televizi, rádio nebo jiné zařízení.

Slabina: veřejnoprávní vysílání se tím stává rozpočtovou položkou. O jeho penězích pak nerozhoduje samostatný poplatek nastavený

zákonem, ale politické rozpočtové vyjednávání. To vytváří trvalé riziko tlaku: vláda nebo parlamentní většina nemusí zasahovat přímo do vysílání, stačí měnit objem peněz, podmínky financování nebo výhled na další roky.

Jak riziko snížit: některé země se snaží tuto slabinu omezit tím, že financování naváží na předem daný zákonný mechanismus. Francie po zrušení poplatku financuje veřejnoprávní média z vyčleněné části výnosu DPH a organická reforma z roku 2024 tento model právně ukotvila. Dánsko zvolilo jinou cestu: licenční poplatek nahradilo financováním z daní, technicky přes úpravu osobní slevy na dani (*personfradrag*). To je pro občana méně viditelné než samostatná složka, ale zároveň to může oslabit povědomí veřejnosti o tom, kolik veřejnoprávní média skutečně stojí.

5.1.4 Model 4: Hybridní model — poplatek, rozpočet a reklama

Itálie kombinuje televizní poplatek *canone RAI* s reklamními příjmy veřejnoprávní RAI. Poplatek činí 90 EUR ročně a od roku 2016 se vybírá přímo přes vyúčtování elektřiny; snížená sazba 70 EUR platila jen dočasně pro rok 2024. Vedle toho má RAI také významné komerční příjmy, především z reklamy a sponzoringu.

Polsko má formálně stále *abonament RTV*, tedy rozhlasový a televizní poplatek. V praxi je však jeho výběr dlouhodobě problematický, takže veřejnoprávní TVP a Polskie Radio závisejí také na penězích ze státního rozpočtu a na reklamních příjmech. Polský příklad proto ukazuje, že hybridní model může na papíře vypadat jako kombinace několika zdrojů, ale ve skutečnosti se může postupně posunout k závislosti na rozpočtových rozhodnutích státu.

Reklamu ve veřejnoprávních médiích upravují evropská i národní pravidla. Základní evropský rámec stanovuje směrnice AVMSD — *Audiovisual Media Services Directive*, tedy směrnice o audiovizuálních mediálních službách. Ta omezuje množství televizní reklamy a zároveň stanovuje pravidla pro její obsah, například u ochrany dětí, sponzoringu nebo obchodních sdělení.⁷

Výhoda: hybridní model rozkládá financování mezi více zdrojů. Pokud jeden zdroj oslabí, může ho částečně nahradit jiný. Reklama navíc může pomoci financovat pořady, technologie nebo sportovní a kulturní práva, na která by samotný poplatek nestačil.

Slabina 1: veřejnoprávní médium pak vstupuje do soutěže o reklamní peníze s komerčními médii. To může tlačit programovou skladbu směrem k vyšší sledovanosti: více zábavy, atraktivnější vysílací časy, menší ochota držet pořady důležité pro veřejnou službu, ale méně zajímavé pro inzerenty.

Slabina 2: pokud reklama tvoří významnou část příjmů, rozpočet veřejnoprávního média začne záviset na vývoji reklamního trhu. V době ekonomického zpomalení firmy často omezují reklamu, a příjmy vysílatele tak mohou meziročně klesnout i bez jakékoli změny zákona. Hybridní model proto sice snižuje závislost na jediném zdroji, ale přináší jiný druh nejistoty: část financování se přesouvá z politického rozhodování na vývoj trhu.

5.2 Srovnání vybraných evropských zemí

Nejnovější veřejně dohledatelný souhrn EBU *Funding of Public Service Media 2026* pracuje s daty za rok 2024. EBU v něm uvádí, že celkové financování veřejnoprávních médií v oblasti EBU činilo zhruba **41 mld. EUR**, zatímco v reálném vyjádření za poslední dekádu kleslo přibližně o **9 %**. Průměrný veřejný příspěvek podle EBU odpovídá asi **3,6 EUR měsíčně na občana**.⁹

Podrobné srovnávací tabulky po jednotlivých zemích však nejsou z veřejné stránky EBU volně dostupné bez přístupu k jejich materiálům. Tabulka níže je proto **orientační**: kombinuje veřejně ověřitelné národní sazby poplatků, základní popis modelu financování a pořadí v žebříčku svobody tisku RSF 2026.

Země	Model	Orientační výše / rok 2025–2026	Pořadí RSF 2026
Česko	Poplatek za TV a rozhlas	2 460 Kč za domácnost při platbě TV i ČRo	11.
Velká Británie	Televizní licence	180 GBP od 1. 4. 2026	18.
Německo	Paušál za domácnost	220,32 EUR	14.
Rakousko	Paušál za domácnost	183,60 EUR základní ORF příspěvek; v některých zemích navíc zemská dávka	19.
Francie	Státní rozpočet / vyčleněná část DPH	bez samostatného poplatku domácnosti; částku na obyvatele je vhodné uvádět jen jako orientační odhad	25.

Země	Model	Orientační výše / rok 2025–2026	Pořadí RSF 2026
Dánsko	Státní rozpočet / daňový mechanismus	bez samostatného poplatku domácnosti; konkrétní částku na obyvatele veřejná stránka EBU 2026 neuvádí	4.
Itálie	Hybrid: <i>canone RAI</i> + reklama	90 EUR <i>canone</i> + reklamní příjmy RAI	56.
Polsko	Hybrid: <i>abonament RTV</i> + rozpočet + reklama	366 PLN při měsíčních platbách; 329,40 PLN při roční platbě předem	27.
Maďarsko	Státní rozpočet	bez srovnatelného poplatku domácnosti	74.
Slovensko	Státní rozpočet	bez srovnatelného poplatku domácnosti; financování přes státní příspěvek	37.

Tip

Čísla v tabulce jsou zjednodušená, aby bylo možné rychle porovnat hlavní modely financování. Přímý převod měn ale neříká všechno: nezohledňuje kupní sílu v jednotlivých zemích ani rozsah služby — například rozdíl mezi televizí, rozhlasem, regionálním vysíláním nebo digitálními službami.

Nejnovější veřejně dohledatelný souhrn EBU *Funding of Public Service Media 2026* pracuje s daty za rok 2024 a veřejně uvádí hlavně celkové evropské trendy. Detailní tabulky po jednotlivých zemích nejsou z veřejné stránky EBU volně dostupné bez přístupu k jejím materiálům. Proto je toto srovnání orientační a kombinuje veřejné národní zdroje, souhrnné údaje EBU a žebříček RSF 2026.

5.3 Co říká evropský rámec

Evropský rámec neříká, že veřejnoprávní média musejí být financována právě koncesionářským poplatkem. Připouští různé modely — poplatek, příspěvek domácnosti, daňový mechanismus i financování ze státního rozpočtu. Klíčové je něco jiného: peníze pro veřejnoprávní média nesmějí být krátkodobou politickou odměnou nebo trestem.

Nařízení EMFA — **European Media Freedom Act**, tedy Evropský akt o svobodě médií — v čl. 5 požaduje, aby financování veřejnoprávních médií vycházelo z transparentních a objektivních kritérií stanovených předem. Zároveň má zajistit, aby veřejnoprávní média měla **přiměřené, udržitelné a předvídatelné** finanční zdroje odpovídající jejich veřejné službě. Tyto zdroje mají být nastaveny tak, aby chránily jejich redakční nezávislost.¹⁰

Podobným směrem jde i doporučení Rady Evropy CM/Rec(2012)1 o správě veřejnoprávních médií. Zdůrazňuje, že veřejnoprávní média potřebují vhodné právní a finanční prostředí, které jim umožní nezávisle fungovat, dlouhodobě se rozvíjet a plnit úkoly veřejné služby i v digitálním prostředí.¹¹

Z toho plynou tři praktické požadavky na financování:

Přiměřené — veřejnoprávní médium musí mít dost peněz na to, aby mohlo plnit svou veřejnou službu. Nejde tedy o minimalistické financování ve stylu „kolik se právě politicky protlačí“, ale o částku odpovídající skutečnému rozsahu jeho úkolů.

Udržitelné — financování nemá záviset jen na jednom každoročním politickém rozhodnutí. Čím delší a stabilnější výhled má veřejnoprávní médium, tím lépe může plánovat výrobu pořadů, investice, technologie, regionální služby i digitální rozvoj.

Předvídatelné — pravidla mají být jasná dopředu. Ideální je transparentní mechanismus valorizace, například vazba na inflaci nebo jiný objektivní ukazatel. Politická většina by neměla mít možnost účelově snížit financování kvůli momentálnímu sporu s konkrétním vysílatelem.

Česká úprava účinná od 1. května 2025 zavedla automatickou valorizaci televizního a rozhlasového poplatku: pokud součet inflace od posledního zvýšení překročí 6 %, zvýší se oba poplatky k 1. červenci následujícího roku o 6 %. To je krok směrem k větší předvídatelnosti podle čl. 5 EMFA, i když samo o sobě to ještě neřeší všechny otázky nezávislosti a dlouhodobé udržitelnosti financování.²

Porovnání konkrétního českého stavu s evropskými standardy je obsahem kapitoly Nezávislost.

5.4 Shrnutí: neexistuje jediný „nejlepší“ model

Každý ze čtyř modelů financování může za určitých podmínek fungovat — a každý z nich se může stát rizikem, pokud chybějí pojistky. Neexistuje proto jedna univerzálně správná odpověď pro všechny země.

Z evropských zkušeností se však opakuje jeden společný závěr: veřejnoprávní média potřebují **dlouhodobě předvídatelné příjmy**,

jasný valorizační mechanismus a co největší odstup od každoročního rozpočtového vyjednávání vlády. Právě tato kombinace nejlépe omezuje možnost, aby se financování stalo nástrojem politického tlaku.

Nejde přitom o otázku pravice nebo levice. Skutečný rozdíl leží jinde: mezi státem, který vytváří stabilní pravidla pro nezávislé instituce, a státem, kde jsou tyto instituce každý rok vystaveny nové politické zkoušce.

Zdroje

- 1 PARLAMENT ČR. (2005). *Zákon č. 348/ 2005 Sb. o rozhlasových a televizních poplatcích*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-348>
- 2 PARLAMENT ČR. (2025). *Zákon č. 119/ 2025 Sb. — novela zákona o poplatcích a zákonů o ČT/ČRo*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-119>
- 3 ARD ZDF DEUTSCHLANDRADIO BEITRAGSSERVICE. (2025). *Rundfunkbeitrag — oficiální stránka*. [k 2026-04-17]
<https://www.rundfunkbeitrag.de/welcome/english>
- 4 VERFASSUNGSGERICHTSHOF ÖSTERREICH. (2022). *ORF Streaming — VfGH-Erkenntnis G 226/ 2021 z 30. 6. 2022 (zrušení streamingové mezery v ORF-zákoně)*. [k 2026-04-29]
https://www.vfgh.gv.at/medien/ORF_Streaming.php
- 5 MINISTÈRE DE L'ÉCONOMIE, FRANCE. (2022). *Suppression de la contribution à l'audiovisuel public (Impôts.gouv.fr)*. [k 2026-04-17]
<https://www.impots.gouv.fr/suppression-de-la-contribution-audiovisuel-public-des-2022>
- 6 NORDICOM. (2022). *Nordics replace licence fee with public service tax*. [k 2026-04-17]
<https://www.nordicom.gu.se/en/latest/news/nordics-replace-licence-fee-public-service-tax>
- 7 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2018). *Směrnice (EU) 2018/ 1808 — aktualizace AVMSD*. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj>
- 8 EBU MEDIA INTELLIGENCE SERVICE. (2022). *EBU MIS — Funding of Public Service Media 2021*. [k 2026-04-17]
<https://rm.coe.int/ebu-mis-funding-of-psm-2021-public/1680a8378f>
- 9 EBU. (2024). *EBU — Funding of Public Service Media (landing page)*. [k 2026-04-17]
<https://www.ebu.ch/publications/research/membersonly/report/funding-of-public-service-media>

- 10 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2024). *Nařízení (EU) 2024/1083 — European Media Freedom Act (EMFA)*, čl. 5. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>
- 11 COUNCIL OF EUROPE, COMMITTEE OF MINISTERS. (2012). *CM/Rec(2012)1 — Recommendation on public service media governance*. [k 2026-04-17]
https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=090000016805cb4b4
- 12 MEDIAGURU. (2026). *Veřejnoprávní média v Evropě čelí nejsilnějším problémům v historii (EBU 2026 + kontext české novely)*. [k 2026-04-18]
<https://www.mediaguru.cz/verejnopravni-media-v-evrope-celi-nejsilnejsim-problemum-v-historii>
- 13 ČT24. (2026). *Klempíř představuje zákony ke změnám rozhlasových a televizních poplatků (TK MK ČR, 14. 4. 2026)*. [k 2026-04-29]
<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/klempir-predstavuje-zakony-ke-zmenam-rozhlasovych-a-televiznich-poplatku-372365>
- 14 iROZHLAS / ČTK. (2026). *Vláda pro změnu financování ČT a ČRo nevyužije Klempířův návrh, řekl Babiš (iROZHLAS/ČTK, 30. 5. 2026)*. [k 2026-05-31]
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vlada-pro-zmenu-financovani-ceske-televize-a-rozhlasu-nevyuzije-klempiruv-navrh_2605301320_jkd
- 15 MÉDIÁŘ. (2026). *Poplatky zrušíme, řekli Babiš a spol. ředitelům ČT a rozhlasu. Klempíř má týden na nový zákon (Médiář, 9. 6. 2026)*. [k 2026-06-12]
<https://www.mediar.cz/poplatky-zrusime-rekli-babis-a-spol-reditelum-ct-a-rozhlasu-klempir-ma-tyden-na-novy-zakon/>

Nezávislost: jak se zajišťuje a kde se může ztratit

6.1 Proč nezávislost není jeden zákon, ale soustava pojistek

Nezávislost veřejnoprávních médií není stav, který lze jednoduše zaškrtnout jako splněný. Je to schopnost odolávat různým formám tlaku: politickému, finančnímu i personálnímu. Takovou odolnost nevytvoří jedna věta v zákoně. Vzniká až tehdy, když se několik ochranných pravidel navzájem doplňuje a jistí.

Jedna pojistka může selhat, aniž by se celý systém okamžitě zhroutil. Pokud ale povolí více pojistek najednou, nezávislost se může začít rychle rozpadat. Proto evropské standardy — včetně EMFA a doporučení Rady Evropy — nevyžadují jedinou záruku, ale celý soubor pravidel, která mají veřejnoprávní média chránit před ovládnutím.

12

6.1.1 Páka 1: Rada ČT a Rada ČRo

Rada je hlavní pojistkou mezi politikou a redakcí. Na jedné straně má zajišťovat veřejnou kontrolu jménem parlamentu; na druhé straně nesmí řídit každodenní chod televize nebo rozhlasu.

Její pravomoci jsou zásadní, ale mají jasné hranice. Rada jmenuje generálního ředitele, schvaluje statut a rozpočet a Poslanecké sněmovně předkládá ke schválení kodex; každý rok také projednává výroční zprávu. Nemá však právo zasahovat do konkrétního pořadu ani určovat, co má redakce vysílat. To je odpovědnost vedení ČT nebo ČRo.

Rada ČT — zákon č. 483/1991 Sb., § 4

Složení: Rada ČT má 18 členů. Od novely č. 225/ 2023 Sb. jich 12 volí Poslanecká sněmovna a 6 Senát. ³

Funkční období: Mandát člena Rady trvá 6 let. Přesahuje tedy jedno volební období Poslanecké sněmovny. Smyslem je zabránit tomu, aby jedna momentální parlamentní většina mohla Radu obměnit celou najednou.

Kandidáti: Členy Rady nenavrhují přímo politické strany, ale právnické osoby s alespoň desetiletou existencí. Mají zastupovat různé části společnosti — kulturní, regionální, sociální, odborové, zaměstnavatelské, náboženské, vzdělávací, vědecké, ekologické nebo národnostní zájmy (§ 4 odst. 2, ve znění novely č. 225/ 2023 Sb.).

Odvolání člena: Člena Rady může odvolat pouze ta komora Parlamentu, která ho zvolila, a jen ze zákonem stanovených důvodů. Patří mezi ně ztráta zákonných předpokladů (§ 5), závažné narušení důstojnosti funkce, jednání zpochybňující nezávislost nebo nestranost člena při výkonu funkce, případně neúčast na schůzích Rady po dobu delší než 3 měsíce (§ 6 odst. 2). Usnesení Poslanecké sněmovny nebo Senátu musí být odůvodněné (§ 6 odst. 3).

Hlasování v Radě: Pro běžná rozhodnutí stačí nadpoloviční většina přítomných členů. Důležitější rozhodnutí však vyžadují vyšší podporu: alespoň 10 hlasů z 18 je třeba ke schválení rozpočtu, statutu a dlouhodobých plánů, k předložení kodexu Poslanecké sněmovně a ke jmenování generálního ředitele. K odvolání generálního ředitele je potřeba ještě silnější většina — alespoň 12 hlasů z 18 (§ 7 odst. 2 a § 9 odst. 7). Tato asymetrie je záměrná: odvolat generálního ředitele má být obtížnější než ho jmenovat.

Rada ČRo — zákon č. 484/1991 Sb., § 4

Složení: Rada ČRo má 9 členů. Od novely č. 225/ 2023 Sb. jich 6 volí Poslanecká sněmovna a 3 Senát. ⁴

Funkční období: Mandát člena Rady trvá 6 let. Logika je stejná jako u Rady ČT: funkční období přesahuje jeden volební cyklus Poslanecké sněmovny, aby jedna aktuální parlamentní většina nemohla Radu obměnit celou najednou.

Odvolání generálního ředitele: K odvolání generálního ředitele je potřeba nejméně 6 hlasů z 9. Nestací tedy prostá většina všech členů Rady. Vyšší hranice má bránit tomu, aby byl generální ředitel odvolán unáhleně nebo pouze na základě okamžité politické nálady.

Tip

Rozdělení volby mezi dvě komory Parlamentu má jasný smysl. Senát má jiný volební cyklus a často i jiné politické složení než Poslanecká sněmovna. Jedna aktuální většina ve Sněmovně tak nemůže obsadit celou Radu sama: část míst volí Senát — u ČT 6 z 18, u ČRo 3 z 9 — a ten se obměňuje po třetinách v jiném rytmu. Podobnou logiku známe i z jmenování ústavních soudců: prezident je sice navrhuje, ale potřebuje k tomu souhlas Senátu. Nejde tedy o zdržování, ale o pojistku proti tomu, aby o celé instituci rozhodla jediná politická většina v jednom okamžiku.

6.1.2 Páka 2: Financování

Podrobnější přehled různých modelů financování najdete v kapitole Jak se to platí. Zde stačí zdůraznit tři mechanismy, díky nimž se financování může stát účinnou pákou na veřejnoprávní média.

Výše poplatku je stanovena zákonem. Vláda ji nemůže změnit pouhým rozhodnutím. V Česku televizní a rozhlasové poplatky upravuje zákon č. 348/2005 Sb.⁵ Od 1. 5. 2025, po novele zákonem č. 119/2025 Sb., činí televizní poplatek 150 Kč měsíčně a rozhlasový poplatek 55 Kč měsíčně.

Automatická valorizace chrání před politickým zmrazením. Od roku 2025 platí v Česku mechanismus, podle něhož se poplatek automaticky zvýší o 6 %, pokud součet inflace od posledního zvýšení překročí 6 % (§ 6 odst. 2 zákona č. 348/2005 Sb., ve znění zákona č. 119/2025 Sb.).⁵⁶ Smyslem je zabránit tomu, aby politici mohli veřejnoprávní média oslabovat tím, že poplatek nechají dlouhé roky beze změny.

Oddělení od státního rozpočtu omezuje tlak vlády. Poplatek směřuje přímo k ČT a ČRo, nikoli přes Ministerstvo financí. Vláda tak nemá každoroční rozpočtovou páku typu „přidáme, nebo ubere-me“, kterou by mohla veřejnoprávní média odměňovat či trestat.

Upozornění

Z hlediska nezávislosti se v Evropě jako riziková ukazuje varianta, kdy jsou veřejnoprávní média financována výhradně ze státního rozpočtu. Dánská reforma z roku 2018 vedla ke zrušení licenčního poplatku a zároveň k postupnému snížení rozpočtu dánského veřejnoprávního vysílatele DR o 20 % během pěti let. Francie v roce 2022 přešla od koncesionářského poplatku (*redevance*) k financování z podílu na DPH. V prosinci 2024 tento model stabilizovala organickou reformou, která zavedla víceletý

rámec financování. Riziko však zůstává: výše prostředků pro veřejnoprávní média může být při každé další revizi znovu politicky vyjednávána. Právě proto článek 5 EMFA požaduje, aby financování veřejnoprávních médií bylo **předvídatelné a udržitelné** — neznámá to, že musí jít nutně o koncesionářský poplatek, ale že systém má mít právní pojistky proti tomu, aby se výše financování měnila podle každoroční politické nálady.

6.1.3 Páka 3: Generální ředitel

Generální ředitel odpovídá za každodenní chod instituce: jmenuje klíčové manažery a šéfredaktory, připravuje rozpočet, rozhoduje o personálních otázkách a nese odpovědnost za řízení ČT nebo ČRo.

Právě proto je tato funkce citlivá. Pokud se vláda, politická strana nebo zájmová skupina dostane do pozice, kdy může ovlivnit, kdo bude generálním ředitelem — nebo zda ve funkci zůstane — může veřejnoprávní médium reálně ovládat, aniž by bylo nutné formálně zrušit jeho nezávislost.

České nastavení — § 9 zákonů č. 483/1991 Sb. a č. 484/1991 Sb.

Kdo jmenuje: Generálního ředitele jmenuje Rada ČT, respektive Rada ČRo, na základě výsledků výběrového řízení.

Funkční období: Mandát generálního ředitele trvá 6 let. Stejně jako u členů Rady tedy přesahuje jedno volební období Poslanecké sněmovny.

Odvolání: Rada může generálního ředitele odvolat jen ze zákonem přesně vymezených důvodů. Patří mezi ně zejména neplnění úkolů veřejné služby, porušení zákona nebo statutu, ztráta předpokladů pro výkon funkce nebo nevykonávání funkce po dobu 6 měsíců. U prvních dvou důvodů — neplnění úkolů veřejné služby a porušení zákona nebo statutu — navíc platí pojistka proti unáhlenému odvolání: Rada může generálního ředitele odvolat jen tehdy, pokud ho na pochybení předem písemně upozornila a k tomuto upozornění došlo v posledních 12 měsících. U ČT je k odvolání potřeba nejméně 12 hlasů z 18, u ČRo nejméně 6 hlasů z 9 (§ 9 odst. 7).

Postavení generálního ředitele: Generální ředitel je statutárním orgánem ČT nebo ČRo. Rada ho volí, kontroluje a může ho za zákonných podmínek odvolat, ale není výkonným vedením instituce. Nemá tedy řídit každodenní provoz ani vstupovat do konkrétních redakčních rozhodnutí.

6.2 Evropské standardy — EMFA a Rada Evropy

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1083, známé jako **EMFA**, je od 8. srpna 2025 plně použitelné. Jeho článek 5 se věnuje přímo veřejnoprávním médiím a ukládá členským státům několik základních povinností:¹

Transparentní jmenování a odvolávání vedení. Postupy pro jmenování i odvolávání vedení nebo členů řídicích orgánů veřejnoprávních médií musí být otevřené, transparentní a nediskriminační. Odvolání musí být odůvodněné, předem oznámené dotčené osobě a musí být možné se proti němu bránit u soudu.

Dostatečně dlouhé funkční období. Mandát vedoucích osob má být nastaven tak, aby zajišťoval kontinuitu a nepodléhal přímo jednomu volebnímu cyklu.

Přiměřené a předvídatelné financování. Financování veřejnoprávních médií má být přiměřené, udržitelné a předvídatelné. Musí vycházet z předem stanovených, transparentních a objektivních kritérií.

Nezávislý dohled. Členské státy mají zajistit dohled nezávislého orgánu, který má veřejnoprávní média chránit před neoprávněnými zásahy.

Těmto pravidlům předcházelo doporučení Výboru ministrů Rady Evropy **CM/Rec(2012)1** z 15. února 2012 o správě veřejnoprávních médií.² Formuluje podobné principy: vztah politiky k veřejnoprávním médiím „na délku paže“ (*arm's length*), stabilní financování a nezávislé, transparentní jmenování vedení.

Rozdíl je v právní síle. **EMFA je závazné evropské nařízení s přímou použitelností.** Doporučení Rady Evropy je naproti tomu nezávazné, tedy takzvané *soft law*. Přesto má význam: při hodnocení stavu právního státu se na něj opakovaně odvolávají například Benátská komise a Evropská komise.

6.3 Česká úprava a evropský standard: kde se shodují a kde zůstávají rizika

6.3 ČESKÁ ÚPRAVA A EVROPSKÝ STANDARD: KDE SE SHODUJÍ A KDE ZŮSTÁVAJÍ RIZIKA

Prvek	Česká úprava (2026)	EMFA čl. 5 / CM/Rec(2012)1
Funkční období Rady	Členové Rady mají mandát na 6 let. Pravidlo pravidelné obměny po třetinách každé 2 roky bylo zrušeno novelou č. 225/2023 Sb.	Požadavek na dostatečně dlouhé funkční období je splněn.
Funkční období generálního ředitele	Generální ředitel je jmenován na 6 let. Odvolat ho lze jen ze zákonem přesně vymezených důvodů.	Česká úprava v tomto bodě odpovídá požadavku na kontinuitu a ochranu před svévolným odvoláním.
Jmenování Rady	Členy Rady volí dvě komory Parlamentu z návrhů občanských organizací.	Formálně jde o transparentní a nediskriminační postup. Rizikem zůstává politizace výběru kandidátů v praxi.
Odvolání členů Rady / generálního ředitele	Odvolání je možné jen ze zákonných důvodů. U generálního ředitele je navíc vyžadována kvalifikovaná většina; rozhodnutí musí být odůvodněné.	Česká úprava v zásadě splňuje požadavky na odůvodněnost a ochranu před svévolným zásahem. Soudní ochrana není v zákonech popsána samostatně, ale vyplývá z obecné soudní ochrany a judikatury.
Financování	ČT a ČRo jsou financovány koncesionářskými poplatky. Jejich výše je stanovena zákonem a po novele č. 119/2025 Sb. je doplněna automatická valorizace při kumulované inflaci nad 6 %.	Po novele český model lépe odpovídá požadavku na přiměřené, udržitelné a předvídatelné financování.
Transparentnost vlastnictví	U veřejnoprávních médií se soukromé vlastnictví neuplatní: ČT a ČRo jsou zřízeny zákonem jako veřejnoprávní instituce.	Požadavky EMFA na transparentnost vlastnictví míří hlavně na mediální trh jako celek. U ČT a ČRo je vlastnická otázka řešena samotným veřejnoprávním statutem.

Tip

Česká právní úprava v textu zákona formálně splňuje evropské standardy EMFA. To ale ještě neznamená, že je vše bez problémů. Evropská kritika i domácí debata se často netýká jí samotného znění zákona, ale jeho praktického fungování: zda nominační proces do rad skutečně zajišťuje nezávislost, nebo zda jej politické strany dokážou fakticky ovládnout přes výběr kandidátů. Jinými slovy: zákonná konstrukce může evropským standardům odpovídat, ale rozhodující je i politická kultura a způsob, jakým se pravidla používají.

Aktuálnímu fungování ČT a ČRo se podrobně věnuje kapitola ČT a ČRo dnes.

6.4 Jak se nezávislost ztrácí — opakující se mechanismy

Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že nezávislost veřejnoprávních médií se většinou neztrácí jedním velkým krokem ani prostým zrušením zákona. Častěji mizí postupně: přes změny v radách, financování, délce mandátů nebo způsobu řízení. Jinými slovy — nebourá se celá budova najednou, ale oslabují se její nosné pilíře.

V evropské praxi se opakují hlavně čtyři scénáře. Podrobněji se jim věnuje kapitola Varovné příklady.

6.4.1 Obejití nominačního procesu

Vláda může zrušit dosavadní radu zvláštním zákonem a převést jmenování vedení jinam: buď přímo na člena vlády, nebo na nový orgán, v němž má rozhodující vliv vládní většina.

Příkladem je Polsko v roce 2015. Takzvaný „malý mediální zákon“ z prosince 2015 svěřil jmenování vedení veřejnoprávních médií ministrovi státní pokladny; polský Ústavní tribunál část této úpravy v prosinci 2016 označil za protiústavní. Podobný princip se objevil i na Slovensku v roce 2024: nová Rada STVR má 9 členů, z nichž 4 jmenuje ministr kultury a 5 volí Národní rada SR.

6.4.2 Zkrácení funkčního období

Další možností je zákonem zkrátit mandát stávajícího vedení nebo rady. Formálně nejde o přímé odvolání konkrétní osoby, praktický účinek je však podobný: nová politická většina získá možnost rychle dosadit nové lidi.

6.4.3 Podříznutí financování

Veřejnoprávní médium lze oslabit i bez personálních změn — prostě tím, že přijde o část peněz. Může jít o výrazné snížení rozpočtu, jako v Dánsku po reformě z roku 2018, kdy se rozpočet veřejnoprávního vysílatele DR postupně snížil o 20 %. Může jít také o dlouhodobé odkládání valorizace, kdy poplatek zůstává roky stejný, zatímco náklady rostou.

6.4.4 Fúze nebo restrukturalizace pod novým řízením

Častým nástrojem je i změna organizační struktury. Média lze sloučit do jednoho většího celku, převést část pravomocí na nový orgán nebo zrušit dosavadní instituci a nahradit ji novou, s jiným způsobem kontroly.

V Maďarsku vznikl v roce 2011 holding MTVA, který soustředil televizi, rozhlas i tiskovou agenturu MTI pod jednu střechu. Na Slovensku v roce 2024 zákon č. 157/2024 Z. z. zrušil RTVS — instituci sloučenou už od roku 2011 — a nahradil ji STVR s novou Radou a změněným modelem řízení.

Tyto scénáře nejsou historickou kuriozitou. V Evropě se objevovaly opakovaně mezi lety 2010 a 2024. Právě proto Evropská unie přijala v roce 2024 EMFA: aby podobné zásahy do veřejnoprávních médií napříště narážely na přímo použitelný evropský rámec.

Jak silná tato ochrana bude v praxi, ukáže až první případ, kdy se některý členský stát pokusí podobný postup zopakovat.

Zdroje

- 1 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2024). *Nařízení (EU) 2024/1083 — European Media Freedom Act (EMFA)*, čl. 5. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>

- 2 COUNCIL OF EUROPE, COMMITTEE OF MINISTERS. (2012). *CM/Rec(2012)1 — Recommendation on public service media governance*. [k 2026-04-17]
https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cb4b4
- 3 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi — ve znění 225/2023 Sb.* [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>
- 4 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu — ve znění 225/2023 Sb.* [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>
- 5 PARLAMENT ČR. (2005). *Zákon č. 348/2005 Sb. o rozhlasových a televizních poplatcích*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-348>
- 6 PARLAMENT ČR. (2025). *Zákon č. 119/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, a další související zákony*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-119>

Varovné příklady: Polsko, Maďarsko, Slovensko a Itálie

7.1 Proč se dívat ven

Česko nežije v izolaci. V posledním desetiletí zasáhly výrazné změny veřejnoprávní média ve dvou ze čtyř našich sousedních zemí v EU: v Polsku v letech 2016–2023, s obratem po roce 2023, a na Slovensku v roce 2024. Německo ani Rakousko podobný zásah nezažily.

Mezinárodní indexy tyto změny zachycují a umožňují je porovnávat — ne podle dojmů, ale podle předem daných kritérií. Tato kapitola proto nabízí přehled toho, co se v jednotlivých zemích stalo. Není návodem, varováním před konkrétní stranou ani obžalobou.

U každého případu sledujeme tři ověřitelné znaky: právní změnu, personální dopady a posun v mezinárodních indexech.

7.1.1 Polsko: „mała ustawa medialna“ (2015–2023)

Po vítězství strany **Prawo i Sprawiedliwość** (PiS, Právo a spravedlnost) v říjnu 2015 schválil Sejm 30. prosince 2015 tzv. **malou mediální novelu** (*mała ustawa medialna*). Tento zvláštní zákon ukončil mandát dosavadních orgánů polské veřejnoprávní televize TVP a rozhlasu Polskie Radio a převedl pravomoc jmenovat i odvolávat jejich vedení přímo na ministra státní pokladny.¹

Zákon byl vyhlášen v polské Sbírce zákonů (*Dziennik Ustaw*) 7. ledna 2016 a účinnosti nabyl hned následující den, 8. ledna 2016 — tedy bez *vacatio legis*, bez běžné lhůty mezi vyhlášením a účinností zákona. Dosavadní nezávislý regulátor vysílání, **KRRiT** (*Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji*), byl z rozhodování o vedení veřejnoprávních médií vyřazen.

Personální změny začaly bezprostředně po přijetí zákona. Už v únoru 2016 evropské novinářské organizace upozorňovaly na desítky případů odchodů a propouštění a vyzvaly polskou vládu, aby zachovala nezávislost veřejnoprávních médií.²

Do konce roku 2016 podle monitoringu polského novinářského sdružení **Towarzystwo Dziennikarskie** — organizace kritické vůči vládě PiS — opustilo veřejnoprávní média celkem **225 novinářů**. Šlo o kombinaci výpovědí, vynucených rezignací a dobrovolných odchodů na protest proti nové redakční linii.

RSF World Press Freedom Index — Polsko

18. → 62. → 57. → 31. → 27. (2015 → 2020 → 2023
→ 2025 → 2026)

Zdroj: RSF 2026

Příklad

Po volbách v říjnu 2023 a nástupu vlády Donalda Tuska přijal Sejm 19. prosince 2023 usnesení o obnovení nestrannosti veřejnoprávních médií. O několik dní později, 27. prosince, uvedl ministr kultury Bartłomiej Sienkiewicz TVP, Polskie Radio i polskou tiskovou agenturu PAP do stavu likvidace.³

Polský případ tak ukázal i opačný směr vývoje: obrat je možný, ale ne jednoduchý. Vyžaduje politickou většinu, rychlé institucionální kroky a odvážná procesní rozhodnutí, která se sama mohou stát předmětem ústavních sporů.

7.1.2 Maďarsko: fúze do MTVA (2010+)

Druhá Orbánova vláda po volbách v roce 2010 přijala **zákon CLXXX-V/2010** o mediálních službách, účinný od 1. ledna 2011.⁴ Zákon sloučil do té doby autonomní veřejnoprávní vysílatele (MTV — televize, MR — rozhlas, Duna TV — vysílání pro maďarskou diasporu, MTI — zpravodajská agentura) pod jediný subjekt **MTVA (Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap)**, který spravuje majetek, financuje provoz a zaměstnává redakce.

Druhým klíčovým krokem byla **centralizace zpravodajství**. Původní znění mediálního zákona dalo národní tiskové agentuře **MTI** výlučné právo vyrábět zpravodajské pořady pro ostatní veřejnoprávní vysílatele a provozovat společné zpravodajské centrum. Nešlo tedy jen o běžnou agenturní službu, ale o zákonem vytvořený monopol na veřejnoprávní zpravodajství. Současně získala **Mediální rada** výrazný vliv na vedení veřejnoprávních médií: její předseda navrhoval kandidáty na generální ředitele veřejnoprávních vysílatelů, které následně schvalovala Mediální rada a vybírala správní rada.⁵

RSF World Press Freedom Index — Maďarsko

23. → 67. → 68. → 74. (2010 → 2024 → 2025 → 2026;

nejhorší za poslední čtyři ročníky)

Zdroj: RSF 2026

Příklad

Maďarský případ doplňuje ještě vlastnická dimenze: v roce 2018 vznikla nadace **KESMA (Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány)**, které vlastníci blízcí vládě darovali 476 titulů (tisk, rozhlas, TV). Odhadovaná hodnota nad 88 mil. EUR.⁶¹⁶ Vláda fúzi prohlásila za „otázku národního strategického významu“ a vyňala ji z dohledu protimonopolního úřadu (GVH) a mediálního regulátora Media Council. Výsledkem je kombinace státem ovládaných veřejnoprávních médií a privátního mediálního holdingu úzce napojeného na vládu.

7.1.3 Slovensko: STVR (2024)

Slovenská vláda vedená Robertem Ficem schválila 24. dubna 2024 návrh zákona o Slovenské televizi a rozhlasu (**STVR**), předložený ministryní kultury Martinou Šimkovičovou, nominantkou SNS.⁷ Národní rada SR zákon schválila 20. června 2024. K 1. červenci 2024 zanikla dosavadní RTVS a nahradila ji nová instituce STVR.⁸

Klíčová byla změna způsobu jmenování vedení. **Rada STVR má devět členů: čtyři jmenuje ministr kultury, pět volí Národní rada SR**, v níž má vládní koalice většinu. Rada pak volí generálního ředitele. Právě tento mechanismus bývá v debatě o médiích popisován jako příklad tzv. *media capture* — politického ovládnutí instituce, která má být na vládě nezávislá. Dosavadní generální ředitel RTVS i členové Rady RTVS skončili předčasně, bez možnosti dokončit původní mandát.⁸

RSF World Press Freedom Index — Slovensko

33. → 29. → 38. → 37. (2020 → 2024 → 2025 → 2026;

propad se zastavil)

Zdroj: RSF 2026

Příklad

Počátkem roku 2026 vedení STVR oznámilo propouštění zhruba 60 zaměstnanců, včetně novinářů kritických k vedení a členů stávkového výboru, který se dříve stavěl proti zrušení RTVS. Vedení krok zdůvodňovalo ekonomicky; organizace **IPI** a partneři sdružení v síti **Media Freedom Rapid Response (MFRR)** však varovali, že propouštění působí diskriminačně a odvetně a může dále posilovat politický vliv na veřejnoprávní médium.⁹ Evropský rozměr sporu se objevil už krátce po přijetí zákona. Dne 17. července 2024 položila europoslankyně Veronika Cifrová Ostrihoňová písemný dotaz E-001374/2024, v němž se Evropské komise ptala, zda nová struktura STVR není v rozporu s Evropským aktem o svobodě médií (**EMFA**).¹⁰

7.1.4 Itálie: lottizzazione — dlouhodobé rozdělení vlivu

Italský případ se od Polska, Maďarska a Slovenska liší tím, že zde nešlo o jednu prudkou vlnu zásahů. Politický vliv na veřejnoprávní média se v Itálii vyvíjel dlouhodobě a bývá spojován s pojmem **lottizzazione** — doslova „rozparcelování“. Výraz převzal z urbanismu publicista Alberto Ronchey a použil ho pro praxi, kdy se veřejné funkce a instituce neobsazují jen podle odbornosti, ale také podle politických dohod a stranických kvót.

V případě veřejnoprávní RAI se tento princip výrazně projevil po reformě zákonem č. 103/1975. Jednotlivé kanály byly historicky spojovány s různými politickými proudy: **RAI 1** s křesťanskými demokraty (*Democrazia Cristiana*), **RAI 2** se socialisty (*Partito Socialista Italiano*) a **RAI 3** později s levicovým prostředím, zejména s komunisty (*Partito Comunista Italiano*). Nešlo tedy o jednorázové převzetí instituce, ale o dlouhodobý systém politicky rozděleného vlivu.¹¹

Reforma zákonem č. 220/2015, označovaná jako **Legge Renzi**, změnila řízení RAI. Rada RAI má sedm členů: dva volí Poslanecká sněmovna, dva Senát, dva jsou jmenováni vládou na návrh ministerstva hospodářství a financí a jednoho volí zaměstnanci RAI. Reforma zároveň posílila pravomoci nejvyššího výkonného vedení RAI. Pro českého čtenáře není podstatný rozdíl v názvu funkce, ale to, že se více rozhodovací moci soustředilo do rukou vedení, na jehož obsazení má vláda významný vliv. Kritici proto namítali, že reforma sice měla omezit přímou stranickou kontrolu, ale ve skutečnosti mohla vliv aktuální vládní většiny na řízení RAI spíše posílit.¹²

RSF World Press Freedom Index — Itálie

73. → 46. → 49. → 56. (2015 → 2024 → 2025 → 2026,
výrazný meziprocentní propad)

Zdroj: RSF 2026

Příklad

V květnu 2024 proběhla v RAI rozsáhlá stávková akce novinářů. Odborový svaz **Usigrai** ji vyhlásil na 6. května 2024 jako protest proti tomu, co označil za „dušivou kontrolu“ ze strany vlády Giorgie Meloniové. Vedle politického tlaku odbory zmiňovaly také nedostatek personálu, spory o kolektivní dohodu a zrušení plánovaného vystoupení spisovatele Antonia Scuratiho.¹³

Už v roce 2023 odešly z RAI výrazné osobnosti, mimo jiné Fabio Fazio a Lucia Annunziata. Annunziata svůj odchod výslovně spojila s nesouhlasem s postupem tehdejší vlády vůči RAI; Fazi-ovi RAI neprodloužila smlouvu na dlouholetý pořad *Che tempo che fa*.¹⁴

Podle **Media Pluralism Monitoru** zůstává problém politického vlivu na RAI dlouhodobý. MPM 2025 uvádí u Itálie celkové rizikové skóre 51 % a oblast politické nezávislosti hodnotí jako středně rizikovou. Zároveň výslovně upozorňuje na silné vazby mezi RAI a politikou: obsazování klíčových pozic podle poměru sil mezi vládní většinou a opozicí má podle monitoru dopad i na redakční linii.¹⁵

Italský příklad proto ukazuje, že dlouhodobě zavedený systém nemusí být automaticky stabilní. Politický vliv se nemusí projevit jedním dramatickým zákonem; může se hromadit postupně — přes jmenování vedení, personální odchody, redakční tlak a spory o každodenní podobu vysílání.

7.2 Co mají čtyři případy společného

Přestože se Polsko, Maďarsko, Slovensko a Itálie liší politickým prostředím i historií, ve všech čtyřech případech se opakují podobné mechanismy. Neprobíhají vždy stejně, ale míří ke stejnému výsledku: oslabují odstup veřejnoprávních médií od aktuální politické moci.

1. Obejití nebo oslabení institucionální rady. V Polsku a na Slovensku k tomu došlo zvláštním zákonem, v Maďarsku sloučením veřejnoprávních médií pod novou centralizovanou strukturu, v Itálii

dlouhodobým rozdělováním vlivu podle politických kvót. Vždy se tím mění cesta, kterou se politická moc dostává k vedení veřejnoprávního média.

2. Předčasná výměna vedení. Nové zákony nebo nové organizační uspořádání často neumožnily dosavadním generálním ředitelům či členům rad dokončit původní mandát. To otevřelo prostor pro rychlé obsazení vedení lidmi blízkými nové politické většině.

3. Personální změny v redakcích. Po změnách ve vedení často následují odchody, výpovědi nebo přesuny novinářů a editorů. Rozsah se v jednotlivých zemích liší, ale nejviditelnější příklady jsou Polsko v roce 2016, kdy veřejnoprávní média opustilo zhruba 225 novinářů, a Slovensko na počátku roku 2026, kdy STVR oznámila propouštění přibližně 60 zaměstnanců.

7.3 Zákon jako společný nástroj zásahu

U Polska, Maďarska a Slovenska se zásah do veřejnoprávních médií odehrál velmi rychle — nejpozději do dvou let od nástupu nové vládní většiny. Vždy šlo o jeden nebo několik rychle přijatých zákonů, které změnily pravidla pro řízení, jmenování vedení nebo samotnou institucionální strukturu veřejnoprávního vysílání.

Italský případ je jiný. Nejde o jednu výraznou vlnu zásahů, ale o dlouhodobý model politického vlivu známý jako **lottizzazione** — rozdělování vlivu nad veřejnoprávní RAI mezi politické tábory napříč různými vládami.

Právě podobné rychlé scénáře má nově ztížit **EMFA** — Evropský akt o svobodě médií. Jeho hlavní ustanovení se používají od 8. srpna 2025. U veřejnoprávních médií bude klíčový zejména **čl. 5**, který požaduje redakční a funkční nezávislost, transparentní jmenování vedení a ochranu před svévolným předčasným odvoláním. V širším rámci se uplatní také **čl. 6**, který posiluje transparentnost médií a pravidla chránící redakční nezávislost.

7.4 Tohle není předpověď pro Česko

Cílem této kapitoly není tvrdit, že „Česko je další v řadě“. Česká republika má jiné a v některých ohledech silnější institucionální pojistky, než mělo Polsko před rokem 2016. Zákon **č. 225/2023 Sb.** rozšířil Radu České televize na 18 členů a rozdělil její volbu mezi obě komory Parlamentu: 12 členů volí Poslanecká sněmovna a 6 Senát. Funkční období členů Rady ČT i generálního ředitele je šestileté, tedy delší než běžný volební cyklus Poslanecké sněmovny.

Od roku 2025 je stabilnější také financování. Novela zákonem **č. 119/2025 Sb.** zvýšila televizní a rozhlasový poplatek a zavedla valorizační mechanismus, který má bránit jejich dlouhodobému znehodnocování inflací. Česko má navíc silnou zkušenost veřejného tlaku: televizní krize z let 2000–2001 je precedent, k němuž se lze vrátet jako k připomínce, že veřejnoprávní média nejsou jen technická instituce, ale i věc veřejného zájmu.

Zároveň platí, že institucionální odolnost není samozřejmá. Vyžaduje pozornou veřejnost, aktivní Senát, jehož složení se obměňuje v jiném rytmu než Poslanecká sněmovna, funkční soudy a v krajním případě i evropský rámec. Co může občan konkrétně dělat, popisuje kapitola Co s tím.

Zdroje

- 1 KLIMKIEWICZ, B. (2016). *Poland: The public, the government and the media (LSE Media Policy Project)*. [k 2026-04-17]
<https://blogs.lse.ac.uk/medialse/2016/02/08/poland-the-public-the-government-and-the-media/>
- 2 EUROPEAN FEDERATION OF JOURNALISTS. (2016). *EFJ, ECPMF, IPI urge Polish government to guarantee public broadcasting independence*. [k 2026-04-17]
<https://europeanjournalists.org/blog/2016/02/01/efj-ecpmf-ipi-urge-the-polish-government-to-guarantee-public-broadcasting-independence/>
- 3 EUROPEAN FEDERATION OF JOURNALISTS. (2023). *Poland: government puts public media in a state of liquidation (EFJ)*. [k 2026-04-17]
<https://europeanjournalists.org/blog/2023/12/29/poland-the-government-put-public-service-media-in-a-state-of-liquidation/>
- 4 MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS / EUROPEAN PARLIAMENT. (2010). *Act CLXXXV of 2010 on Media Services and on the Mass Media (EP version)*. [k 2026-04-17]
https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/libe/dv/hungarian_media_law/hungarian_media_lawen.pdf
- 5 COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS, COUNCIL OF EUROPE. (2021). *CoE memorandum on freedom of expression and media freedom in Hungary*. [k 2026-04-17]
<https://rm.coe.int/memorandum-on-freedom-of-expression-and-media-freedom-in-hungary/1680a1e67e>
- 6 INTERNATIONAL PRESS INSTITUTE. (2019). *The Rise of KESMA — How Orban's allies bought up Hungary's media (IPI)*. [k 2026-04-17]
<https://ipi.media/the-rise-of-kesma-how-orbans-allies-bought-up-hungarys-media/>
- 7 INTERNATIONAL PRESS INSTITUTE. (2024). *Slovakia: Parliament should reject public broadcasting bill (IPI)*. [k 2026-04-17]
<https://ipi.media/slovakia-parliament-reject-public-broadcasting-bill/>

- 8 BALKAN INSIGHT. (2024). *Critics slam passing of Slovak government bill to dissolve public broadcaster*. [k 2026-04-17]
<https://balkaninsight.com/2024/06/21/critics-slam-passing-of-slovak-government-bill-to-dissolve-public-broadcaster/>
- 9 IPI / MEDIA FREEDOM RAPID RESPONSE. (2025). *Slovakia: Media Capture Monitoring Report 2025 (IPI/MFRR)*. [k 2026-04-17]
<https://ipi.media/slovakia-media-capture-monitoring-report-2025/>
- 10 EUROPEAN PARLIAMENT. (2024). *Parliamentary question E-001374/ 2024 on Slovak STVR law and EMFA*. [k 2026-04-17]
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-10-2024-001374_EN.html
- 11 REPUBBLICA ITALIANA / NORMATTIVA. (1975). *Legge 14 aprile 1975, n. 103 — Nuove norme in materia di diffusione radiofonica e televisiva*. [k 2026-04-19]
<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1975-04-14;103>
- 12 MINISTERO DELLE IMPRESE E DEL MADE IN ITALY. (2015). *Relazione illustrativa — riforma RAI (MIMIT)*. [k 2026-04-17]
<https://www.mimit.gov.it/images/stories/recuperi/Comunicazioni/Relazione-illustrativaddl-riforma-rai.pdf>
- 13 AL JAZEERA. (2024). *Journalists at Italy's RAI strike in protest at Meloni's government*. [k 2026-04-17]
<https://www.aljazeera.com/news/2024/5/6/journalists-at-italys-rai-strike-in-protest-at-melonis-government>
- 14 ANSA. (2023). *Annunziata quits Rai over government interventions*. [k 2026-05-27]
https://www.ansa.it/english/newswire/english_service/2023/05/25/ansa/annunziata-quits-rai-over-govt-interventions_aa6e64ad-4cc9-412b-9704-c944340a8fba.html
- 15 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM (CMPF). (2025). *Italy — Media Pluralism Monitor country profile*. [k 2026-05-27]
<https://cmpf.eui.eu/country/italy/>
- 16 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM (CMPF). (2019). *The KESMA case — Report on media market concentration in Hungary*. [k 2026-06-10]
https://cmpf.eui.eu/wp-content/uploads/2019/07/Report_KESMA_Hungary_A2.pdf

ČT a ČRo dnes: fakta o financování a sněmovní debatě

8.1 Peníze v číslech — auditovaná data za rok 2024

Zdrojem dat jsou **Výroční zpráva o hospodaření České televize v roce 2024** a **Výroční zpráva Českého rozhlasu o činnosti a hospodaření za rok 2024**. Obě zprávy projednaly a schválily příslušné rady a následně byly předloženy Parlamentu jako sněmovní tisky. Jde tedy o oficiální údaje. Hospodářské části zpráv vycházejí z účetních podkladů ověřených nezávislým auditorem; u České televize účetní závěrku za rok 2024 ověřila společnost Ernst & Young Audit.¹²

Tip

Proč v této kapitole nejsou podrobná data za rok 2025?

Protože účetní rok musí nejprve skončit, poté se připraví účetní závěrka, projde auditem a výroční zprávu schválí příslušná rada. Teprve potom je zpráva zveřejněna a předložena Parlamentu.

Podrobná čísla v této kapitole vycházejí z auditovaných dat za rok 2024 — nejnovějších, která byla k dispozici při jejím zpracování. V době uzávěrky tohoto textu (12. června 2026) už Česká televize měla zveřejněnou sloučenou výroční zprávu o činnosti a hospodaření za rok 2025; Český rozhlas svou zprávu za rok 2025 zatím nezveřejnil. Čísla pro roky 2025 a 2026 v tabulkách proto nejsou údaji o skutečném hospodaření, ale rozpočtovými plány: u ČT vycházejí z aktualizovaného rozpočtu na rok 2025 z dubna 2025 a z rozpočtu na rok 2026, který Rada ČT schválila v prosinci 2025. Aktuální výroční zprávy najdete na webech obou institucí.

8.1.1 Česká televize 2024

Položka	Hodnota	Poznámka
Výnosy celkem	7,54 mld. Kč	Účetní výnosy podle výkazu zisku a ztráty; účetní závěrku ověřila společnost Ernst & Young Audit.
Příjem z televizních poplatků	5,74 mld. Kč	Inkaso televizních poplatků při sazbě 135 Kč měsíčně, tedy podle stavu před novelou.
Výnosy z podnikatelské činnosti	1,11 mld. Kč	Především reklama, sponzoring a product placement, prodej práv, vydavatelská činnost, prodej služeb a vklady partnerů do výroby pořadů.
Počet přepočtených zaměstnanců	2 972	Průměrný přepočtený počet za rok 2024.
Hospodářský výsledek	0 Kč	Ve výkazu je hospodářský výsledek za rok 2024 nulový. ČT hospodaří s vlastním majetkem; finanční zdroje používá k plnění úkolů stanovených zákonem a televizní poplatky lze použít jen na plnění veřejné služby.

Česká televize v roce 2024 vysílala na šesti programech: ČT1, ČT2, ČT24, ČT sport, ČT :D a ČT art. Vedle lineárního vysílání rozvíjí také online služby, zejména iVysílání. Největší část nákladů směřovala do výroby televizního obsahu, vysílání a podpory výroby. Podle výroční zprávy šlo v roce 2024 o 92 % nákladů; samotná výroba obsahu tvořila 74 % sledovaného rozdělení nákladů. Poplatky proto nejsou volně použitelným příjmem: zákon stanoví, že finanční zdroje ČT slouží k plnění jejích úkolů a příjmy z televizních poplatků lze použít pouze na úkoly veřejné služby.

8.1.2 Český rozhlas 2024

Položka	Hodnota	Poznámka
Výnosy celkem	2 400 840 tis. Kč / 2,40 mld. Kč	Skutečnost za rok 2024 podle výkazu zisku a ztráty; plán činil 2 392 000 tis. Kč.

Položka	Hodnota	Poznámka
Výnosy z rozhlasových poplatků	2,07 mld. Kč / 86 % výnosů	Poplatek činil 45 Kč měsíčně; jde tedy o stav před novelou účinnou od 1. 5. 2025.
Ostatní výnosy	0,34 mld. Kč / 14 % výnosů	Reklama, sponzoring a další obchodní aktivity, výnosy ze zahraničního vysílání, prodej služeb, zúčtování fondů, ostatní provozní a finanční výnosy.
Průměrný přepočtený počet zaměstnanců	1 359,77	Průměrný přepočtený stav za rok 2024.
Hospodářský výsledek	71 tis. Kč	Rozpočet byl plánován jako vyrovnaný. Výsledek 71 tis. Kč odpovídá zhruba 0,003 % celkových výnosů, tedy v měřítku rozpočtu jen nepatrné odchylce.

Český rozhlas provozuje stanice Radiožurnál, Dvojka, Vltava, Plus, Radiožurnál Sport, Radio Wave, Rádio Junior, D-dur, Jazz a Pohoda, síť regionálních studií a zahraniční vysílání Radio Prague International. Hlavním zdrojem jeho příjmů jsou rozhlasové poplatky. Obchodní výnosy mají podstatně menší váhu; reklama a sponzoring jsou v rozhlasovém vysílání zákonem časově omezené a po novele účinné od května 2025 byly tyto limity dále sníženy.

8.1.3 Výhled 2025 a 2026 — rozpočtové plány po novele

Následující čísla pocházejí ze schválených **rozpočtových plánů ČT** (rozpočet 2025 v aktualizaci z dubna 2025; rozpočet 2026 schválený Radou ČT 10. prosince 2025), nikoli ze skutečného hospodaření — auditované výsledky budou ve výročních zprávách za roky 2025 a 2026, jež mají být Sněmovně a Senátu předloženy do 31. srpna 2026, resp. 2027.⁹

Položka (ČT)	Skutečnost 2024	Plán 2025	Plán 2026
Příjem z televizních poplatků	5,74 mld. Kč	6,15 mld. Kč	6,73 mld. Kč
Výnosy z podnikatelské činnosti	~1,11 mld. Kč	1,11 mld. Kč	1,15 mld. Kč
Výnosy celkem	7,54 mld. Kč	7,96 mld. Kč	8,54 mld. Kč

Položka (ČT)	Skutečnost 2024	Plán 2025	Plán 2026
Mzdy a zákonné pojištění	~2,72 mld. Kč	2,82 mld. Kč	2,93 mld. Kč
Výrobní úkol (pořady)	~2,30 mld. Kč	2,45 mld. Kč	2,85 mld. Kč

Pro ČRo ekvivalentní strukturovaný výhled k datu vydání této kapitoly nebyl Radou ČRo veřejně publikován v podobě srovnatelné tabulky; po vstupu novely v účinnost (rozhlasový poplatek 55 Kč/měsíc od 1. 5. 2025, dříve 45 Kč) Rada ČRo a vedení očekávají nárůst příjmů z poplatku úměrný 22% zvýšení sazby a postupnému rozšíření okruhu plátců. Údaje za rok 2025 budou ve Výroční zprávě o činnosti a hospodaření ČRo za rok 2025, kterou Rada ČRo projedná v průběhu roku 2026.

8.1.4 Mezinárodní srovnání — je to v Česku hodně, nebo málo?

Celkové výdaje na veřejnoprávní média na jednoho obyvatele jsou v Česku dlouhodobě pod průměrem EU. Podle studie *Public financing of news media in the EU* zpracované pro Evropskou komisi (DG CNECT, 2023) činil v roce 2021 veřejný příspěvek na PSM v ČR cca 30 EUR na obyvatele, zatímco unijní průměr byl 49,7 EUR — ČR se tak nachází v dolní polovině zemí EU, výrazně pod průměrem. Srovnání modelů financování je v kapitole Jak se to platí.⁴

8.2 Novela účinná od 1. května 2025

8.2.1 Co se věcně změnilo

Zvýšení sazeb. Televizní poplatek se zvýšil ze 135 na 150 Kč měsíčně, rozhlasový poplatek ze 45 na 55 Kč měsíčně.³

Širší vymezení příjemce. Poplatek se nově neváže jen na klasickou televizi nebo rádio, ale na zařízení technicky způsobilé k individuálně volitelné reprodukci televizního nebo rozhlasového vysílání, bez ohledu na způsob příjmu. V praxi to může být i počítač, mobilní telefon nebo tablet s připojením k internetu.³

Nová pravidla pro firmy a podnikatele. U právnických osob a podnikajících fyzických osob se poplatek nově odvíjí od počtu zaměstnanců přepočtených na plné úvazky. Ti, kdo zaměstnávají nejvýše 24 osob, podle tohoto pravidla poplatek neplatí; od 25 zaměstnanců výše zákon stanoví násobky základního poplatku.³

Automatická valorizace. Pokud součet inflace od posledního zvýšení poplatku překročí 6 %, zvýší se oba poplatky k 1. červenci následujícího roku o 6 %. Novou výši poplatků Ministerstvo kultury vyhlásí sdělením ve Sbírce zákonů; není k tomu potřeba nový zákon.³

Osvobození od poplatku. Osvobození se dále vztahuje například na osoby nebo domácnosti s čistým příjmem pod 2,15násobkem životního minima za uplynulé kalendářní čtvrtletí. Toto osvobození je dočasné, nejdéle na 6 měsíců; pokud důvod trvá, je třeba jej znovu doložit. Osvobození jsou také cizinci, kterým v ČR nebylo uděleno povolení k trvalému nebo dlouhodobému pobytu, a další skupiny vymezené § 4 zákona č. 348/2005 Sb. ve znění novely 119/2025.³

Větší důraz na veřejnou kontrolu. Novela spojila výroční zprávy o činnosti a hospodaření do jednoho dokumentu, který má obsahovat také část o pravidlech státní podpory a transparentnosti finančních vztahů. Rady ČT a ČRo jej předkládají oběma komorám Parlamentu; Senátu se zprávy předkládají už od novely č. 225/2023 Sb., novela z roku 2025 je sloučila a sjednotila termín předložení do 31. srpna následujícího roku. Nově se počítá také s pětiletým memorandem o způsobu naplňování veřejné služby, uzavíraným mezi ministrem kultury a generálním ředitelem ČT nebo ČRo.³

Následující tabulka shrnuje hlavní argumenty, které zazněly při projednávání novely ve Sněmovně a v souvisejících podkladech k návrhu zákona. Vlevo jsou uvedeny argumenty pro novelu, vpravo námitky a kritika. Konkrétní poslance ani kluby zde záměrně nejmenujeme: cílem je, aby čtenář posuzoval samotný argument, nikoli jeho politického nositele. Pořadí řádků ani rozložení argumentů v tabulce není hodnocením jejich síly.⁵

Téma	Argumenty pro novelu	Argumenty proti / kritika
Výše poplatku	Televizní poplatek se nezvyšoval od roku 2008, rozhlasový od roku 2005. Jejich reálná hodnota se proto kvůli inflaci výrazně snížila; za období 2008–2024 vzrostla cenová hladina v ČR o více než 50 %. Bez úpravy by podle zastánců novely ČT a ČRo musely omezovat část veřejné služby, například regionální zpravodajství, dětské pořady, dokumentární tvorbu nebo kulturní obsah.	Domácnosti už prošly silnou inflační vlnou, zejména u energií, potravin a bydlení. Zvýšení poplatků za veřejnoprávní média proto kritici vnímali jako další pravidelnou platbu. Namítali také, že ČT a ČRo by měly nejprve hledat úspory uvnitř institucí, například v provozu, počtu zaměstnanců nebo odměňování managementu.
Okruh plátců	Část publika už nesleduje televizi ani neposlouchá rozhlas přes klasický přijímač, ale přes internet. Původní úprava proto podle zastánců neodpovídala současnému způsobu užívání médií: někteří lidé obsah ČT a ČRo využívali, ale do systému financování nepřispívali. Nová definice přijímače měla tento rozdíl zmenšit.	Kritici namítali, že rozšíření na počítače, mobily a tablety se blíží poplatku z možnosti přístupu k internetu. Platit tak mohou i lidé, kteří veřejnoprávní média fakticky nesledují ani neposlouchají. Část kritiků přirovnávala změnu k německému modelu <i>Rundfunkbeitrag</i>, kolem něhož se vedly ústavní spory.

Téma	Argumenty pro novelu	Argumenty proti / kritika
Auto-matická valorizace	Valorizace má snížit politizaci financování: Parlament se nemusí každých několik let vracet ke stejné debatě a reálná hodnota poplatku neklesá tak prudce. Financování je tím předvídatelnější, což odpovídá evropskému požadavku, aby veřejnoprávní média měla dostatečné, udržitelné a předvídatelné zdroje. ⁶	Kritici namítali, že Parlament tím ztrácí část přímé kontroly nad dalším zvyšováním poplatku. Pokud by ČT nebo ČRo hospodařily neefektivně, samotný valorizační mechanismus to neřeší. Kontrolu mají zajišťovat rady, audit a veřejné projednávání zpráv — podle kritiků však účinnost této kontroly závisí na tom, jak nezávislé a aktivní rady skutečně jsou.
Zátěž pro firmy	Nový systém u právnických osob a podnikajících fyzických osob vychází z počtu zaměstnanců, nikoli z počtu jednotlivých příjemců. Pro malé zaměstnavatele do 24 zaměstnanců zákon stanoví osvobození; u větších firem zavádí pevné kategorie. Podle zastánců je tak systém jednodušší a lépe odpovídá digitálnímu prostředí.	Firmy a podnikatelé namítali, že mohou platit i tehdy, když veřejnoprávní média v provozu fakticky nevyužívají. Kritika mířila také na novou evidenční povinnost, přepočty zaměstnanců a přechodné administrativní nejasnosti. U větších zaměstnavatelů může být nová platba vyšší než dříve.

Téma	Argumenty pro novelu	Argumenty proti / kritika
Nezávislost veřejnoprávních médií	Stabilnější financování má posílit odstup veřejnoprávních médií od přímého politického tlaku. Pokud nejsou ČT a ČRo odkázány na každoroční vyjednávání se státním rozpočtem, je menší prostor používat financování jako nástroj nátlaku. Novela tak jde směrem požadavků EMFA na předvídatelné a udržitelné financování veřejnoprávních médií.	Kritici namítali, že finanční stabilita sama o sobě nezaručuje nezávislost. Novela podle nich dostatečně neřeší politizaci rad, způsob nominací ani personální kontrolu nad vedením ČT a ČRo. Finanční nezávislost je proto podle této kritiky jen jedna část ochrany; druhou je nezávislá správa instituce.

8.2.2 Stanoviska Rady ČT a Rady ČRo

Rada ČT i Rada ČRo se k projednávané novele vracely na svých jednáních a v souvisejících veřejných materiálech. Z dostupných záznamů vyplývá, že se opakovaně řešily zejména tři body: dlouhodobě nezměněná výše televizního a rozhlasového poplatku, dopad inflace na rozsah veřejné služby a potřeba nastavit výběr poplatků tak, aby odpovídal i sledování a poslechu přes digitální zařízení.

U Českého rozhlasu se tématu věnuje také **Výroční zpráva Rady ČRo o činnosti Českého rozhlasu za rok 2024**. Popisuje jednání o takzvané velké mediální novele, zvýšení rozhlasového poplatku, nové povinnosti vyplývající z novely a přípravu pětiletého memoranda. Zdůrazňuje také význam nezávislosti ČRo, zachování veřejné služby ve stávajícím rozsahu, transparentnost hospodaření a dopad vysoké inflace na rozpočet. Jednotlivé zápisy, usnesení a zprávy jsou veřejně dostupné v archivech obou institucí.⁷⁸

8.3 Co se tím nerozhodlo

Novela č. 119/2025 Sb. vyřešila především financování a základní pravidla pro fungování ČT a ČRo v digitálním prostředí. Neuzavřela však všechny spory o podobu veřejnoprávních médií. Tři témata proto zůstávají předmětem další politické, odborné nebo veřejné debaty:

Reforma výběru členů Rady ČT a Rady ČRo. Kritika se dlouhodobě týká hlavně toho, jak se z kandidátů navržených občanskými

organizacemi nakonec vybírá v Parlamentu. EMFA nepředepisuje jeden konkrétní model, ale požaduje, aby pravidla pro jmenování a odvolávání vedení veřejnoprávních médií byla předem daná, transparentní, otevřená a nediskriminační. Otázka, zda český nominační proces dostatečně omezuje politické vyjednávání, tak zůstává samostatným tématem.⁶

Aktuální příklad — volba Rady ČT v červnu 2026. Jak nominační proces vypadá v praxi, ukázala volba z 5. června 2026. Poslanecká sněmovna tehdy nově obsadila šest z dvanácti míst Rady ČT, jejichž volba jí podle zákona přísluší (zbývajících šest členů rady volí Senát). Zvoleni byli Martin Chalupský, Lucie Plíšková, Luboš Xaver Veselý, Stanislav Berkovec, Petr Brozda a Jiří Šlégr. Pět z nich prošlo jen hlasy koaličních klubů (ANO, SPD a Motoristé sobě); nejširší podporu napříč Sněmovnou — vedle koalice i ODS a většina poslanců STAN — získal jako jediný Martin Chalupský. Dosavadní radní Pavel Matocha a Roman Bradáč mandát neobhájili. Členové Rady mají mandát na šest let.¹⁰

Digitalizace výběru a práce s neplatiči. Výběr poplatků se i po novele opírá hlavně o registraci a evidenci u ČT a ČRo. Novela sice rozšířila definici příjemce a upravila pravidla pro firmy, ale nepřevvedla systém na plně automatizovaný model typu německého *Beitragsservice*. To, zda má stát zavést jednodušší, více automatizovaný a zároveň přiměřeně chráněný systém evidence, zůstává politickou volbou.

Online služby, streaming a podcasty. Novela už výslovně počítá s internetovými stránkami, aplikacemi, audiovizuálními službami na vyžádání a s možností zavádět nové významné služby po veřejné konzultaci. Neznamená to však, že je tím jednou provždy vyřešeno, jak přesně mají vypadat hranice veřejné služby v online prostředí. Praktické otázky — například rozsah iVysílání, podcastových platforem nebo nových digitálních služeb — se budou dál řešit ve statutech, memorandech, veřejných konzultacích a rozhodování rad.

Tip

Jak sledovat, co se bude dít dál. Hledejte nové sněmovní tisky a stenozáznamy na webu Poslanecké sněmovny, například podle slov „Česká televize“, „Český rozhlas“, „veřejnoprávní média“ nebo „médiá“. Užitečné jsou také zápisy a stanoviska Rady ČT a Rady ČRo na webech obou institucí.

Pro širší mediální kontext se hodí sledovat i publikace a tiskové zprávy **Rady pro rozhlasové a televizní vysílání**. RRTV nedohlíží na financování ČT a ČRo; její hlavní role je dohled nad

dodržováním zákona o rozhlasovém a televizním vysílání a nad licenčními či registračními podmínkami provozovatelů vysílání. Přesto vydává materiály, rozhodnutí a zprávy, které mohou být pro debatu o médiích užitečné.

Zdroje

- 1 ČESKÁ TELEVIZE. (2025). *Výroční zpráva o hospodaření České televize v roce 2024*. [k 2026-04-17]
<https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/hospodareni-a-financni-situace/vyrocni-zpravy/>
- 2 ČESKÝ ROZHLAS. (2025). *Výroční zpráva Českého rozhlasu o činnosti a hospodaření za rok 2024*. [k 2026-04-17]
<https://informace.rozhlas.cz/hospodareni-ceskeho-rozhlasu-vyrocni-zpravy-7961150>
- 3 PARLAMENT ČR. (2025). *Zákon č. 119/ 2025 Sb., kterým se mění zákon č. 348/ 2005 Sb. a zákony o ČT a ČRo*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-119>
- 4 HENNINGSEN CONSULTING & TECHNOLIS PRO EVROPSKOU KOMISI (DG CNECT). (2023). *Public financing of news media in the EU — Final report (studie pro Evropskou komisi, DG CNECT)*. [k 2026-04-29]
https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/CULT/DV/2024/04-09/PublicfinancingofnewsmediaintheEU_EN.pdf
- 5 POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR. (2024). *Sněmovní tisk 738/ 0 (9. volební období) — návrh novely zákonů o veřejno-právních médiích a poplatcích*. [k 2026-04-17]
<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=738>
- 6 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2024). *Nařízení (EU) 2024/1083 — European Media Freedom Act (EMFA), čl. 5*. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>
- 7 RADA ČT. (2025). *Rada České televize — archiv zasedání, usnesení a tiskových zpráv*. [k 2026-04-19]
<https://www.ceskatelevize.cz/rada-ct/>
- 8 RADA ČRo. (2025). *Výroční zpráva Rady Českého rozhlasu o činnosti ČRo za rok 2024 (vč. kapitoly o velké mediální novele)*. [k 2026-04-19]
<https://rada.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/feca77f0f06f671ac53c52b94ddb13f2.pdf>
- 9 ČESKÁ TELEVIZE. (2025). *Rozpočet České televize na rok 2026 (schváleno Radou ČT 10. 12. 2025) a aktualizovaný Rozpočet na rok 2025 (duben 2025)*. [k 2026-05-11]
https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/api/media/documents/Rozpocet_Ceske_televize_na_rok_2026.pdf

- 10 POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR. (2026). *Volba členů Rady České televize — Poslanecká sněmovna, 20. schůze, stenoprotokol (5. 6. 2026)*. [k 2026-06-08]

<https://www.psp.cz/eknih/2025ps/stenprot/020schuz/s020317.htm>

Obsah veřejné služby: co za to dostáváme

9.1 Od rozpočtu k obsahu: co veřejná služba přináší

V kapitole ČT a ČRo dnes jsme viděli základní čísla: Česká televize v roce 2024 získala z televizních poplatků 5,74 mld. Kč a její celkové výnosy činily 7,54 mld. Kč; Český rozhlas získal z rozhlasových poplatků 2,07 mld. Kč a jeho celkové výnosy dosáhly 2,40 mld. Kč. Tady navážeme druhou, pro občana podstatnější otázkou: co za tyto peníze veřejnoprávní média skutečně poskytují? A v čem se jejich úkol liší od práce soukromých komerčních stanic? ³⁴

Tip

V debatě o ČT a ČRo se často mluví, jako by šlo „jenom“ o další zpravodajský kanál a o to, jestli je objektivnější nebo zaujatější než Nova nebo Frekvence 1. To je ale úzký pohled. Zákon ukládá ČT a ČRo celé portfolio úkolů, kde je zpravodajství jen jednou z osmi až deseti rolí.

9.2 Zákonné poslání: veřejná služba není jen zpravodajství

Zákony o České televizi a Českém rozhlasu nepopisují veřejnou službu jako pouhé vysílání zpráv. V § 2 vymezují její hlavní úkoly: poskytovat objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace, pomáhat lidem svobodně si vytvářet názor a přispívat k mediální gramotnosti i právnímu vědomí obyvatel. Zároveň ukládají ČT a ČRo nabízet pořady pro různé skupiny obyvatel, rozvíjet kulturní identitu včetně národnostních a etnických menšin a vytvářet široké spektrum obsahu — zpravodajského, publicistického, dokumentárního, uměleckého, dramatického, sportovního, zábavního, vzdělávacího i dětského. ¹²

Český rozhlas má v § 2 odst. 2 velmi podobně vymezené poslání pro rozhlasové vysílání. § 3 pak u obou institucí doplňuje konkrétní způsoby, jak se veřejná služba naplňuje: například regionálním vysíláním, sítí zpravodajů, péčí o archivní fondy nebo podporou domácí tvorby.¹²

9.2.1 Zákon: co musí veřejná služba zajišťovat

Základní závazek České televize je rozdělen mezi § 2 odst. 2 a § 3 zákona č. 483/1991 Sb. § 2 odst. 2 vymezuje hlavní úkoly veřejné služby: poskytovat objektivní, ověřené, ve svém celku vyvážené a všestranné informace, přispívat k mediální gramotnosti a právnímu vědomí, nabízet pořady pro všechny skupiny obyvatel, rozvíjet kulturní identitu včetně národnostních a etnických menšin a vyrábět zpravodajské, publicistické, dokumentární, umělecké, dramatické, sportovní, zábavné, vzdělávací a dětské pořady.¹

§ 3 pak doplňuje, jak se toto poslání prakticky naplňuje: mimo jiné sítí vlastních zpravodajů, regionálním vysíláním prostřednictvím televizních studií, péčí o archivní fondy a podporou české filmové, kulturní a audiovizuální tvorby.¹ Obdobnou stavbu mají § 2 odst. 2 a § 3 zákona č. 484/1991 Sb. pro Český rozhlas: také zde najdeme veřejnou službu, síť zpravodajů, archivní fondy a podporu české rozhlasové tvorby.²

Zvláštní povinnost při mimořádných událostech vyplývá ze zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému: provozovatelé hromadných informačních prostředků, včetně televizního a rozhlasového vysílání, musí na žádost operačního a informačního střediska IZS neprodleně a bez úpravy zveřejnit tísňové informace potřebné pro záchranné a likvidační práce.

9.3 Zpravodajství a publicistika

To, co se z pohledu veřejné debaty často jeví jako „hlavní“ činnost České televize a Českého rozhlasu, je ve skutečnosti jen jedna část veřejné služby. ČT vysílá Události, Reportéry ČT, regionální zpravodajství a politické diskusní pořady; dlouholeté Otázky Václava Moravce skončily v březnu 2026 a v nedělním čase na ně navázala Nedělní debata. Český rozhlas má Radiožurnál, Plus a síť regionálních redakcí. Pro tuto oblast platí standardy nezávislosti, objektivity a vyváženosti popsané v kapitole Nezávislost. Tato kapitola se ale soustředí na to, co ČT a ČRo dělají kromě zpravodajství a politické publicistiky.

9.4 Regionální a krajské vysílání

Veřejná služba má být vidět i mimo Prahu. Česká televize má dvě velká televizní studia v Brně a Ostravě, s nimiž zákon výslovně počítá jako se součástí ČT; Brno začalo vysílat v roce 1961, Ostrava už v roce 1955. Vedle nich ČT postupně posílila i další regionální zpravodajská studia: Hradec Králové, České Budějovice, Plzeň a Ústí nad Labem. Plzeň a Ústí nad Labem se k již fungujícím studiím v Hradci Králové a Českých Budějovicích připojily v roce 2019.³

Český rozhlas provozuje síť 14 regionálních stanic, tedy stanici pro každý kraj. Každá z nich přináší vlastní denní program, zprávy z kraje a témata, která by se do celostátního vysílání často nevešla. Právě tady je dobře vidět rozdíl mezi veřejnou službou a čistě komerční logikou: držet stálé redakce a pravidelné krajské vysílání i v menších regionech je nákladné, ale pro informovanost lidí mimo velká centra důležité.⁴

9.5 Menšinové vysílání a národnostní jazyky

Zákony o České televizi a Českém rozhlasu ukládají oběma institucím také „rozvíjení kulturní identity obyvatel České republiky včetně příslušníků národnostních nebo etnických menšin“. V praxi nejde jen o pořady o menšinách, ale někdy i o vysílání přímo v jejich jazycích. Česká televize má například polskojazyčný zpravodajský pořad Wiadomości w języku polskim; Český rozhlas vysílá mimo jiné romský pořad O Roma vakeren a magazín Mezi námi, který představuje život, tradice a osobnosti národnostních menšin v Česku.¹²

Vedle toho existují i publicistické a dokumentární pořady v češtině, které menšiny přibližují širší veřejnosti — například televizní Sousedé, servisní magazín o národnostních menšinách a pro národnostní menšiny. Na podobu menšinového vysílání navazuje také Pracovní skupina pro národnostně menšinové vysílání při Radě vlády pro národnostní menšiny: jejím úkolem je spolupracovat se zástupci veřejnoprávních médií, zefektivňovat pořady a předávat výsledky jednání médiím i Radě vlády. Samotný vysílací plán však zůstává odpovědností ČT a ČRo.

9.6 Vzdělávání a obsah pro různé generace

Veřejná služba se neomezuje na zprávy a politické debaty. Dobře je to vidět na obsahu pro děti, školy, mladé posluchače, seniory i lidi, kteří se chtějí dál vzdělávat.

Děčko vysílá od roku 2013 jako dětská stanice České televize. Je určeno dětem od 4 do 12 let a běží denně od 6:00 do 20:00; večerní čas na stejné programové pozici patří ČT art. Na rozdíl od komerčních dětských stanic není Děčko postavené na klasické spotové reklamě a soutěži o dětskou pozornost jako reklamní prostor.

Na školní a vzdělávací obsah navazuje ČT edu, portál s krátkými vzdělávacími videi pro předškolní výuku, základní i střední školy. Během pandemie covidu-19 tuto roli výrazně doplnila UčíTelka, televizní podpora výuky pro žáky prvního stupně připravovaná s podporou MŠMT.

Veřejná služba se ale obrací i k dalším generacím. ČT3 vznikla v březnu 2020 jako mimořádný program pro seniory v době pandemic izolace; vysílání ukončila ke konci roku 2022 z důvodu finančních úspor. Podobnou logiku má v rozhlasovém prostředí Rádio Junior pro děti nebo Radio Wave pro mladé a mladě smýšlející posluchače.

K širšímu vzdělávání patří také popularizační a analytické pořady Českého rozhlasu: například Meteor na Dvojce, Leonardo Plus a další vědecký obsah na Plusu, nebo zpravodajský podcast Vinohradská 12, který každý všední den vysvětluje jedno aktuální téma v souvislostech.

9.7 Kulturní a dokumentární tvorba

Veřejnoprávní média jsou důležitá i pro kulturu, dokument a domácí tvorbu. Česká televize patří mezi významné koproducenty českých dokumentárních i hraných filmů; její koprodukční snímky se opakovaně objevují mezi výrazně zastoupenými tituly v nominacích na Českého lva. ČT art, která začala vysílat v roce 2013, nabízí kulturní obsah, pro který by na běžné komerční stanici bylo jen málo místa: divadelní záznamy, koncerty, dokumenty o umění, filmovou klasiku i pořady o současné kultuře.

Podobnou roli má v rozhlasovém prostředí Český rozhlas. Vltava je kulturní stanice zaměřená na klasickou hudbu, jazz, literaturu, rozhlasové hry, dokumenty a širší kulturní publicistiku. Symfonický orchestr Českého rozhlasu, založený v roce 1926, patří k nejstarším rozhlasovým orchestrům v Evropě a připomíná, že veřejná služba není jen vysílání hotového obsahu, ale také jeho vlastní tvorba.

Právě zde je rozdíl mezi veřejnoprávní a čistě komerční logikou dobře viditelný. Část kulturní, dokumentární, hudební nebo literární tvorby má vysokou společenskou hodnotu, ale malý reklamní potenciál. Komerční média ji proto mohou nabízet jen výběrově nebo okrajově; veřejnoprávní média ji mají zajišťovat soustavně jako součást své veřejné služby.

9.8 Sport a události značného společenského významu

Některé sportovní a společenské události nejsou jen běžný televizní obsah. Mají takový význam, že by k nim neměl mít přístup pouze ten, kdo si zaplatí zvláštní sportovní balíček nebo předplatné. Právě s tím počítá článek 14 směrnice AVMSD, který členským státům umožňuje chránit vybrané události velkého společenského významu tak, aby je podstatná část veřejnosti mohla sledovat v neplaceném televizním vysílání.

V českém právu na tuto logiku navazuje § 33 zákona č. 231/2001 Sb. a vyhláška Ministerstva kultury č. 233/2001 Sb., která vydává **Seznam událostí značného společenského významu**. Patří sem letní a zimní olympijské hry, vybrané zápasy mistrovství světa a Evropy ve fotbale, vybrané zápasy mistrovství světa v ledním hokeji a mistrovství světa v lehké atletice. U těchto událostí nesmí být výhradní vysílací práva využita tak, aby podstatná část veřejnosti přišla o možnost sledovat je v celoplošném, nezakódovaném vysílání bez zvláštního poplatku.

Česká televize vedle toho vysílá i další sportovní akce a velké společenské události, které nejsou vždy přímo na chráněném seznamu: volby, inaugurace prezidenta, státní ceremonie, pietní akty nebo významné dny, jako je 28. říjen. Tady nejde jen o sledovanost. Veřejnoprávní médium vytváří společný, volně dostupný prostor pro události, které se týkají celé země — bez ohledu na to, zda jsou pro komerční vysílatele obchodně nejvýhodnější.

9.9 Krizová komunikace

Při mimořádných událostech mají média zvláštní význam: lidé potřebují rychlé, ověřené a srozumitelné informace. Zákon o integrovaném záchranném systému (§ 32 zákona č. 239/2000 Sb.) proto ukládá provozovatelům hromadných informačních prostředků — včetně televizního a rozhlasového vysílání — povinnost na žádost operačního

a informačního střediska IZS bez náhrady nákladů, neprodleně a bez úpravy obsahu a smyslu zveřejnit tísňové informace potřebné pro záchranné a likvidační práce.

Tato role je dobře viditelná při povodních, pandemii, rozsáhlých výpadcích služeb nebo jiných krizích, kdy se situace rychle mění a veřejnost potřebuje praktické pokyny: co hrozí, kam nejít, kdy evakuovat, kde hledat pomoc a kterým informacím věřit. V takových chvílích veřejnoprávní média neslouží jen jako běžný zpravodajský kanál, ale jako součást informační infrastruktury státu.

Zvláštní roli má v krizové komunikaci Český rozhlas. Sám uvádí, že má pro mimořádné situace krizový plán a krizovou komisi; v krizovém režimu mají vysílače stanic ČRo přebírat program Radiožurnálu, aby bylo zajištěno celostátní zpravodajství. Rozhlas také uvádí záložní zdroje energie v centrále i regionálních studiích a připravuje reportéry na vysílání v náročných podmínkách, například při delším výpadku proudu.⁴

9.10 Archiv a kulturní paměť

Veřejnoprávní média nejsou jen výrobci dnešního vysílání. Jsou také správci části české audiovizuální a zvukové paměti. Archiv České televize uchovává materiály spojené s tvorbou Československé a České televize — audiovizuální záznamy, písemnosti, fotografie i zvukové fondy. Některé materiály se dochovaly už od počátků televizního vysílání v roce 1953; počátky samostatné archivní péče se obvykle spojují s rokem 1958.

Archiv Českého rozhlasu spravuje zvukové, písemné a další fondy spojené s historií rozhlasového vysílání. Rok 1923 zde označuje začátek pravidelného rozhlasového vysílání v Československu, nikoli formální založení archivu; z téhož roku se však dochoval první vysílací deník, který ČRo řadí mezi své nejcennější archiválie.

Tyto fondy společně zachycují důležité okamžiky moderních dějin — od atmosféry kolem Mnichova 1938 přes srpen 1968 a listopad 1989 až po současnost. Část archivního obsahu je dostupná veřejnosti online, například přes iVysílání a mujRozhlas; další materiály jsou zpřístupňovány badatelům v badatelnách nebo na vyžádání podle archivních, autorskoprávních a provozních pravidel.

Právě zde je rozdíl mezi veřejnou službou a čistě komerční logikou dobře vidět. Archiv není jen sklad starých pořadů. Je to infrastruktura paměti: umožňuje vracet se k tomu, jak země prožívala krize, politické zvraty, kulturní události i každodenní život. Taková péče má veřejnou hodnotu, i když se nedá snadno převést na reklamní výnos nebo okamžitou sledovanost.

9.11 Co trh sám nezajistí

Mnohé úkoly veřejné služby mají společný problém: jsou společensky důležité, ale reklamně slabé. Reklama dobře financuje obsah s velkou sledovaností a atraktivním publikem pro inzerenty; hůře už pořad v romštině, krajské zpravodajství z menšího regionu, dětský program bez běžných reklam, dokument o církevních dějinách, koncert klasické hudby nebo archivní záznam z roku 1968. Takový obsah může mít vysokou veřejnou hodnotu, ale malou tržní návratnost.

Proto veřejnoprávní vysílání není omyl ani přežitek. Je to institucionální odpověď na skutečnost, že trh některé potřebné typy obsahu buď nevytváří vůbec, nebo je nevytváří plošně, pravidelně a dostupně pro všechny.⁵⁶

Příklad

Praktický příklad: TV Nova, TV Prima i CNN Prima News regionální témata pokrývají, ale primárně jako sekce v rámci celostátního zpravodajství a podle aktuální atraktivity zprávy pro celostátní publikum. ČT a ČRo mají regionální pokrytí uloženo jako součást veřejné služby — ČRo má 14 regionálních studií s krajskými mutacemi zpravodajství, ČT dvě televizní studia (Brno, Ostrava). Přesnější otázka tedy není, zda komerční média regiony pokrývají vůbec, ale zda by dlouhodobě financovala podobně plošné a zákonem garantované regionální vysílání i v méně komerčně atraktivních oblastech.

9.12 Proč obsah veřejné služby souvisí s nezávislostí

Tato kapitola ukázala, co veřejnoprávní média konkrétně dělají. Předchozí kapitoly popsaly, jak se tato služba financuje a jak ji mají chránit instituce: rady, pravidla volby vedení, zákonné posláním a oddělení od přímého politického řízení. Teprve dohromady dávají tyto části smysl.

Široké portfolio veřejné služby — zpravodajství, regiony, menšiny, děti, vzdělávání, kultura, sport, krizové vysílání i archiv — vyžaduje stabilní a dlouhodobě předvídatelné financování. Pokud by chybělo, ČT a ČRo by musely část veřejné služby omezovat, hledat větší komerční příjmy, nebo se stávat závislejšími na každoročním politickém rozhodování. V každém z těchto případů by se zužoval prostor pro obsah, který je důležitý pro společnost, ale sám se na trhu snadno neuživí.

Proto se v debatách o veřejnoprávních médiích stále vracejí zdánlivě technické otázky: kdo volí rady, jak dlouhé je funkční období generálního ředitele, z čeho se média financují a zda je jejich příjem předvídatelný. Nejsou to jen procesní detaily. Jsou to pojistky, bez nichž se celé portfolio veřejné služby může postupně rozpadat. K této souvislosti se vrátíme v kapitolách Jak poznat nezávislé médium a Co s tím může občan udělat.

Zdroje

- 1 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi*. [k 2026-04-19]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>
- 2 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu*. [k 2026-04-19]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>
- 3 ČESKÁ TELEVIZE. (2025). *Výroční zpráva o činnosti České televize 2024*. [k 2026-04-19]
<https://www.ceskatelevize.cz/rada/vyrocní-zpravy/>
- 4 ČESKÝ ROZHLAS. (2025). *Výroční zpráva o činnosti Českého rozhlasu 2024*. [k 2026-04-19]
<https://informace.rozhlas.cz/vyrocní-zpravy-7969673>
- 5 EUROPEAN BROADCASTING UNION (EBU). (2024). *Public Service Media: Bringing Their Best for Europe*. [k 2026-05-01]
<https://www.ebu.ch/guides/open/report/public-service-media-bringing-their-best-for-europe>
- 6 COUNCIL OF EUROPE — COMMITTEE OF MINISTERS. (2007). *Recommendation CM/Rec(2007)3 of the Committee of Ministers on the remit of public service media in the information society*. [k 2026-04-19]
<https://search.coe.int/cm?i=09000016805d4a3c>

Jak poznat nezávislé médium

10.1 Proč právě deset otázek a odkud pocházejí

Tento kontrolní seznam není definitivní test. Neplatí, že když médium neuspěje u jedné otázky, je automaticky špatné. Je to spíš mapa míst, kam se dívat. Čím více odpovědí zní „ano“, tím větší je pravděpodobnost, že médium má zavedené postupy, které pomáhají odhalovat a opravovat chyby. Čím více odpovědí zní „ne“ nebo „nelze zjistit“, tím obtížnější je posoudit, nakolik lze danému obsahu v konkrétním případě důvěřovat.

Otázky vycházejí ze dvou zavedených zdrojů. Prvním je **Media Pluralism Monitor**, který připravuje Centre for Media Pluralism and Media Freedom při Evropském univerzitním institutu ve Florencii. Tento nástroj každoročně hodnotí stav mediální plurality v členských státech EU; pracuje s 20 indikátory a přibližně 200 proměnnými na úrovni jednotlivých zemí. Náš desetibodový checklist z něj převzal témata, která lze prakticky použít i při posuzování konkrétního média. Výběr i formulace otázek jsou však autorské.¹

Druhým zdrojem jsou **redakční principy EBU** — Evropské vysílací unie, která sdružuje veřejnoprávní vysílatele. Tyto principy popisují, jak by mělo fungovat redakční rozhodování, odpovědnost a vnitřní kontrola ve veřejnoprávním médiu.²

10.2 10 otázek: co přesně hledat

10.2.1 Kdo médium vlastní nebo vydává?

Kde se dívat: V patičce webu, v rubrikách „O nás“, „Impressum“ nebo „Kontakt“, v tiráži tištěného vydání a případně také v obchodním rejstříku na <https://justice.cz>.

Co hledat: Konkrétní jméno vydavatele — fyzické nebo právnické osoby. Důležité je také zjistit, zda médium patří do větší mediální

skupiny nebo koncernu a zda lze vlastnickou strukturu dohledat až ke konkrétním fyzickým osobám.

Proč to zkoumat: Vlastník obvykle vybírá vrcholné vedení a šéfredaktory. Jeho obchodní nebo politické zájmy proto mohou ovlivňovat výběr témat, tón zpravodajství nebo dlouhodobé směřování redakce — i když přímo nezasahuje do jednotlivých článků.

Evropský akt o svobodě médií (EMFA, čl. 6), použitelný od 8. srpna 2025, vyžaduje, aby každý poskytovatel zpravodajského obsahu v EU veřejně uváděl své přímé i nepřímé vlastníky.³

10.2.2 Existuje veřejně dostupný etický kodex?

Kde se dívat: V sekcích „Etický kodex“, „Redakční standardy“ nebo „Principy“. U České televize a Českého rozhlasu mají kodexy zvláštní postavení: vycházejí přímo ze zákona — Kodex ČT podle § 8 odst. 1 písm. f) zákona č. 483/1991 Sb. a Kodex ČRo podle § 8 odst. 1 písm. f) zákona č. 484/1991 Sb.

Co hledat: Pravidla pro ověřování informací, práci se zdroji, střet zájmů, přijímání darů, oddělení redakčního obsahu od inzerce a zacházení s názorovými texty.

Proč to zkoumat: Etický kodex sám o sobě kvalitu média nezaručuje. Jeho absence je však varovným signálem. Pokud redakce nemá jasně sepsané standardy, podle nichž lze její práci posuzovat, je mnohem obtížnější vést věcnou debatu o tom, zda postupovala správně.

10.2.3 Je vidět, jak médium opravuje své chyby?

Kde se dívat: V rubrikách „Opravy“, „Corrections“, „Dodatky“ nebo v poznámkách pod aktualizovanými články.

Co hledat: Zda médium chyby zveřejňuje otevřeně, uvádí datum opravy a popisuje, co bylo změněno. Ideální je, když je zachována i původní chybná verze, případně alespoň jasné vysvětlení původní nepřesnosti a provedené úpravy.

Proč to zkoumat: Chyby dělá každé médium. Kvalitu nepoznáme podle toho, že se nikdy nesplete, ale podle toho, jak se ke svým chybám staví. Pokud redakce texty potichu upravuje bez upozornění, je to varovný signál: čtenář pak neví, co bylo změněno, kdy se to stalo a proč.

10.2.4 Je zpravodajství jasně oddělené od komentářů?

Kde se dívat: Na označení rubrik, například „Zprávy“, „Komentáře“, „Analýza“ nebo „Názory“; na grafické odlišení komentářů a sloupků; na roli autora — zda vystupuje jako reportér, analytik, nebo komentátor; případně na výslovné upozornění, že jde o názorový text.

Co hledat: Ve zpravodajské zprávě by novinář neměl čtenáři předkládat svůj osobní názor. Má popisovat, co se stalo, kdo co řekl, jaké jsou dostupné důkazy a co zůstává nejasné. Komentář nebo názorový text naproti tomu může obsahovat autorův postoj, ale měl by být jako komentář jasně označen.

Proč to zkoumat: Když se zpravodajství a komentář mísí, čtenář hůře pozná, co je popis skutečnosti a co už je autorova interpretace. Právě schopnost tyto žánry odlišovat považují Daniel Hallin a Paolo Mancini za jeden ze základních znaků redakční profesionalizace.⁴

10.2.5 Je u každé zprávy uvedeno jméno autora?

Kde se dívat: Pod titulkem, na konci článku nebo v autorském profilu. U videí a televizních reportáží také v titulcích, kde bývají uvedena jména reportéra, kameramana, editora nebo dalších členů štábu.

Co hledat: Skutečné jméno autora, ideálně s odkazem na jeho profil nebo krátkou biografii. Lepší je konkrétní podpis než obecné označení typu „Redakce“ nebo anonymní iniciály. U převzatých zahraničních textů je dobrým standardem také uvedení překladatele nebo osoby, která text pro české vydání upravila.

Proč to zkoumat: Autor, který se pod text podepíše, za něj nese osobní odpovědnost. U anonymních textů je tento práh odpovědnosti nižší: čtenář hůře pozná, kdo informaci vybral, zpracoval a komu lze případně přičíst chybu nebo nejasnost.

10.2.6 Je jasné, z čeho je médium financováno?

Kde se dívat: V sekcích typu „Jak nás podporujete“, „O nás“ nebo „Financování“, ve výročních zprávách a účetních dokumentech. U veřejnoprávních médií zejména ve výroční zprávě o hospodaření České televize a ve výroční zprávě o hospodaření Českého rozhlasu.

Co hledat: Z čeho médium získává peníze: z poplatků, reklamy, předplatného, darů, grantů, státních dotací nebo jiných zdrojů. Důležité není jen to, jaké zdroje má, ale také jejich poměr — tedy zda je financování rozložené, nebo zda médium výrazně závisí na jednom typu příjmů.

Proč to zkoumat: Médium, které je z velké části závislé na jednom zdroji peněz — například na jednom velkém inzerentovi, jednom donorovi nebo jedné dotaci — může být pod větším tlakem tomuto zdroji vycházet vstříc. Nemusí to automaticky znamenat špatnou práci redakce, ale je to důležitá okolnost, kterou má čtenář znát. U České televize a Českého rozhlasu je financování upraveno zákonem; podrobněji se mu věnuje kapitola ČT a ČRo dnes.

10.2.7 Lze podat stížnost — a dozvím se, jak dopadla?

Kde se dívat: V sekcích „Kontakt“, „Stížnosti“ nebo „Podněty“. U České televize a Českého rozhlasu také na webech Rady ČT a Rady ČRo, kde se zveřejňují vybrané podněty a odpovědi. U soukromých médií hledejte, zda existuje ombudsman, etická rada nebo jiný nezávislý orgán, na který se může čtenář obrátit.

Co hledat: Jasně popsany způsob podání stížnosti, kontaktní formulář nebo e-mail, lhůtu pro odpověď a informaci, kdo stížnost posuzuje. Silným znakem otevřenosti je také veřejně dostupný přehled vyřízených stížností nebo alespoň pravidelné souhrny toho, jaké podněty médium řešilo.

Proč to zkoumat: Možnost podat stížnost sama o sobě mnoho nezaručuje, pokud podnět jen zmizí v systému. Médium, které jasně říká, kam se může čtenář obrátit, v jaké lhůtě dostane odpověď a zda se o vyřízených stížnostech veřejně informuje, posiluje svou odpovědnost vůči publiku.

10.2.8 Používá reportáž více nezávislých zdrojů?

Kde se dívat: Přímo v textu: na citace, odkazy, hypertextové linky a odkazy na původní dokumenty.

Co hledat: U sporných nebo závažných tvrzení by se médium nemělo opírat jen o jeden zdroj. Dobrým znakem jsou přímé odkazy na původní materiály — například zákony, soudní rozhodnutí, studie, výroční zprávy nebo oficiální data — spíše než neurčité formulace typu „podle jiných médií“ nebo „podle informací z okolí“.

Proč to zkoumat: Reportáž postavená na jediném zdroji je náchylnější k omylu nebo jednostrannému pohledu. U důležitých tvrzení by měla redakce hledat druhé nezávislé potvrzení, nebo čtenáři otevřeně říci, že jde zatím jen o tvrzení jedné strany. Pro čtenáře je užitečný jednoduchý návyk: položit si otázku „potvrzuje to ještě někdo jiný, nezávislý?“.

10.2.9 Je sponzorovaný obsah jasně označen?

Kde se dívat: Na označení typu „Sponzorováno“, „Komerční sdělení“ nebo „PR článek“. U videí hledejte výslovné označení v titulku nebo přímo v obraze, u podcastů úvodní upozornění, že jde o sponzorovaný obsah.

Co hledat: Označení má být viditelné a srozumitelné, ne schované drobným písmem v patičce. U nativní reklamy — tedy textu, který se tváří jako běžný redakční článek — by mělo být upozornění přímo u titulku nebo na začátku textu.

Proč to zkoumat: Inzerent nebo sponzor sleduje jiný zájem než čtenář. Pokud reklamní obsah vypadá jako nezávislá zpráva, čtenář může snadno získat mylný dojem, že jde o běžnou redakční práci. V Česku tuto oblast obecně upravuje zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy; pro rozhlasové a televizní vysílání navíc zákon č. 231/2001 Sb., zejména pravidla pro obchodní sdělení a jejich rozpoznatelnost.

10.2.10 Existuje mechanismus redakčního dohledu, například ombudsman nebo etická rada?

Kde se dívat: U České televize funguje Etický panel, poradní orgán generálního ředitele ČT. U Českého rozhlasu působí Etická komise, rovněž jako poradní orgán generálního ředitele ČRo. V českém prostředí existuje také Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV), její působnost je však omezená: vztahuje se na rozhlasové a televizní vysílání, audiovizuální mediální služby na vyžádání a platformy pro sdílení videonahrávek, nikoli na tištěná média ani běžné online zpravodajství.

Co hledat: Zda je dohledový nebo poradní orgán oddělený od běžného chodu redakce, zda jsou jeho závěry veřejně dostupné a zda se schází pravidelně, nejen výjimečně při velké kauze. Důležité je také to, zda je jasné, kdo v takovém orgánu zasedá a jaký má mandát.

Proč to zkoumat: Redakce, která má k dispozici ombudsmana, etickou radu nebo jiný poradní mechanismus, má větší šanci řešit sporné situace dříve, než přerostou v otevřený konflikt. Takový orgán může zároveň sloužit jako vnitřní opora pro novináře, kteří čelí tlaku zvenčí — například od politiků, inzerentů, vlastníka nebo aktivní části publika.

10.3 Varovné signály: co hledat, když odpověď zní „ne“

- **Nejasný vlastník nebo vydavatel** — zejména pokud vlastnická struktura končí u neprůhledných firem, svěřenských fondů nebo offshore společností.
- **Chybějící etický kodex** — případně kodex, který obsahuje jen obecné fráze, ale neříká nic konkrétního o ověřování informací, střetu zájmů, opravách chyb nebo vztahu k inzerci.
- **Žádná dohledatelná historie oprav** — zvláště u média, které publikuje stovky textů měsíčně. Není pravděpodobné, že by taková redakce nikdy neudělala chybu; důležitější je, zda ji umí přiznat a opravit.
- **Systematické mísení zpráv a komentářů** — například zpravodajské titulky plné emotivních přídavných jmen, hodnotících soudů nebo náznaků, co si má čtenář myslet.
- **Anonymní nebo vágní atribuce** — formulace typu „redakce“, „zdroje blízké...“ nebo „podle informací z okolí...“, aniž je jasné, kdo za text odpovídá a jak byla tvrzení ověřena.
- **Reklama tvářící se jako nezávislá reportáž** — zejména pokud není jasně označena jako sponzorovaný, komerční nebo PR obsah.
- **Nejasný nebo nefunkční systém stížností** — například když neexistuje žádná stížnostní adresa, formulář ani pravidla, případně médium odpovídá jen obecnými frázemi bez věcné reakce.
- **Nápadná změna tónu po změně vlastníka nebo vedení** — například po prodeji média, výměně šéfredaktora nebo rozsáhlé personální obměně. V mezinárodní debatě se takové situace sledují jako jeden z možných příznaků ovládnutí média, tedy *media capture* — viz kapitola Varovné příklady.

10.4 Užitečné zdroje pro vlastní ověřování

- Media Pluralism Monitor (CMPF, EUI) — každoroční evropské hodnocení mediální plurality. Užitečné jsou zejména národní zprávy pro Českou republiku.
- Reporters Without Borders (RSF) — organizace vydávající World Press Freedom Index a další materiály k ochraně svobody médií a novinářské práce.

- Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV) — dohledový orgán pro rozhlasové a televizní vysílání, audiovizuální mediální služby na vyžádání a platformy pro sdílení videonahrávek. Na jejím webu lze dohledat licence, registrace i uložené sankce.
- Obchodní rejstřík — základní zdroj pro ověření vydavatele, vlastnické struktury a vazeb českých mediálních společností.
- Evidence periodického tisku Ministerstva kultury ČR — databáze periodického tisku registrovaného podle zákona č. 46/2000 Sb.
- osveta.nukib.gov.cz — kurz mediální gramotnosti a rozpoznávání dezinformací od Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost.

Zdroje

- 1 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM, EUI FLORENCE. (2024). *Media Pluralism Monitor 2024*. [k 2026-04-19]
<https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor-2024/>
- 2 EUROPEAN BROADCASTING UNION. (2024). *Public Service Values, Editorial Principles and Guidelines*. [k 2026-04-19]
<https://www.ebu.ch/guides/public-service-values-editorial-principles>
- 3 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2024). *Nařízení (EU) 2024/1083 — EMFA, čl. 6 (transparentnost vlastnictví médií)*. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>
- 4 HALLIN, D. C.; MANCINI, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. [k 2026-04-17]
<https://www.cambridge.org/core/books/comparing-media-systems/B7A12371782B7A1D62BA1A72C1395E43/>

Co může udělat občan

11.1 Co tato kapitola záměrně nedělá

Tato kapitola neříká, koho volit, kterou iniciativu podpořit ani jak hodnotit současný směr mediální politiky. Ukazuje pouze legální a věcné cesty, jak se může občan zapojit do veřejného rozhodování. Neurčuje, jaký politický postoj má zaujmout. Vychází z jednoduchého principu: občan se ptá, upozorňuje a kontroluje; parlament rozhoduje.

11.2 Cesta 1: Napsat věcný dotaz poslanci nebo senátorovi

Odpověď poslance nebo senátora na občanský dotaz není právní nárok. Nejde o žádost podle zákona č. 106/1999 Sb., a proto pro ni neplatí zákonná lhůta jako u úřadů nebo jiných povinných subjektů. Přesto je to běžná a legitimní součást demokratické komunikace mezi občanem a jeho zástupcem. Věcný, stručný dotaz s jednou konkrétní otázkou má zpravidla větší šanci na odpověď než dlouhý obecný komentář.

11.2.1 Jak napsat dobrý dotaz

- **Uvedte, kdo píše.** Stačí jméno, obec a případně kraj nebo senátní obvod. Není to právní povinnost, ale podepsaný dotaz působí věrohodněji než anonymní zpráva.
- **Pište tomu, kdo má k tématu vztah.** Může to být poslanec z vašeho volebního kraje, váš senátor, člen příslušného výboru nebo politik, který se k tématu veřejně vyjadřuje. Poslanecká sněmovna uvádí kontakty na poslance individuálně u jejich profilů; Senát zveřejňuje i kanceláře senátorů ve volebních obvodech.

- **Odkazujte na konkrétní věc.** Například na sněmovní tisk, senátní tisk, pozměňovací návrh, hlasování nebo veřejné vyjádření. Místo obecného „co si myslíte o médiích“ je lepší napsat: „V souvislosti se sněmovním tiskem 738 se ptám...“
- **Položte jednu jasnou otázku.** Ne pět najednou. Například: „Jak jste hlasoval o pozměňovacím návrhu č. X a proč?“ nebo „Podpoříte změnu nominačního procesu do Rady ČT?“
- **Budte struční a věcní.** Ideální dotaz se vejde do několika odstavců. Úvod vysvětlí, proč píšete; střed obsahuje fakta; závěr jednu konkrétní otázku.
- **Připojte kontakt pro odpověď.** Nejlépe e-mail. Pokud píšete jako občan daného kraje nebo obvodu, je vhodné to uvést.

Příklad

Vážený pane poslanče, / Vážená paní poslankyně,
v souvislosti se sněmovním tiskem č. 738 se projednával vládní návrh, který zavedl automatickou valorizaci poplatku. Rád/a bych se zeptal/a, jak jste o tomto návrhu hlasoval/a a jaký byl Váš hlavní důvod.

Chci lépe porozumět argumentům, které jste při rozhodování zohlednil/a.

Děkuji za Váš čas.

S pozdravem

Jméno Příjmení obec

11.2.2 Kde najít kontakty

Kontakty na poslance najdete na webu Poslanecké sněmovny: psp.cz → Poslanci. Kontakty na senátory jsou na webu Senátu: senat.cz → Senátoři. U jednotlivých profilů bývají uvedeny veřejné kontaktní údaje, zpravidla e-mail, případně také adresa regionální nebo senátorské kanceláře. Poslanecká sněmovna má i stránku „Jak najdete svého poslance“; Senát zveřejňuje seznam senátorů i kanceláře senátorů ve volebních obvodech.

11.3 Cesta 2: Sledovat legislativní proces na psp.cz

Sněmovní fáze přípravy zákonů je veřejně dohledatelná. Web Poslanecké sněmovny zveřejňuje sněmovní tisky, důvodové zprávy, usnesení výborů, pozměňovací návrhy, stenografické záznamy z rozprav i výsledky hlasování. U mediálních zákonů má smysl sledovat část Sněmovní tisky a vyhledávat podle názvu zákona, tématu nebo čísla

konkrétního tisku. PSP zároveň uvádí, že výsledky hlasování jsou dostupné jako jmenný seznam s hlasováním jednotlivých poslanců a že z jednání se pořizují stenoprotokoly.

11.3.1 Co se na psp.cz vyplatí hledat

- **Sněmovní tisk** — základní složka konkrétního návrhu zákona. Uvádí se číslo tisku a volební období, například: sněmovní tisk 738, 9. volební období. V samotné dokumentaci se pak objevují podčísla jako 738/0, 738/1 apod., která označují jednotlivé dokumenty k témuž tisku.
- **Důvodová zpráva** — vysvětlení, proč je návrh předkládán, jaký problém má řešit a jaké dopady předkladatel očekává. U vládních návrhů bývá součástí původního sněmovního tisku.
- **Pozměňovací návrhy** — návrhy na změnu předloženého textu. Právě zde se často rozhoduje o podstatných detailech zákona.
- **Stenografický záznam** — doslovný přepis rozpravy ve Sněmovně. Je to primární zdroj pro zjištění, kdo co v debatě skutečně řekl.
- **Hlasování** — přehled, jak poslanci hlasovali o jednotlivých návrzích. U běžného elektronického hlasování je dostupný jmenný seznam; výjimkou mohou být například ruční hlasování nebo technické závady.

Tip

Pokud chcete téma sledovat dlouhodobě, začněte u sněmovních tisků na <https://psp.cz>. Můžete vyhledávat podle názvu, tématu nebo čísla tisku a pro nové tisky využít RSS odběr. U Senátu najdete obdobné podklady v části Dokumenty a legislativa — zejména senátní tisky, záznamy o hlasování, těsnopisecké zprávy a notifikační systém.

11.4 Cesta 3: Požádat o informace podle zákona č. 106/1999 Sb.

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, dává každému právo žádat informace od takzvaných povinných subjektů. Patří mezi ně státní orgány, územní samosprávy, veřejné instituce a další subjekty v rozsahu stanoveném zákonem. V tématu veřejnoprávních médií to mohou být například Ministerstvo kultury, Rada

pro rozhlasové a televizní vysílání, Česká televize nebo Český rozhlas — vždy ale jen u informací, které se vztahují k jejich působnosti. Zákon se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí ani povinnosti vytvářet nové informace.¹⁶

11.4.1 Jak to funguje

1. **Písemná žádost** — žádost lze podat e-mailem, datovou schránkou, poštou nebo osobně. Musí být zřejmé, komu je určena a že žadatel žádá o informaci podle zákona č. 106/1999 Sb. Fyzická osoba uvádí jméno, příjmení, datum narození, adresu trvalého pobytu nebo bydliště a doručovací adresu, pokud se liší; doručovací adresou může být i e-mail. Žádost by měla být co nejkonkrétnější.
2. **Lhůta** — povinný subjekt má informaci poskytnout nejpozději do 15 dnů od přijetí žádosti, případně od jejího doplnění nebo upřesnění. Ze závažných důvodů může lhůtu prodloužit nejvýše o 10 dnů; o prodloužení a jeho důvodech musí žadatele včas informovat.
3. **Úhrada nákladů** — za samotné podání žádosti se neplatí správní poplatek. Povinný subjekt však může požadovat úhradu nákladů na kopie, technické nosiče dat, odeslání informace nebo mimořádně rozsáhlé vyhledávání. Výši úhrady musí žadatel oznámit před poskytnutím informace a odůvodnit, z čeho částka vychází.
4. **Odvolání a stížnost** — pokud povinný subjekt žádost zcela nebo zčásti odmítne, lze podat odvolání do 15 dnů od doručení rozhodnutí. Pokud subjekt neodpoví včas, poskytne jen část informací bez rozhodnutí o zbytku žádosti nebo žadatel nesouhlasí s výší úhrady, podává se stížnost na postup při vyřizování žádosti, zpravidla do 30 dnů. U Českého rozhlasu je podle jeho zveřejněných pravidel nadřízeným orgánem pro odvolání od roku 2020 Úřad pro ochranu osobních údajů; ÚOOÚ obecně vykonává tuto roli tam, kde nelze určit nadřízený orgán podle správního řádu.

Příklad

Dobrá žádost podle zákona č. 106/1999 Sb. se ptá na něco, co už existuje: dokument, zápis, smlouvu, rozhodnutí, odpověď nebo konkrétní údaj. Může vypadat například takto:
„Prosím o poskytnutí zápisu ze zasedání Rady ČT ze dne XX.“

„Prosím o poskytnutí smlouvy mezi Českou televizí a externím dodavatelem XX, případně po anonymizaci chráněných údajů.“

„Prosím o poskytnutí kopie odpovědi Rady ČT na stížnost č. Y, případně v anonymizované podobě.“

Naopak obecné otázky typu „Proč si ČT vybírá právě taková témata?“ nebo „Jak se vedení dívá na kritiku pořadu?“ se pro žádost podle zákona č. 106/1999 Sb. nehodí. Zákon neukládá povinnost vytvářet nové rozbory, odpovídat na dotazy po názoru ani předjímat budoucí rozhodnutí. Žádejte proto raději konkrétní existující dokument nebo údaj.

11.5 Cesta 4: Poslat podnět Radě ČT nebo Radě ČRo

Rada České televize a Rada Českého rozhlasu jsou orgány, jimiž se uplatňuje právo veřejnosti na kontrolu činnosti obou veřejnoprávních médií. Rada ČT má 18 členů: 12 volí Poslanecká sněmovna a 6 Senát. Rada ČRo má 9 členů: 6 volí Poslanecká sněmovna a 3 Senát. Obě rady mají šestileté funkční období členů a jejich působnost upravují zákony č. 483/1991 Sb. a 484/1991 Sb.⁴⁵

Občan se na radu může obrátit stížností nebo podnětem. Nejčastěji dává smysl upozornit na konkrétní pořad, odvysílaný obsah, postup vedení nebo otázku, která se týká plnění veřejné služby a kodexu. Rada ČT má na svém webu samostatnou část pro stížnosti a podněty a uvádí, že stížnosti vyřizuje zpravidla do 60 kalendářních dnů; Rada ČRo zveřejňuje stížnosti, podněty posluchačů a následné odpovědi.

Podnět radě není způsob, jak přímo zasahovat do vysílání. Je to upozornění, které rada může posoudit v rámci své kontrolní role, případně si k němu vyžádat vyjádření vedení ČT nebo ČRo, přijmout stanovisko, doporučení nebo usnesení. Zákon výslovně říká, že rady ani jejich členové nesmějí přímo zasahovat do výroby a vysílání pořadů.

11.5.1 Kam podat

Podnět nebo stížnost se podává přes oficiální web Rady ČT nebo Rady ČRo. U České televize hledejte část Rada ČT → Stížnosti a podněty. U Českého rozhlasu hledejte web Rada ČRo → Stížnosti.⁷⁸

11.5.2 Co má podnět obsahovat

Dobrý podnět je konkrétní. Uveďte název pořadu nebo obsah, datum a čas vysílání, stručný popis problému a důvod, proč se domníváte, že může jít o rozpor s veřejnou službou nebo Kodexem ČT či Kodexem ČRo. Pokud je to možné, odkažte na konkrétní ustanovení kodexu.

11.5.3 Co rada může

Rada může podnět projednat, požádat vedení média o vyjádření, přijmout usnesení, vydat stanovisko nebo doporučení, dohlížet na plnění veřejné služby a kodexu, schvalovat výroční zprávy, rozpočet a další dokumenty v mezích zákona. U obou rad zákon výslovně uvádí dohled nad plněním úkolů veřejné služby a nad naplňováním zásad vyplývajících z kodexu.

11.5.4 Co rada nemůže

Rada nemůže přímo řídit redakci, určovat editorům, jak mají zpracovat konkrétní téma, vstupovat do výroby pořadů ani nahrazovat práci vedení ČT nebo ČRo. Její role je kontrolní, dohledová a stanovisková — ne redakční.

Upozornění

Rada není od toho, aby rozhodovala, který názor je správný. Samotný nesouhlas s názorem hosta, komentátora nebo autora pořadu proto obvykle nestačí. Silnější podnět je ten, který upozorní na konkrétní možné porušení Kodexu ČT nebo Kodexu ČRo: například že nebyla dostatečně ověřena podstatná informace, nebyla jasně oddělena zpráva od komentáře, nedostal prostor relevantní protinázor nebo mohl vzniknout střet zájmů.

11.6 Cesta 5: Petice a mimořádné právní cesty

Petice a ústavní stížnost nejsou stejné nástroje. Petice je běžný občanský způsob, jak společně upozornit na veřejný problém. Ústavní stížnost je naopak mimořádný právní prostředek ve vlastní věci a pro obecný dohled nad mediální politikou se hodí jen výjimečně.

Petice podle zákona č. 85/1990 Sb. může směřovat k Parlamentu, vládě, ministerstvu nebo orgánu územní samosprávy podle toho, čeho se týká. Není právně závazná: sama o sobě nezmění zákon ani nepřikáže orgánu, jak má rozhodnout. Má ale jiný smysl — ukázat

rozsah občanského zájmu a přimět příslušný orgán, aby se tématem zabýval. Orgán, kterému je petice doručena, ji musí přijmout a zpravidla do 30 dnů písemně odpovědět.²

U Poslanecké sněmovny petice vyřizuje Petiční výbor; pokud ji podpořilo nejméně 10 000 petentů, výbor podle svých pravidel vždy vyslechne petenty nebo jejich zástupce a požádá o účast na jednání příslušného člena vlády. U Senátu se petice s nejméně 10 000 podpisy po ukončení šetření zařazuje na schůzi Senátu.

Cesta k Ústavnímu soudu je mnohem užší. Jednotlivý občan nemůže podat obecný návrh na zrušení mediálního zákona jen proto, že s ním nesouhlasí. Přímý návrh na zrušení zákona mohou podat jen oprávnění navrhovatelé, například prezident republiky, skupina nejméně 41 poslanců nebo 17 senátorů, případně soud v souvislosti se svou rozhodovací činností. Jednotlivec se může k přezkumu zákona dostat jen ve vlastní věci — ústavní stížností, s povinným zastoupením advokátem a při splnění dalších procesních podmínek.

39

11.7 Cesta 6: Rozvíjet mediální gramotnost

Nejspolehlivější cestou, jak dlouhodobě podporovat kvalitní média, je publikum, které umí s informacemi zacházet. Mediální gramotnost neznamena naučit se, kterému médiu má člověk věřit. Znamená osvojit si postupy, díky nimž si může kvalitu informací posuzovat samostatně: rozlišit zprávu a komentář, ověřit zdroj, dohledat vlastníka média, všimnout si způsobu financování, rozpoznat manipulativní techniky a ptát se, zda text odděluje fakta od hodnocení.

V Česku existuje několik veřejně dostupných zdrojů a programů, které se dají využít ve škole, doma i při vlastním vzdělávání. Jejich smyslem není říkat, které médium je „správné“ a které „špatné“, ale učit čtenáře, diváky a posluchače klást lepší otázky.

- Jeden svět na školách (JSNS) — vzdělávací program organizace Člověk v tísni určený především školám. Nabízí dokumentární filmy, lekce, metodické materiály a pracovní listy, které učitelům pomáhají otevírat témata médií, propagandy, lidských práv, moderních dějin i občanské odpovědnosti.
- Zvol si info — vzdělávací platforma zaměřená na mediální a informační gramotnost, kritické čtení zpráv a rozpoznávání dezinformací. Je užitečná hlavně tam, kde člověk potřebuje jednoduché a praktické pomůcky: jak ověřovat zdroje, jak poznat manipulativní titulek nebo jak se nenechat vést jen emocemi.

- ČT edu — vzdělávací platforma České televize s videi, pracovními listy a metodickými materiály pro školy i veřejnost. V oblasti mediální gramotnosti může posloužit jako zdroj konkrétních ukázek k rozboru zpráv, publicistiky, reklamy, audiovizuálního obsahu nebo práce s obrazem.
- mujRozhlas a archiv Českého rozhlasu — nejsou metodickým portálem mediální gramotnosti v užším smyslu, ale mohou dobře sloužit jako zdroj audio ukázek. Lze na nich porovnávat různé formáty: zprávu, rozhovor, komentář, reportáž, dokument nebo debatu.
- Projekt Kyber tabu (NÚKIB) — série čtrnácti krátkých videí a doprovodné publikace o současném mediálním prostředí: jak fungují zpravodajské kanály, algoritmy a reklama, čím se liší informace od dezinformací, co je informační válka, co znamená duopol nebo „informační bublina“. Pomáhá pojmenovat mechanismy, které utvářejí náš každodenní kontakt s informacemi — tedy i to, jak vnímáme veřejnoprávní i komerční média.

Tip

Pro rodiče a učitele je nejjednodušší začít malým srovnáním: vezměte jednu zprávu dne a najděte, jak ji popsaly tři různé zdroje — například veřejnoprávní médium, soukromá redakce a zahraniční zpravodajský server. Pro začátečníky je to názorný vstup do kritického čtení médií: na jednom tématu uvidí rozdíly v titulku, volbě slov, výběru faktů, úhlu pohledu i v tom, co který text zdůrazňuje.

Mediální gramotnost není jednorázová dovednost, ale návyk. Znamená umět se před sdílením zastavit, u silného tvrzení hledat zdroj, u emotivního titulku přečíst celý text a u sporného tématu se ptát, kdo mluví, z jaké pozice a s jakým zájmem. Právě takové publikum vytváří na veřejnoprávní i soukromá média nejpřirozenější tlak: aby pracovala přesně, poctivě a s respektem k faktům.

11.8 Co občanský dohled nedělá

- **Nenahrazuje parlament.** Rozhodují poslanci a senátoři, kteří k tomu dostali mandát ve volbách. Občanský dohled jim může dodat informace, otázky a veřejnou zpětnou vazbu — nemůže za ně hlasovat.
- **Nestaví se na jednu stranu sporu.** Není to návod, jak veřejnoprávní média bezvýhradně bránit, ani jak je oslabit. Smyslem

je ukázat, jak se do debaty zapojit věcně, legálně a bez stranické nálepky.

- **Neslouží k osobním kampaním proti redaktorům.** Kritizovat konkrétní obsah je legitimní. Něco jiného jsou organizované útoky, zastrašování nebo pokusy zdiskreditovat konkrétní novináře jako osoby. Takové chování může mít odrazující účinek: novináři pak nemusí zvažovat jen pravdivost a veřejný zájem, ale i osobní riziko, nátlak nebo obtěžování.
- **Nezneužívá právní nástroje k nátlaku.** Zákon č. 106/1999 Sb. slouží k transparentnosti, ne k zahlcování institucí. Stejně tak podněty Radě ČT nebo Radě ČRo mají upozorňovat na konkrétní problém, ne suplovat organizovanou obstrukci.

Tip

K hlubšímu porozumění tématu nejlépe pomohou primární zdroje: stenografické záznamy Poslanecké sněmovny k aktuálním mediálním zákonům a výroční zprávy Rady ČT a Rady ČRo. Jsou veřejně dostupné a ukazují, co se skutečně projednává, jaké argumenty zaznívají a jak obě rady samy popisují svou kontrolní činnost.

Zdroje

- 1 PARLAMENT ČR. (1999). *Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>
- 2 PARLAMENT ČR. (1990). *Zákon č. 85/1990 Sb. o právu petičním*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-85>
- 3 PARLAMENT ČR. (1993). *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. — Ústava ČR, čl. 87 odst. 1 písm. a)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>
- 4 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi — § 4 a § 8 (Rada ČT, působnost, Kodex ČT)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>
- 5 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu — § 4 a § 8 (Rada ČRo, působnost, Kodex ČRo)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>
- 6 ČESKÁ TELEVIZE. *Česká televize — Svobodný přístup k informacím (postup podání žádosti a odvolání)*. [k 2026-04-19]
<https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/svobodny-pristup-k-informacim/>

- 7 RADA ČESKÉ TELEVIZE. *Rada České televize — Stížnosti a podněty*. [k 2026-04-19]
<https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/rada-ct/stiznosti-a-podnety/>
- 8 RADA ČESKÉHO ROZHLASU. *Rada Českého rozhlasu — Stížnosti a podněty*. [k 2026-04-19]
<https://rada.rozhlas.cz/stiznosti>
- 9 PARLAMENT ČR. (1993). *Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu — § 64 odst. 1 (aktivní legitimace), § 74 (incidenční přezkum)*. [k 2026-05-02]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182>

Glosář

A

Agenda-setting

Funkce médií, která **určuje, o čem se veřejně diskutuje** (i když ne nutně to, co si o tom lidé myslí). Koncept empiricky doložili McCombs a Shaw (1972). Jeho jádro vystihuje starší výrok politologa Bernarda Cohena (1963), na nějž oba autoři navázali: „Média nás nemusí přesvědčit, co si myslet, ale velmi úspěšně nám sdělují, o čem přemýšlet.“

Akcionář

(shareholder, majitel akcií, akcionáři, investor, vlastník (média))

Vlastník akcie v akciové společnosti — má právo na podíl na zisku (dividendu) a na hlasování na **valné hromadě**, která volí představenstvo a dozorčí radu, schvaluje strategii i účetní závěrku. V mediálním kontextu je akcionář **konečným nositelem rozhodovací moci** nad soukromým komerčním médiem: i když do denního provozu redakce přímo nezasahuje, jmenuje (přímo či nepřímo) vedení, schvaluje rozpočet a strategickými kroky tvaruje **redakční linii**. V ČR jsou akcionáři velkých mediálních domů typicky **holdingové společnosti** (PPF, Penta, Kaprain) nebo **svěřenské fondy** (Agrofert v období 2017–2024 kvůli zákonu č. 159/2006 Sb. o střetu zájmů). **Veřejnoprávní instituce akcionáře nemají** — Česká televize, Český rozhlas a ČTK jsou *institute sui generis* zřízené zvláštním zákonem; místo akcionářské struktury je řídí **zákonná mise a rady volené Parlamentem**. Tento rozdíl je hlavní strukturní záruka, proč veřejnoprávní vysílatel nemůže být „prodán“ novému majiteli s odlišnou redakční linií, jak se to děje na komerčním trhu (Mafra: německý vydavatel → Agrofert 2013 → Kaprain 2024).

Alberto Ronchey

Italský novinář, politolog a politik (**1926–2010**), dlouholetý zahraniční korespondent (*La Stampa*, *Corriere della Sera*) a v letech 1992–1994 ministr kultury Itálie. Autor termínu **lottizzazione** (1974) pro popis rozparcelování kanálů veřejnoprávní **RAI** mezi politické tábory (RAI 1 — křesťanští demokraté, RAI 2 — socialisté, RAI 3 — komunisté). Termín se ustálil jako **klasický pojem mediální teorie** pro politické dělení veřejnoprávního prostoru podle stranických kvót.

Algoritmický feed

(algorithmic feed, algoritmické doporučování, feed)

Proud příspěvků na sociální síti nebo platformě, jehož pořadí určuje algoritmus (typicky strojové učení) na základě odhadu, co konkrétního uživatele zaujme — ne chronologicky a ne výběrem redakce. Klíčový rozdíl oproti tradičním médiím: **každý uživatel vidí jiný obsah**, optimalizovaný na míru tomu, co u něj v minulosti drželo pozornost (kliky, čas strávený, lajky, sdílení). Důsledky relevantní pro veřejnoprávní debatu: (1) **fragmentace** — zaniká sdílená agenda i sdílená fakta; (2) **bublinový efekt** — algoritmus posiluje to, čemu uživatel již věří; (3) **oslabení gatekeepingu** redakcí — branou se stává platforma, ne novinář. Regulačně řeší zejména **DSA** (nařízení (EU) 2022/2065 — Digital Services Act), které velkým platformám ukládá transparentnost doporučovacích algoritmů a možnost přepnout na chronologický feed.

Archivy ČT a ČRo

(Archiv ČT, Archiv České televize, Archiv ČRo, Archiv Českého rozhlasu, archivní fondy, archiválie, audiovizuální záznamy, zvukové fondy)

Archivní fondy České televize a Českého rozhlasu — institucionální paměť české audiovizuální a rozhlasové tvorby. **Archiv ČT** uchovává audiovizuální záznamy, písemnosti, fotografie a zvukové fondy od počátků televizního vysílání v ČSR (1953); samostatná archivní péče bývá kladena do roku 1958. **Archiv ČRo** spravuje zvukové, písemné a další fondy spojené s historií rozhlasového vysílání od roku 1923 — z téhož roku se dochoval první vysílací deník (jedna z nejcennějších archiválií ČRo). Část obsahu je veřejně dostupná online (iVysílání, mujRozhlas), další materiály se zpřístupňují **badatelům v badatelnách** nebo na vyžádání podle archivních, autorskoprávních a provozních pravidel. **Péče o archivní fondy je zákonnou součástí veřejné mise ČT a ČRo** (§ 3 zákona č. 483/1991 Sb. a č. 484/1991 Sb.).

ARD

(Arbeitsgemeinschaft der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten)

Sdružení **devíti zemských veřejnoprávních vysílatelů** v Německu, založené **1950**. Záměrná decentralizace po zkušenosti s Goebbelsovou *Reichs-Rundfunk-Gesellschaft* — žádná centrální instituce, kterou by šlo ovládnout z Berlína. Provozuje program *Das Erste* a zemské stanice. Společně s **ZDF** a Deutschlandradiem tvoří německý systém PSM, financovaný **Rundfunkbeitragem**.

Arm's length principle

(princip „na délku paže“, Staatsferne)

Princip **vzdálenosti veřejnoprávního média od státu**: stát ho zřizuje a definuje misi, ale do redakčních rozhodnutí nesmí zasahovat. Nominace do rad probíhají transparentní procedurou. Klíčový princip BBC modelu i EMFA.

Automatická valorizace poplatku

(valorizace, inflační valorizace, kumulovaná inflace, kumulativní inflace)

Mechanismus zavedený novelou 119/2025 Sb.: poplatek se **automaticky zvyšuje, pokud kumulovaná inflace od posledního zvýšení překročí 6 %**.

Eliminuje politickou bitvu o každé navýšení a chrání reálnou hodnotu financování.

AVMSD (směrnice o audiovizuálních mediálních službách)

(Audiovisual Media Services Directive, směrnice AVMSD, směrnice (EU) 2010/13, směrnice (EU) 2018/1808)

Směrnice EU o koordinaci pravidel pro audiovizuální mediální služby (2010/13/EU, zásadně novelizovaná 2018/1808/EU). Stanoví minimální evropské standardy pro **lineární televizní vysílání** i **služby video na vyžádání**: ochrana mladistvých, regulace reklamy, povinný podíl evropské tvorby, pravidla pro **události značného společenského významu** (čl. 14) a od novely 2018 i pro **platformy pro sdílení videí**. Implementována do českého právního řádu mj. zákonem č. 132/2010 Sb. o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a v zákoně č. 231/2001 Sb. o vysílání. Od **EMFA** se liší rozsahem: AVMSD reguluje **obsah a strukturu trhu**, EMFA řeší **svobodu a nezávislost redakcí**.

B

BBC (British Broadcasting Corporation)

(British Broadcasting Corporation)

Britská veřejnoprávní vysílací společnost (sídlo Londýn). Vznikla **1. ledna 1927** přetvořením soukromé *British Broadcasting Company* (1922) **Royal Charter** — nastolila první moderní podobu PSM: financování koncesionářským poplatkem, řízení nezávislou správní radou, závazek „**inform, educate, entertain**“ formulovaný prvním generálním ředitelem Johnem Reithem. Stala se vzorem pro většinu evropských veřejnoprávních vysílatelů včetně ČT a ČRo.

Benátská komise

(Venice Commission, European Commission for Democracy through Law)

Poradní orgán **Rady Evropy** pro ústavní právo (formálně *European Commission for Democracy through Law*, sídlo Benátky, založen 1990, 61 členských států). Vydává **stanoviska k ústavním reformám** a zákonům s dopadem na demokracii, právní stát a lidská práva — pro mediální zákonodárství v Polsku, Maďarsku, na Slovensku i v ČR slouží jako **referenční evropský standard**. Při hodnocení stavu právního státu se na její stanoviska opakovaně odvolává **Evropská komise**.

Bogusława Dobek-Ostrowska

Polská mediální badatelka (Uniwersytet Wrocławski). Pro **střední a východní Evropu** navrhla typologii **čtyř modelů médií a politiky**, alternativní k západní klasifikaci **Hallina a Manciniho**. Rozlišuje zejména **smíšený liberální typ** (Česko, Slovensko, Slovinsko, Estonsko, Lotyšsko) a typ se silnějším vlivem politických aktérů na média (Polsko po 2015, Maďarsko po 2010, část Balkánu). Společnými znaky postkomunistické transformace zůstávají krátká

tradice komerčního trhu, silný vliv politického klimatu na personální obsazení mediálních institucí a vysoká nestabilita mediálního trhu.

C

CMPF EUI (Centre for Media Pluralism and Media Freedom)

(CMPF, *Centre for Media Pluralism and Media Freedom*, *Centrum pro pluralitu a svobodu médií*)

Evropské výzkumné středisko **Centre for Media Pluralism and Media Freedom** při **Robert Schuman Centre for Advanced Studies** na **European University Institute** ve Florencii (založeno 2011, financováno z velké části Evropskou komisí). Hlavní výstup: **Media Pluralism Monitor (MPM)** — každoroční hodnocení 32 evropských států ve čtyřech dimenzích (ochrana základních práv, tržní pluralita, politická nezávislost, sociální inkluzivita). Pro každou zemi spolupracuje s národním výzkumným týmem; v ČR národní zprávy zpracovává **Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK**. Výstupy CMPF EUI jsou v této příručce primárním zdrojem srovnávacích dat o pluralitě médií a využívá je i Evropská komise při hodnocení stavu právního státu.

Č

Česká národní rada (ČNR)

(ČNR, *Czech National Council*)

Zákonodárny sbor České republiky v rámci československé federace v letech 1968–1992. Vznikla ústavním zákonem č. 143/1968 Sb., o československé federaci, jako jednokomorový parlament České socialistické republiky (od 1990 České republiky) s 200 poslanci; vedle ní působila Slovenská národní rada a federální Federální shromáždění. **Pro veřejnoprávní média je klíčová tím, že 7. listopadu 1991 přijala zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi a zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu** — oba s účinností od 1. ledna 1992, tedy ještě před rozpadem federace. ČNR se ústavním zákonem č. 4/1993 Sb. transformovala 1. ledna 1993 v **Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR**, jejíž poslanci pak až do voleb 1996 dokončovali mandát z ČNR. V současné dikci médií a zákonných odkazů se proto výraz „Česká národní rada“ objevuje výhradně v historickém kontextu vzniku zákonů o ČT a ČRo.

Česká televize (ČT)

(ČT1, ČT2, ČT24, ČT sport, ČT :D, ČT art, *Děčko*)

Veřejnoprávní vysílatel zřízený zákonem č. 483/1991 Sb. Provozuje **6 programů** (ČT1, ČT2, ČT24, ČT sport, ČT:D, ČT art). Financování: **TV poplatek** (5,74 mld. Kč v 2024) + obchodní činnost. Generálního ředitele jmenuje **Rada ČT**.

Český lev

(Czech Lion, Ceny České filmové a televizní akademie)

Národní filmová cena České republiky udělovaná každoročně od **1993** Českou filmovou a televizní akademií (ČFTA) za umělecké a technické přínosy v českém filmu (české období Oscara nebo francouzských César). **Česká televize** patří mezi nejvýznamnější koproducenty českých dokumentárních i hraných filmů — její koprodukční snímky se opakovaně objevují mezi nominovanými, což je jeden z viditelných výstupů role veřejnoprávního vysílatele v podpoře domácí filmové tvorby.

Český rozhlas (ČRo)

(Radiožurnál, Dvojka, Vltava, Plus, ČRo Radiožurnál, ČRo Plus, ČRo Vltava, ČRo Dvojka, Radiožurnál Sport, Radio Wave, Rádio Junior, D-dur, ČRo Jazz, Pohoda, ČRo Pohoda, mujRozhlas)

Veřejnoprávní vysílatel zřízený zákonem č. 484/1991 Sb. Vysílá **4 celoplošné stanice** (Radiožurnál, Dvojka, Vltava, Plus) + **14 regionálních studií**. Financování: rozhlasový poplatek (2,07 mld. Kč v 2024, 86 % výnosů). Generálního ředitele jmenuje **Rada ČRo**.

Čl. 17 Listiny základních práv a svobod

(Listina základních práv a svobod, LZPS, svoboda projevu, právo na informace)

Přesné znění čl. 17 Listiny základních práv a svobod (úst. zák. č. 2/1993 Sb.):

(1) Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny.

(2) Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.

(3) Cenzura je nepřípustná.

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

(5) Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

Ústavní soud na základě čl. 17 LZPS opakovaně rušil zásahy do svobody tisku a nepřípustně široká omezení projevu (mj. nálezy I. ÚS 367/03, II. ÚS 357/96). Mezinárodní paralely: **čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod** (Rada Evropy) a **čl. 11 Listiny základních práv EU**.

ČSÚ (Český statistický úřad)

(Český statistický úřad)

Ústřední orgán státní správy ČR pro **státní statistickou službu** (zákon č. 89/1995 Sb.). Vydává mimo jiné **index spotřebitelských cen (CPI)**, podle

něhož se počítá inflace a od **mediální novely 2025** i automatická valorizace koncesionářského poplatku (zákon č. 348/2005 Sb.).

ČTK (Česká tisková kancelář)

Veřejnoprávní **tisková agentura** zřízená zákonem č. 517/1992 Sb. Na rozdíl od ČT a ČRo nemá vlastní koncesionářský poplatek — financuje se z **tržeb za zpravodajský servis** klientům. Stát ji nesmí dotovat.

D

Daniel Hallin a Paolo Mancini

(Hallin a Mancini, Daniel Hallin, Paolo Mancini)

Americký a italský mediální badatel — **Daniel C. Hallin** (University of California, San Diego) a **Paolo Mancini** (Università di Perugia) — autoři vlivné komparativní typologie mediálních systémů. V knize **Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics** (Cambridge University Press, 2004) rozlišili **tři modely** — *Mediterranean / Polarized Pluralist* (středomořský), *North / Central European / Democratic Corporatist* (severní), *North Atlantic / Liberal* (liberální) — na základě čtyř rozměrů: struktura trhu, **politický paralelismus**, profesionalismus novinářů, role státu. Pozdější výzkum (Castro Herrero et al. 2017, Dobek-Ostrowska) jejich rámec rozšířil o střední a východní Evropu.

Democracy Report

(V-Dem Democracy Report)

Každoroční zpráva **V-Dem Institutu** Univerzity v Göteborgu, která syntetizuje data z více než 500 ukazatelů a klasifikuje státy do čtyř režimů (liberální demokracie, volební demokracie, volební autokracie, uzavřená autokracie). V-Dem v ní opakovaně dokumentuje, že **zhoršování svobody projevu a mediální plurality patří mezi nejčasnější a nejspolehlivější znaky autokratizace** — země, kde se začne stahovat svoboda projevu, zpravidla v dalších letech ztrácí demokratickou kvalitu i v jiných rozměrech (volby, soudnictví, občanské svobody). V příručce slouží jako primární mezinárodní zdroj pro tezi, že nezávislost veřejnoprávních médií není jen mediální téma, ale ukazatel zdraví demokracie jako celku.

Demokracie

(liberální demokracie, demokratický režim, polyarchie, volební demokracie)

Současné chápání demokracie navazuje na politickou teorii **Roberta A. Dahla** (*A Preface to Democratic Theory*, 1956; *Polyarchy: Participation and Opposition*, 1971). Dahl ve své vlivné rekonstrukci nahradil ideál „vlády lidu“ empiricky uchopitelným pojmem **polyarchie** — vlády **mnoha konkurenčních center moci**, mezi nimiž neustále probíhá vyjednávání a žádné z nich nemá konečnou autoritu nad ostatními. Polyarchie podle Dahla stojí na osmi institucionálních

zárukách: svoboda sdružování, svoboda projevu, právo volit, právo ucházet se o úřad, právo politických soutěžících na alternativní zdroje příjmů, právo na **alternativní zdroje informací**, svobodné a férové volby a instituce, které činí vládní politiku závislou na hlasech voličů. **Bez alternativních zdrojů informací a svobodných médií polyarchie nemůže existovat** — proto jsou v této tradici pluralitní a nezávislá média (včetně PSM) **konstitutivní podmínkou** demokracie, ne jejím dodatkem.

Sociologicky demokracii rozpracoval **Jürgen Habermas** v teorii **veřejné sféry** (*Strukturwandel der Öffentlichkeit*, 1962) jako prostor **kritické racionální debaty**, přístupný všem a oddělený od přímé moci státu i kapitálu. Bez infrastruktury společné komunikace (kdysi tisk a vysílatelé, dnes i digitální platformy) se demokratická debata rozpadá do izolovaných enkláv, které spolu už nemluví — a politický systém ztrácí schopnost dosahovat konsensu. Pro empirické srovnávání demokracií dnes slouží především akademický projekt **V-Dem** (*Varieties of Democracy*, Univerzita v Göteborgu), který v ročním **Democracy Reportu** klasifikuje státy do čtyř režimů: **liberální demokracie** (silná dělba moci, ochrana menšin, nezávislá média), **volební demokracie** (svobodné volby, ale slabší soudy a média), **volební autokracie** (volby formálně proběhnou, ale za nerovných podmínek) a **uzavřená autokracie**. V-Dem opakovaně dokumentuje, že **eroze svobody projevu a mediální plurality patří mezi nejčasnější ukazatele autokratizace** — země, ve které mizí nezávislá média, v dalších letech zpravidla ztrácejí demokratickou kvalitu i v jiných rozměrech (soudnictví, volební soutěž, občanské svobody).

Teorie demokratického backslidingu (Bermeo, Levitsky & Ziblatt, Lührmann & Lindberg) ukazuje, že moderní demokracie zpravidla **nepadají vojenským pučem**, ale **postupnou erozí**: vládnoucí většina prochází sérií drobných legislativních a personálních kroků, z nichž každý sám o sobě vypadá legitimně, dohromady ale **mění pravidla hry** a oslabují institucionální kontrolu moci. Mediální systém v této sekvenci nebývá první cíl, ale **druhý nebo třetí** — typicky po **soudech a státní službě**. Varovné případy popsané v této příručce (Polsko 2016–2023, Maďarsko od 2010, Slovensko 2024–2026, Itálie *lottizzazione*) následují přesně tento vzorec a slouží jako institucionální referenční body pro to, jak vypadá demokratický backsliding v sousedství ČR.

Demokracie a veřejnoprávní média. V československé a české tradici jsou ČT a ČRo institucionálně **provázány s demokratickou obnovou po 1989** — vznikly zákony č. 483/1991 Sb. a č. 484/1991 Sb. jako součást stejné architektury, která zakládala Ústavní soud, NKÚ a ombudsmana. Z hlediska politické teorie plní PSM v demokracii **čtyři funkce**: (a) zajištění **společné faktické základny** pro veřejnou debatu (proti fragmentaci); (b) **dohled nad mocí** jako „čtvrtá moc“ nezávislá na vládě i vlastníkovu; (c) **integrace pluralitní společnosti** přes obsah, který oslovuje i menšiny, regiony a skupiny mimo komerčně atraktivní centrum; (d) **infrastruktura krizové komunikace** (válka, epidemie, přírodní katastrofy). Mezinárodní indexy **Reportérů bez hranic (RSF)**, **Freedom House** a **V-Dem** sledují stav demokracie a mediální svobody

souběžně a v silné korelaci — což empiricky podporuje tezi, že **nezávislost veřejnoprávních médií není okrajové mediální téma, ale ukazatel zdraví demokracie jako celku.**

Dezinformace

(disinformation)

Záměrně nepravdivá nebo manipulativní informace šířená s cílem oklamat. Liší se od misinformace (nezáměrný omyl) a malinformace (pravdivá informace zveřejněná se zlým úmyslem). Boj s dezinformacemi patří mezi mise PSM.

DR (Danmarks Radio)

(Danmarks Radio)

Dánský veřejnoprávní vysílatel (sídlo Kodaň, založen 1925). Provozuje 6 televizních programů, 8 rozhlasových stanic a online portál DR.dk. **Financování:** do roku 2018 licenční poplatek (*medielicens*), poté **postupný přechod (2019–2021) na financování z obecné daně** — rozpočet veřejnoprávního vysílání je nyní každoroční politické rozhodnutí. Reforma z roku 2018 zároveň **snížila rozpočet DR o 20 %** během pěti let; v této příručce slouží jako varovný příklad rizik modelu „přes státní rozpočet“, protože vláda dostala přímou páku nad objemem financování.

Duální systém

(dual broadcasting system)

Mediální trh, kde vedle sebe **fungují veřejnoprávní a komerční vysílatelé**. Předpokládá pluralitu vlastnictví. ČR je v duálním systému od poloviny 90. let (CET 21 / Nova v 1994, Prima v 1997).

Dušan Chmelíček

(Chmelíček)

Český mediální manažer (* **1967**), **třetí generální ředitel České televize od 1. února 2000 do 21. prosince 2000**. Do funkce nastoupil po rezignaci Jakuba Puchalského; **Rada ČT jej odvolala 12. prosince 2000** poměrem hlasů **7 : 1** (1 se zdržel). Odvolání bylo bezprostředním spouštěčem **televizní krize 2000–2001**, protože velkou část zaměstnanců i odborné veřejnosti vedlo k pochybnostem o nezávislosti Rady; krize vyvrcholila po zvolení **Jiřího Hodače** jeho nástupcem.

E

EBU (European Broadcasting Union)

(Evropská vysílací unie)

Sdružení evropských veřejnoprávních vysílatelů (členem ČT i ČRo). Vydává analýzy „**Funding of Public Service Media**“, organizuje výměnu obsahu (Eurovize, sportovní práva) a zastupuje PSM před EU institucemi.

EBU — Funding of Public Service Media (report)

(Funding of Public Service Media, PSM funding report, EBU Funding Report)

Každoroční **publikace European Broadcasting Union (EBU)** — hlavní srovnávací datový zdroj o **financování veřejnoprávních médií v Evropě**. Pro každou členskou zemi uvádí výši a strukturu financování (poplatek / paušál / státní rozpočet / hybridní model), výnos na obyvatele, podíl reklamy a sponzoringu, dlouhodobé trendy a změny v legislativě. Vychází od roku **2011**, distribuováno přes ebu.ch/publications. V této příručce je primárním podkladem pro evropská srovnání v kapitole *Jak se to platí*; v médiích po Evropě jeden z nejčastěji citovaných zdrojů, když redakce mluví o „evropském srovnání financování PSM“.

ECPMF (European Centre for Press and Media Freedom)

(European Centre for Press and Media Freedom)

Evropské centrum pro svobodu tisku a médií (sídlo Lipsko, založené 2015). Provozuje právní pomoc novinářům, monitoring útoků na média (databáze *Mapping Media Freedom* společně s MFRR) a koordinuje programy pro novináře v ohrožení. ECPMF je jeden ze šesti vedoucích partnerů **MFRR** a častý spoluautor stanovisek k mediálním zákonům ve střední a východní Evropě (Polsko 2016, Maďarsko, Slovensko 2024).

Edmund Burke

Britsko-irský politik a filozof (**1729–1797**), klasik moderního konzervatismu. V mediální teorii se mu tradičně připisuje pojem „**fourth estate**“ (čtvrtá moc) — formulace, kterou měl pronést v britském parlamentu o galerii novinářů jako čtvrtém stavu vedle duchovenstva, šlechty a třetího stavu. **Přesná atribuce i datování jsou však v literatuře sporné** — doklad stojí především na pozdější zmínce **Thomase Carlyla** v knize *On Heroes, Hero-Worship, and the Heroic in History* (1841). Burke se v této příručce uvádí jako tradiční zdroj **liberální tradice tisku** coby kontrolní moci vůči vládě.

EFJ (European Federation of Journalists)

(European Federation of Journalists, Evropská federace novinářů)

Evropská federace novinářů (sídlo Brusel, založena 1994 jako evropská větev *International Federation of Journalists*). Zastřešuje národní novinářské svazy a syndikáty z více než 40 zemí (česky je členem Syndikát novinářů ČR). Vydává stanoviska k zákonným zásahům do svobody tisku, koordinuje akce v rámci **MFRR** a je častým signatářem otevřených dopisů vůči vládám zemí, kde dochází k politickému tlaku na veřejnoprávní média (Polsko 2016, 2023, Slovensko 2024).

EMFA (European Media Freedom Act)*(nařízení (EU) 2024/1083)*

Nařízení EU (česky **evropský akt o svobodě médií**; někdy se objevuje i překlad „akt o svobodě sdělovacích prostředků“), které stanovuje **minimální standardy pro nezávislost médií** v celé EU — zejména pro veřejnoprávní vysílatele. Plná účinnost **8. 8. 2025**, jednotlivé články od 8. 11. 2024 do 8. 5. 2027. Klíčové: oddělené financování, transparentnost vlastnictví, ochrana redaktorů, transparentní státní reklama.

Etická rada (etický panel, etická komise)*(Etický panel ČT, Etická komise ČRo, press council, tisková rada)*

Kolektivní poradní orgán, který v médiu posuzuje, zda redakční postup odpovídá etickému kodexu — sporné formulace, střet zájmů, zveřejňování zdrojů, oprava omylů. V ČR má Česká televize **Etický panel** (poradní orgán generálního ředitele) a Český rozhlas **Etickou komisi** (poradní orgán generálního ředitele); rozhodují v poradní rovině, nejsou orgánem rady ani regulátorem. V zahraničí typicky působí jako **press council / tisková rada** napříč médii (například britská IPSO, německý Deutscher Presserat) a kromě veřejnoprávních pokrývá i tisk a online. Smyslem je řešit sporné případy **dřív, než eskalují** k regulátorovi nebo k soudu, a zároveň poskytnout novináři vnitřní oporu při tlaku zvenčí.

Etický kodex*(redakční standardy, editorial guidelines, code of ethics)*

Veřejně dostupný dokument, kterým se redakce sama zavazuje k dodržování pravidel pro ověřování informací, zacházení se zdroji, oddělení zpráv od komentářů a reklamy, řešení střetu zájmů a opravování chyb. U veřejnoprávních médií jej **vyžaduje zákon** (Kodex ČT podle § 8 odst. 1 písm. f) zákona č. 483/1991 Sb., Kodex ČRo podle stejného ustanovení zákona č. 484/1991 Sb.); u soukromých médií je dobrovolný a kvalita se velmi liší. Sám o sobě nic nezaručí — důležité je, **zda na něm postavený dohled (etická rada / panel, ombudsman) skutečně funguje** a zda jsou jeho výstupy veřejné. Naopak **chybějící kodex nebo odkaz pouze na obecné fráze bez konkrétních postupů** patří mezi standardní varovné signály při hodnocení kvality média.

F**Fact-checking**

Ověřování faktů ve veřejných výrocích politiků a v cirkulujících tvrzeních. Specializovaná žurnalistická disciplína; v ČR ji dělají např. Demagog.cz, AFP Fact Check, ČTK Fakta.

Financování oddělené od státního rozpočtu

Princip, kdy **koncesionářský poplatek nechodí přes státní rozpočet**, ale

plyne přímo na účet veřejnoprávního média. Klíčová pojistka proti politickému tlaku přes rozpočtové škrty. Doporučují jej Rada Evropy (CM/Rec(2012)1) i EMFA.

Freedom House

(Freedom in the World, Nations in Transit)

Americká nevládní organizace sledující svobodu. Vydává **Freedom in the World** (každoroční globální index demokracie a politických/občanských práv pro cca 195 zemí) a **Nations in Transit** (sledování postkomunistických zemí); v letech 1980–2017 i samostatný **Freedom of the Press**.

Freedom of the Press

(FOTP, Freedom of the Press Index)

Samostatná ročenka organizace **Freedom House**, která v letech **1980–2017** každoročně hodnotila stav svobody médií ve světě (přibližně 200 zemí) podle tří dimenzí: **právní prostředí**, **politické tlaky** a **ekonomický tlak**. Země zařazovala do tří kategorií: *Free, Partly Free, Not Free*. V roce **2017 byla zpráva ukončena** a její agenda se přesunula pod širší žebříček **Freedom in the World**. V příručce slouží jako historický srovnávací materiál pro dlouhodobé trendy v Polsku, Maďarsku a v dalších zemích Visegrádu před rokem 2018; pro novější srovnání používáme **World Press Freedom Index** od RSF.

Funkční období

(mandát (funkční období))

Pevná doba, na kterou je zvolena nebo jmenována funkce (člen rady, generální ředitel, soudce). Pro veřejnoprávní média je důležitá jako **strukturní pojistka nezávislosti**: dlouhé funkční období překračující jeden parlamentní cyklus znemožňuje jedné většině vyměnit celé vedení najednou. **Rada ČT**: 6 let (členové), **Rada ČRo**: 6 let, **generální ředitelé ČT/ČRo**: 6 let; mandáty se navíc **rozkládají v čase** (rotující obměna po třetinách), aby žádná parlamentní většina neobsadila celou radu naráz.

G

Gatekeeping

Funkce médií spočívající ve **výběru toho, co se dostane do zpravodajství** — co se „pustí branou“. V éře sociálních sítí ji významně oslabily algoritmy platforem, což zvedá tlak na kvalitu profesionálního výběru.

Generální ředitel (ČT / ČRo)

(generální ředitelka, director-general)

Statutární orgán veřejnoprávního média a jediná osoba, která rozhoduje o jeho každodenním chodu — řídí redakce, jmenuje šéfredaktory, sestavuje rozpočet a personální politiku, odpovídá za naplňování zákonné mise. V ČR jej zákon zřizuje § 9 zákona č. 483/1991 Sb. pro ČT a § 9 zákona č.

484/1991 Sb. pro ČRo. **Volí a odvolává jej Rada ČT (resp. Rada ČRo) na šestileté funkční období**; volba se po reformě 2023 řídí asymetrickou většinou: **k jmenování** stačí 10 z 18 hlasů (u Rady ČT), **k odvolání je třeba 12 z 18** — asymetrie je záměrná, aby šlo ředitele odvolat jen z vážných důvodů, ne na základě prosté politické změny v Radě. **Vztah k Radě**: generální ředitel je **statutárním orgánem**, Rada není nad ním v hierarchickém smyslu — jde o dvě **oddělené větve správy** veřejnoprávní instituce. Generální ředitel **zodpovídá Radě** (předkládá rozpočet, výroční zprávu, plnění Kodexu) a Rada ho může jmenovat a odvolat, ale **operativně ho neřídí** — nesmí zasahovat do konkrétních pořadů, redakčních rozhodnutí ani personálního chodu redakcí. Tato dělba pravomocí je klíčová pro arm's length princip: Rada vykonává **veřejnou kontrolu** strategickou (rozpočet, kodex, výroční zpráva), generální ředitel **operativní řízení** (vysílací plán, jmenování šéfredaktorů, investice). **Proč je funkce klíčová pro nezávislost médií**: kdo ovládne osobu generálního ředitele, ovládne i redakce, aniž by formálně rušil nezávislost instituce — ředitel volí šéfredaktory, schvaluje vysílací plán, rozhoduje o investicích do investigativy. Slovenský případ z roku 2024 (předčasné odvolání generálního ředitele RTVS Ľuboše Macheje a jeho nahrazení vedením blízkým vládní koalici) ukazuje, jak rychle může změna ředitele překlomit povahu veřejnoprávního vysílání — proto se v debatě o **media capture** sleduje výběrové řízení, kvalifikační kritéria a délka mandátu ředitele jako jeden ze tří hlavních indikátorů (Rada / financování / generální ředitel). V české historii je páteří dvou krizí: televizní krize 2000–2001 začala odvoláním Dušana Chmelíčka a zvolením Jiřího Hodače; nové ředitele po krizi nastupoval Jiří Balvín na základě upraveného zákona č. 39/2001 Sb.

H

Hallin–Mancini typologie (tři modely mediálních systémů)

(Three Models of Media and Politics, tři modely mediálních systémů, modely mediálních systémů, klasifikace mediálních systémů, mediální systém)

Tři modely Hallina a Manciniho (2004):

- 1. Středomořský / polarizovaný pluralistický model** (*Mediterranean / Polarized Pluralist*) — Itálie, Španělsko, Portugalsko, Řecko, Francie. Slabý masový tisk s nízkou cirkulací mimo elity, **vysoký politický paralelismus** (média jsou tradičně spojená s politickými proudy), nižší profesionalizace, **silný stát** s intervenční rolí (regulace i přímý vliv na PSM). Klasický příklad je italská *lottizzazione* — rozparcelování kanálů RAI mezi politické tábory.
- 2. Severo/středoevropský / demokraticko-korporativistický model** (*Northern / Central European / Democratic Corporatist*) — Skandinávie, Německo, Rakousko, Beneluxu, Švýcarsko. **Silný masový tisk** s historickými kořeny ve stranické a církevní žurnalistice, postupně profesionalizovaný; **střední politický paralelismus, vysoká profesionalizace,**

aktivní ale „arm’s length“ stát se silnými veřejnoprávními médii (ARD/ZDF, NRK, DR, YLE, ORF).

3. Severoatlantský / liberální model (*North Atlantic / Liberal*) — USA, Velká Británie, Kanada, Irsko. **Silný komerční trh, nízký politický paralelismus** (médiá se prezentují jako profesionálně neutrální), **vysoká profesionalizace, omezená role státu** — s výjimkou Velké Británie, kde silná BBC reprezentuje atypický prvek v jinak komerčně dominovaném modelu.

Čtyři rozměry, podle kterých Hallin a Mancini systémy klasifikují:

- **Struktura mediálního trhu** — typicky cirkulace deníků, ale i podíl tisku oproti TV a online médiím; klíčem je rozdíl mezi **masovým tiskem** (čte celá společnost — severoevropský model) a **elitním tiskem** (čtou jen vzdělané vrstvy — středomořský model).
- **Politický paralelismus** — do jaké míry redakční linie, vlastnické vazby, kariéra novinářů a politické preference publika odrážejí stranické rozdělení společnosti. Vysoký paralelismus = média viditelně straní; nízký = média se prezentují jako neutrální.
- **Profesionalizace** — autonomie novinářské profese vůči majiteli i politické moci, etické kodexy, profesní organizace, samoregulace.
- **Role státu** — od minimální (USA) po silnou regulační i finanční (Skandinávie, Německo).

Recepce a rozšíření. Typologie se stala **referenčním rámcem komparativní mediální teorie**. Kritici namítají, že (a) modely platí jen pro „západní“ demokracie, (b) digitální éra setřela některé rozdíly. Sami autoři v *Comparing Media Systems Beyond the Western World* (2012) rozšířili rámec o Latinskou Ameriku, Blízký východ a postsovětský prostor. **Castro Herrero et al.** (2017, *International Journal of Communication*) **klastrovou analýzou** identifikovali tři klastry pro střední a východní Evropu (*eastern, central, northern*) a Česko zařadili do **centrálního klastru** (silný komerční trh, průměrný politický paralelismus, zranitelná pozice PSM) spolu s Polskem, Chorvatskem a Slovinskem. Polská badatelka **Bogusława Dobek-Ostrowska** navrhla **čtyři modely** specifické pro postkomunistickou Evropu (hybridní liberální, politizovaný, mediální paternalismus, kontrolovaný autoritářský). V této příručce slouží Hallinova–Manciniho typologie jako **rámec pro hodnocení rizika politizace českých PSM** — Česko sdílí s centrálním klastrem charakteristiky, které média činí zranitelnými vůči **media capture**.

Hlasování (parlamentní)

(*parlamentní hlasování, jmenovité hlasování*)

Procedurální akt, jímž komora parlamentu rozhoduje o věci — typicky o návrhu zákona, pozměňovacím návrhu, usnesení nebo personální volbě (rada veřejnoprávních médií, generální ředitel atd.). V ČR upravuje hlasování **Ústava (čl. 39–42)** a jednací řády obou komor. Rozlišují se (1) **prostá většina** (běžné zákony), (2) **kvalifikovaná většina** (ústavní zákony, přehlasování Senátu,

volba Rady ČT/ČRo od mediální novely 2025) a (3) **zvláštní postupy** (zákony stanovené v čl. 40 Ústavy vyžadují souhlas obou komor). Hlasování je v PSP a Senátu **jmenovité a veřejně přístupné** — výsledky hlasování každého poslance / senátora jsou dohledatelné na psp.cz / senat.cz. To je v evropském srovnání **silný nástroj veřejné kontroly mandátu**: voliči si mohou ověřit, jak jejich zástupce hlasoval o konkrétní mediální nebo jiné novele.

Institute / institucionálně

(institucionální, institucionálně, institution, institutional)

Něco funguje „**institucionálně**“, když ochranou není konkrétní osoba ani aktuální politická vůle, ale **trvalé pravidlo zapsané v zákoně nebo v ústavě** — například funkční období Rady přesahující volební cyklus, rozdělení nominací mezi dvě komory parlamentu, oddělené financování od státního rozpočtu, automatická valorizace poplatku, zákonné taxativní důvody pro odvolání. Právý opak je **personální nebo politická závislost**: instituce, která funguje „jen dokud sedí správní lidé“, není institucionálně odolná — stačí výměna jednotlivců a fungování se hroutí.

Institucionální nezávislost veřejnoprávních médií je proto v této příručce klíčový pojem: vždy se ptáme, **co se musí stát, aby to přestalo fungovat** — kolik politické vůle, kolik kroků, kolik let. Čím delší a komplikovanější je cesta k ovládnutí, tím vyšší institucionální odolnost. Evropské standardy (EMFA, doporučení **Rady Evropy** CM/Rec(2012)1) proto nikdy nepožadují „kvalitní lidi na správných místech“, ale **strukturní záruky** — princip *arm's length*, transparentní jmenovací procedury, oddělené financování, ochranu redakční nezávislosti, pluralitu nominačních aktérů. **Institucionální ovládnutí médií** (*media capture*) je pak proces, kterým se tyto záruky cíleně oslabují — typicky kombinací zvláštního zákona, výměny vedení a sloučení několika subjektů (Maďarsko 2010+, Polsko 2015–2023, Slovensko 2024).

Interpretace zprávy

(výklad zprávy, interpretační rámec, news interpretation)

Vrstva výkladu, kterou redakce přidává k holé informaci při výběru titulku, leadu, kontextu a rámce zprávy. Sociologie médií (Robert Entman, *Framing*, 1993) ukazuje, že **stejný fakt lze legitimně zarámovat různě** — zpráva „rozpočet PSM se snižuje o 5 %“ může být rámována jako úspora, jako oslabení nezávislosti, nebo jako reakce na úniky z výroční zprávy. Kvalitní redakce **rozdělňuje fakt od interpretace** (jiná typografie, jiná rubrika, jiný autor) a v komplexních tématech **uvádí více konkurujících interpretací**. Pro čtenáře platí mediální gramotnost: (1) ptát se „co je tady fakt a co je výklad?“, (2) porovnávat titulky s tělem textu (titulky často interpretují agresivněji), (3) sledovat **víc zdrojů** pro stejnou událost a všimnout si rozdílů v rámování.

IPI (International Press Institute)*(International Press Institute)*

Mezinárodní sdružení novinářů, editorů a vydavatelů na obranu svobody tisku založené v roce **1950** v Columbia University v New Yorku; dnes sídlí ve **Vídni** (ipi.media). IPI sdružuje členy ze zhruba **120 zemí** a vede jednu z nejstarších evropských platform pro monitoring útoků na novináře a zhoršování mediálního prostředí. V kontextu tohoto průvodce se IPI opakovaně objevuje jako **mezinárodní recenzent zásahů do veřejnoprávních médií ve střední Evropě**: vydal kritická stanoviska k polské mediální reformě 2016, k maďarské konsolidaci médií do **KESMA** (zpráva *The Rise of KESMA*), ke slovenské novele zákona o RTVS (2024) a k propouštění ve **STVR** počátkem 2026. Spolu s **MFRR** vydává monitoring *Slovakia: Media Capture Monitoring Report*.

IZS (Integrovaný záchranný systém)*(Integrovaný záchranný systém, krizová komunikace)*

Systém koordinace záchranných složek (Hasičský záchranný sbor, Policie ČR, zdravotnická záchranná služba a další) při mimořádných událostech, krizích a katastrofách (zákon č. 239/2000 Sb.). V kontextu veřejnoprávních médií klíčový: **ČT a ČRo mají zákonnou povinnost krizové komunikace** — vysílat varování obyvatelstvu, instrukce v případě povodní, požárů, biologického nebezpečí, válečného stavu (§ 32 zákona č. 231/2001 Sb.). Tato role je jeden z důvodů, proč musí veřejnoprávní vysílatel mít **celostátní pokrytí** a **technickou rezilienci** (záložní zdroje, distribuční sítě), které komerční trh sám od sebe negarantuje.

J**Jiří Balvín***(Balvín)*

Český televizní manažer (* **14. 8. 1953**), **pátý generální ředitel České televize**. **Prozatímním generálním ředitelem** zvolen Radou ČT **9. února 2001** v reakci na vyústění **televizní krize**; **15. listopadu 2001** jej pak nově ustavená patnáctičlenná Rada (podle zákona č. 39/2001 Sb.) potvrdila jako řádného generálního ředitele. Funkci vykonával do **28. listopadu 2002**, kdy jej Rada odvolala. V letech 2013–2014 byl **ministrem kultury** ve vládě Jiřího Rusnoka.

Jiří Hodač*(Hodač)*

Český novinář a manažer (* **1947**), dlouholetý spolupracovník české redakce **BBC**. **Čtvrtý generální ředitel České televize**: zvolen Radou ČT dne **20. prosince 2000** poměrem **7 : 2 z 9 hlasů**. Jeho zvolení spustilo **televizní krizi 2000–2001** — zaměstnanci zpravodajství vytvořili **Krizový výbor** a začali z budovy ČT vysílat paralelní zpravodajství, vedení televize v reakci 27.–28. 12.

2000 vysílání ČT na cca 23 hodin přerušilo. Po demonstraci přibližně **100 000 lidí na Václavském náměstí 3. ledna 2001** a vyhlášení stávky odborů Hodač **11. ledna 2001 rezignoval** (oficiálně ze zdravotních důvodů). Sněmovna jeho rezignaci formálně vzala na vědomí 9. února 2001.

John Reith

(Lord Reith, John Charles Walsham Reith)

Skotský inženýr a první generální ředitel **BBC (1889–1971)**, ředitelem od založení korporace 1922 (jako Managing Director soukromé British Broadcasting Company, od ledna 1927 General Manager již veřejnoprávní BBC) do roku 1938. Formuloval **missi PSM** v kanonické trojici „**inform, educate, entertain**“ (informovat, vzdělávat, bavit) — dosud referenční bod pro celý evropský model veřejnoprávních médií včetně ČT a ČRo. Princip nezávislosti BBC na vládě, který spoluvybojoval ve **stávce 1926**, je předchůdcem moderního **arm's length principle**.

Joseph Goebbels

Německý nacistický politik (**1897–1945**), od **1933** ministr lidové osvěty a propagandy v Hitlerově vládě. Vybudoval **propagandistický aparát** Třetí říše a centrálně řízenou rozhlasovou společnost **Reichs-Rundfunk-Gesellschaft** jako klíčový nástroj nacistické propagandy. Poválečné Německo vědomě vystavělo veřejnoprávní systém (**ARD, ZDF**) jako **decentralizovaný protiklad** Goebbelsova modelu — žádná centrální instituce, kterou by šlo ovládnout z Berlína. Goebbelsova zkušenost se v evropské mediální teorii používá jako **klasický negativní referenční bod** pro argument, proč musí být veřejnoprávní vysílatel **strukturně oddělen od vlády**.

K

Kaprain

(*Kaprain Industry Holding, KAPRAIN*)

Česká investiční skupina **Kaprain Industry Holding**, založená podnikatelem **Karlem Pražákem** (sídlo Praha). V září 2023 podepsala smlouvu o převzetí vydavatelství **Mafra** od holdingu **Agrofert** Andreje Babiše; transakce byla uzavřena v únoru 2024 po schválení antimonopolními úřady v ČR a EU. Vedle Mafry skupina vlastní podíly v letištní (Letiště Pardubice), průmyslové a realitní oblasti. Změna vlastníka Mafry v roce 2024 je v české veřejné debatě sledována jako test toho, zda **změna vlastníka sama o sobě vede k posunu redakční linie** — a jako jeden z mála novodobých příkladů, kdy se v ČR část mediálního vlastnictví přesouvá mezi velkými soukromými skupinami.

KESMA (Közép-Európai Sajtó és Média Alapítvány)

(*Středoevropská tisková a mediální nadace, Central European Press and Media Foundation*)

Maďarská provládní mediální nadace založená v listopadu 2018, do níž dosavadní majitelé „darovali“ **476 mediálních titulů** (tisk, rozhlas, televize) v odhadované hodnotě nad **88 mil. EUR**. Vláda Viktora Orbána fúzi prohlásila za „otázku národního strategického významu“ a vyňala ji z dohledu protimonopolního úřadu **GVH** i mediálního regulátora **Media Council**. KESMA tak vytvořila vedle státem ovládaného **MTVA** druhý mediální blok loajální vlády — kombinace, kterou odborná literatura (IPI, **Marius Dragomir**, **CMPEF EU**) označuje jako kanonický příklad **media capture** napříč veřejnoprávním i komerčním sektorem.

Klastr (klastrová analýza)

(*cluster, klastrová analýza*)

Statistická metoda, která **sdružuje pozorování (typicky země nebo organizace) do skupin podle podobnosti** napříč více proměnnými najednou — výsledné skupiny vznikají z dat, ne z předem zvolených kategorií. V mediálním výzkumu se klastrová analýza používá k identifikaci typů mediálních systémů, které se liší od původní klasifikace **Hallina a Manciniho** (3 modely pro západní Evropu). Příklad citovaný v této příručce: Castro Herrero et al. (2017) klastrově analyzovali 11 zemí střední a východní Evropy a identifikovali **tři vlastní klastry** — *eastern, central a northern media systems*. Česko spadá do **centrálního klastru** spolu s Polskem, Chorvatskem a Slovinskem (silný komerční trh, průměrný politický paralelismus, zranitelná pozice veřejnoprávních institucí).

Kodex ČT / Kodex ČRo

(*redakční standardy*)

Závazný dokument stanovující **standardy pro zpravodajství a obsah** (§ 8 zákona 483/1991 a § 8 zákona 484/1991). Schvaluje jej Poslanecká sněmovna

na návrh Rady. Pokrývá nestrannost, objektivitu, ověřování zdrojů, oddělení zpráv od komentářů, oddělení od reklamy.

Komentář (žánr)

(názorový text, op-ed, opinion piece)

Publicistický žánr, v němž autor otevřeně formuluje svůj názor, hodnocení nebo interpretaci tématu — na rozdíl od **zprávy** (fakta), **reportáže** (popis a kontext) nebo **analytického textu** (širší souvislosti bez explicitního hodnocení). Mediální etika i odborná literatura požadují, aby byl komentář **jasně označen** (rubrika „Komentář“, „Názor“, „Op-Ed“) a aby čtenář **nemohl zaměnit autorův názor se zpravodajským obsahem**. V kvalitních redakcích se zpravodajské a komentátorské oddělení **zpravidla nepřekrývají** — reportér, který kauzu zpravodajsky pokrývá, by ji neměl současně komentovat ze své vlastní pozice.

Koncesionářský poplatek

(licence fee, TV poplatek, televizní poplatek, rozhlasový poplatek, koncesionář)

Přímá platba občanů a firem za **držení nebo užívání zařízení schopného přijímat vysílání**. V ČR od 1. 5. 2025: **TV 150 Kč/měs., rozhlas 55 Kč/měs.** (zákon č. 348/2005 Sb. ve znění novely 119/2025 Sb.). Poplatek **neprochází státním rozpočtem** — to chrání před politickým zmrazováním.

Konrad Adenauer

První kancléř Spolkové republiky Německo (**1949–1963**), jeden z otců poválečné německé demokracie a evropské integrace. V kontextu veřejnoprávních médií klíčový jako iniciátor neúspěšného pokusu o **vládou řízenou federální televizi Deutschland-Fernsehen GmbH** (1960), kterou v přelomovém rozsudku **BVerfGE 12, 205 ze 28. února 1961** zamítl **Spolkový ústavní soud**. Soud rozhodl, že rozhlas a televize „nesmí být vydány napospas státu ani žádné sociální skupině“; jako přímá reakce vznikla **ZDF** jako druhý veřejnoprávní vysílatel nezávislý na spolkové vládě.

KRRiT (Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji)

(Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, Národní rada rozhlasu a televize (Polsko))

Polský **ústavní regulátor rozhlasového a televizního vysílání** (sídlo Varšava), zřízený **čl. 213 Ústavy Polské republiky** a zákonem z roku 1992. Uděluje licence komerčním vysílatelům, dohlíží na obsah, do roku 2016 jmenoval i vedení polských veřejnoprávních médií. „**Malá mediální úprava**“ PiS z prosince 2015 KRRiT v procesu jmenování vedení TVP a Polskie Radio **obešla** a pravomoc převedla na ministra státní pokladny, později (od poloviny 2016) na nově zřízenou **RMN**. KRRiT formálně existuje dál a vrátil se do hry po výměně vlády 2023, ale jeho role v polském mediálním ekosystému zůstává sporná.

KSČ (Komunistická strana Československa)

(Komunistická strana Československa, Communist Party of Czechoslovakia)

Vládnoucí strana Československa v letech 1948–1989. Po únoru 1948 měla podle čl. 4 ústavy z roku 1960 ústavně zakotvené „vedoucí postavení ve společnosti“, které bylo zrušeno ústavním zákonem č. 135/1989 Sb. 29. listopadu 1989, několik dní po pádu režimu. **V kontextu tohoto průvodce je relevantní jako kontrolor československých médií do roku 1989:** Československý rozhlas (založen 1923) i Československá televize (vysílání od 1953) byly státními médii pod přímým ideologickým dohledem stranického aparátu — vedení sestavovala strana, zpravodajství se podřizovalo závěrům ÚV KSČ. Tato zkušenost s **mediální cenzurou a politickou kontrolou** je hlavní historický důvod, proč se česká úprava v roce 1991 záměrně přiklonila k modelu **odstupu médií od státu** (BBC, ARD/ZDF) a proč zákony o ČT a ČRo dávají kontrolu **nezávislé radě volené parlamentem**, ne vládě.

Kvalifikovaná většina

(ústavní většina, třípětinová většina, dvoutřetinová většina)

Vyšší než prostá většina hlasů — typicky 3/5 (60 %) nebo 2/3 (66,7 %) přítomných nebo všech zákonodárců. Používá se u rozhodnutí s mimořádnou vahou, kde je žádoucí **širší shoda napříč politickými tábory** (přijetí ústavního zákona, přehlasování senátu, volba rady veřejnoprávních médií). Mediální novela 2025 zavedla u volby Rady ČT/ČRo **třípětinovou většinu obou komor** — pojistka, aby radu nemohla obsadit pouze jedna parlamentní většina.

L

Laia Castro Herrero

(Castro Herrero, L. Castro Herrero)

Španělská mediální badatelka, působí na **Universität Wien** (Institut für Publizistik- und Kommunikationswissenschaft) a předtím na **Universität Zürich** (IPMZ). Hlavní autorka studie ***Rethinking Hallin and Mancini Beyond the West: An Analysis of Media Systems in Central and Eastern Europe*** (*International Journal of Communication*, 2017, spoluautoři **Edda Humprecht, Sven Engesser, Michael Brüggemann, Florin Büchel**), která **klastrovou analýzou** rozšířila typologii **Hallina a Manciniho o 11 zemí střední a východní Evropy** a empiricky identifikovala **tři vlastní klastry** — *eastern, central a northern media systems*. **Česko** podle této analýzy spadá spolu s Polskem, Chorvatskem a Slovinskem (před 2015) do **centrálního klastru** s relativně silným komerčním trhem, průměrným politickým paralelismem a zranitelnou pozicí veřejnoprávních médií. V této příručce je její práce zdrojem pro tvrzení, že **střední a východní Evropa není prostou variantou některého ze tří západních modelů**, ale tvoří vlastní typologickou kategorii

— a že **Česko** **institucionálně sdílí rizika** s ostatními zeměmi centrálního klastru.

Legislativní proces

(důvodová zpráva, pozměňovací návrh, stenografický záznam, senátní tisk, projednávání zákona)

Postup, jímž se v ČR návrh zákona dostává od předkladatele až k podpisu prezidenta — má pevnou strukturu zakotvenou v Ústavě ČR a v jednacích řádech obou komor. Jednotlivé prvky, na které čtenář typicky narazí: **(1) Vládní nebo poslanecký návrh** přijde s **důvodovou zprávou** vysvětlující záměr a očekávané dopady. **(2) Meziresortní připomínkové řízení** (u vládních návrhů) sjednotí pozici státní správy. **(3) Sněmovní tisk** je identifikátor návrhu v Poslanecké sněmovně; přiděluje se mu číslo (např. „sněmovní tisk 738“) a vlastní stránka na psp.cz. **(4)** V průběhu 1.–3. čtení mohou poslanci podávat **pozměňovací návrhy** (změny textu, doplnění, vyškrtnutí). **(5)** Schválený text putuje do **Senátu** jako **senátní tisk**; Senát ho přijme, zamítne, vrátí nebo nechá lhůtu plynout (pak se vrací do Sněmovny). **(6) Stenografický záznam** (stenoprotokol) zachycuje doslovný průběh jednání obou komor a je veřejně dostupný na psp.cz a senat.cz. Pro mediální legislativu (např. **mediální novela 2025**) je tento řetězec sledovatelný v reálném čase.

Lottizzazione

Italský termín pro **rozparcelování** veřejnoprávních kanálů mezi politické tábo-
ry: RAI 1 (křesťanští demokraté/sociální dem.), RAI 2 (liberálové/pravice), RAI 3 (levice). Vznikl v 70.–80. letech, dodnes ovlivňuje obsah. Krajiní institucionální projev vysokého **politického paralelismu**.

M

Mafra

(MAFRA, a.s., vydavatelství Mafra)

Česká mediální skupina se sídlem v Praze, jeden z největších vydavatelů v ČR. Vydává deníky **MF DNES** a **Lidové noviny**, bezplatný deník **Metro**, provozuje zpravodajský server **iDNES.cz**, rozhlasovou stanici **Rádio Impuls** a hudební televizi **Óčko**. Do roku 2013 ji vlastnila německá Rheinisch-Bergische Verlagsgesellschaft (vydavatel deníku Rheinische Post). V letech **2013–2024** patřila do holdingu **Agrofert** Andreje Babiše (od roku 2017 ve svěrenských fondech kvůli zákonu č. 159/2006 Sb. o střetu zájmů). V září 2023 byla podepsána smlouva o prodeji české investiční skupině **Kaprain** Karla Pražáka, transakce byla uzavřena v únoru 2024 po schválení antimonopolními úřady. V evropském srovnání je Mafra typicky uváděna jako příklad **oligarchického vlastnictví** médií v ČR — proto ji v této příručce zmiňujeme spolu s PPF–Nova a Penta–VLM.

Marius Dragomir

Rumunský mediální analytik. Dlouholetý šéf **CMDS** (Center for Media, Data and Society při Středoevropské univerzitě / CEU), v současnosti ředitel Media and Journalism Research Center (MJRC). Autor klíčových studií o **media capture** v Evropě; v této příručce je východiskem pro **indikátory oligarchického vlivu** v médiích (byznysové zájmy majitele regulované státem, systematická ochrana určitých stran, mlčení o majiteli, personální výměny po změně politického klimatu).

Maxwell McCombs a Donald Shaw

(*Maxwell McCombs, Donald Shaw, McCombs a Shaw*)

Američtí badatelé masové komunikace — **Maxwell McCombs** (UNC Chapel Hill, University of Texas) a **Donald Shaw** (UNC Chapel Hill) — autoři klasické **teorie agenda-setting**. Ve studii *The Agenda-Setting Function of Mass Media* (Public Opinion Quarterly, 1972) na empirickém výzkumu prezidentské kampaně 1968 v Chapel Hill ukázali, že **média významně určují, o čem veřejnost přemýšlí**, i když nemusí přímo říkat, co si o tom myslet. Slavnou formulaci „Média nás nemusí přesvědčit, co si myslet, ale velmi úspěšně nám sdělují, o čem přemýšlet“ přitom **převzali od politologa Bernarda Cohena** (*The Press and Foreign Policy*, 1963); jejich studie ji proslavila a dnes patří k nejcitovanějším tezím mediální teorie.

Media capture

(*ovládnutí médií, mediální ovládnutí, zajištění médií*)

Politické (případně ekonomické) **ovládnutí médií** — typicky přes nominace do rad, kontrolu financování, regulační nástroje nebo ekonomický tlak inzercí. V české odborné literatuře se anglický pojem překládá jako **ovládnutí médií** (běžně v žurnalistice) nebo **zajištění médií** (např. diplomová práce FSV UK 2023 k tomuto tématu); pro stejný mechanismus na úrovni státu jako celku se užívá **převzetí státu** (*state capture*) a **převzetí regulátora** (*regulatory capture*, např. Transparency International ČR). Nejvyhraněnější příklady v EU: **Maďarsko** (od 2010), **Polsko 2015–2023**, **Slovensko 2024**.

Mediální gramotnost

(*media literacy*)

Schopnost **kriticky vyhodnotit** mediální obsah — rozpoznat zdroj, motivaci, formát (zpráva, komentář, reklama, sponzorovaný obsah) a jazykové manipulace. Veřejnoprávní média (PSM, *public service media*) mají povinnost mediální gramotnost podporovat.

Mediální rada

(*dozorčí rada, mediální regulátor, media council, broadcasting council, správní rada (PSM), rada veřejnoprávního vysílatele*)

Souhrnné označení pro **kolektivní dozorčí orgán, který dohlíží na veřejnoprávní média a/nebo na mediální trh**. V kontextu tohoto průvodce pojem „Rada“ zastřešuje tři typy orgánů, které se v textu opakovaně objevují: (1) **dozorčí rady jednotlivých veřejnoprávních vysílatelů** — v ČR Rada

ČT (§ 4–8a zákona č. 483/1991 Sb.) a **Rada ČRo** (§ 4–8a zákona č. 484/1991 Sb.) — volí generálního ředitele, schvalují rozpočet, Kodex a Statut; obdobné orgány v zahraničí jsou *Rundfunkrat* a *Verwaltungsrat* u ARD/ZDF, *BBC Board* v Británii, *Consiglio di amministrazione* u RAI, **Rada STVR** na Slovensku, **Rada Mediów Narodowych** (RMN) a Rada nadzorcza TVP v Polsku, **MTVA kuratórium** v Maďarsku; (2) **plošný mediální regulátor** — v ČR **Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (RRTV)** podle zákona č. 231/2001 Sb., v Polsku **KRRiT**, na Slovensku Rada pre mediálne služby, v Británii Ofcom; (3) **nadnárodní poradní orgány** — Rada Evropy (jiný typ instituce, ale v textu se „Rada“ zkráceně používá také). **Klíčový rozdíl**: dozorčí rada je vázána na jednu organizaci (rozpočet, ředitel, kodex), regulátor má licenční a kontrolní pravomoc nad celým trhem. **Proč Rada hraje v debatě o veřejnoprávnosti centrální roli**: je to mezičlánek mezi parlamentem (jehož jménem vykonává veřejnou kontrolu) a redakcí (kterou nesmí řídit v každodenním chodu); její politická skladba je citlivý ukazatel mediální zachycenosti. **EMFA** (čl. 5) proto předepisuje, že volba členů musí být **transparentní, nediskriminační a založená na profesních kritériích**, ne na stranické příslušnosti — funkční období přesahuje volební cyklus, odvolání jen z taxativně vyjmenovaných důvodů, asymetrická většina (jmenování 10/18, odvolání 12/18 u Rady ČT).

Mediální skupina / koncern

(*mediální koncern, media group, media conglomerate, koncern*)

Holdingová struktura sdružující více mediálních titulů pod jednoho vlastníka — typicky kombinaci televizí, rozhlasů, deníků, časopisů a online serverů. Ekonomická logika: **úspory z rozsahu** (sdílená inzerce, distribuce, IT), společná **datová báze publika** a **vyjednávací síla** vůči inzerentům a obsahovým dodavatelům. **Sociologické riziko**: vysoká vlastnická koncentrace na malém národním trhu (jako v ČR) zužuje **mediální pluralitu** — různé tituly skupiny mohou vystupovat formálně samostatně, ale sdílet majitele a jeho zájmy. Příklady velkých českých mediálních skupin: **CME** → **PPF** (Nova, Markíza, později Voyo), **Penta Investments** (Vltava Labe Media — MF Dnes-region, Aktuálně, Echo24 přes Czech News Center), **Kaprain** (od 2024 vydavatelství Mafra: MF Dnes, Lidové noviny, iDNES).

Mediální trh

(*media market, trh médií, mediální průmysl*)

Sociologicko-ekonomický pojem označující strukturovaný prostor, v němž se vyrábí, distribuuje a financuje mediální obsah a v němž se zároveň obchoduje s **pozorností publika** (kterou média prodávají inzerentům) a s **přístupem k informacím** (který publikum kupuje předplatným, koncesionářským poplatkem nebo směňuje za pozornost vůči reklamě). Není to jen kategorie ekonomie — sociologie ho chápe jako **instituci s vlastními pravidly hry**: vstupní bariéry (licence, kapitál, distribuce), formy financování (reklama, předplatné, poplatky, dotace, oligarchické dotování), normy profese, vlastnické struktury a vztah k regulátorovi. V **Hallinově–Manciniho typologii** (2004) je **struktura mediálního trhu** prvním ze čtyř klasifikačních rozměrů — klíčový je rozdíl mezi

masovým tiskem (čte celá společnost — severo/středoevropský model) a **elitním tiskem** (čtou jen vzdělané vrstvy — středomořský model). Sociologicky je trh teoretizován v několika tradicích: **Pierre Bourdieu** (*Sur la télévision*, 1996) popsal **pole žurnalistiky** podřízené **heteronomním** tlakům trhu (sledovanost, reklama) a autonomním normám profese; **Jürgen Habermas** (*Strukturwandel der Öffentlichkeit*, 1962) varoval před **komodifikací veřejné sféry**, kdy logika trhu nahrazuje racionální veřejnou debatu spotřebním obsahem; **Robert W. McChesney** (*Rich Media, Poor Democracy*, 1999) ukázal, že **neregulovaný mediální trh systematicky podstřeluje produkci veřejně užitečného obsahu** (investigace, regionální zpravodajství, menšinové pořady), protože ten není reklamně rentabilní. Z této tržní mezery vyrůstá normativní obhajoba **veřejnoprávních médií** jako institucionální protiváhy: financování oddělené od trhu i státního rozpočtu, mandát produkovat to, co trh sám nedodá. **Český mediální trh** je v komparativním pohledu charakterizován silnou koncentrací vlastnictví (PPF, Penta, Kaprain), výraznou závislostí komerčního sektoru na reklamě a relativně slabou tradicí placeného online zpravodajství.

Mediální zdroj (informace)

(*zdroj informace, novinářský zdroj, informační zdroj*)

Osoba, instituce nebo dokument, z něhož novinář získává informace — od oficiálního mluvčího přes utajené *whistleblowery* a uniklé dokumenty (*Panama Papers*, *Pandora Papers*) až po archivní nálezy a expertní rozhovory. Mediální etika rozlišuje (1) **on-the-record** (zdroj může být jmenován), (2) **on-background** (informace lze použít, ne identitu), (3) **off-the-record** (informace jen pro orientaci novináře). Zákonná **ochrana novinářského zdroje** v ČR vyplývá z § 16 zákona č. 46/2000 Sb. (tiskový zákon) a § 21 a § 41 zákona č. 231/2001 Sb. o vysílání — novinář nesmí být donucen prozradit zdroj, který si přál zůstat v anonymitě (s úzkými výjimkami stanovenými trestním řádem). **EMFA čl. 4** od 2025 zakazuje členským státům EU používat **spyware** vůči novinářům za účelem získání zdroje. Pro čtenáře platí novinářské pravidlo: **jediný zdroj je málo** — kvalitní redakce ověřuje klíčová tvrzení **alespoň ze dvou nezávislých zdrojů**.

Meziresortní připomínkové řízení

(*MPŘ, připomínkové řízení*)

Povinná **fáze legislativního procesu**, v níž návrh zákona předložený ministerstvem prochází připomínkami ostatních resortů, ústředních úřadů a vybraných institucí (Legislativní pravidla vlády). Trvá zpravidla 15–20 pracovních dnů. Slouží ke sladění návrhu napříč státní správou; věcné výhrady (**zásadní připomínky**) musí předkladatel buď vypořádat, nebo postoupit do vlády jako spor. V kontextu mediální legislativy: **Klempířova mediální novela** byla v MPŘ v květnu 2026 tvrdě kritizována (asi 400 připomínek od ČT, ČRo, Ministerstva financí, Ministerstva vnitra a dalších resortů).

Média

(*masmédia, mass media, masová média, sdělovací prostředky*)

Klasická funkční typologie médií pochází od **Harolda Lasswella** (*The Structure and Function of Communication in Society*, 1948) a jeho otázky „**Who says what, in which channel, to whom, with what effect?**“. **Charles Wright** (*Mass Communication: A Sociological Perspective*, 1959) z toho odvodil čtyři základní funkce médií: (1) **dohled nad prostředím** (zpravodajství); (2) **ko-relace** (interpretace a propojení událostí v komentáři); (3) **kulturní přenos** (socializace, předávání hodnot mezi generacemi); (4) **zábava**. **Denis McQuail** (*Mass Communication Theory*, 1983) přidal funkci **mobilizace** (kampaně, výzvy k akci) a **integrace** (sdílená agenda a kolektivní identita).

V sociologii jsou média chápána jako jeden z hlavních **socializačních činitelů** vedle rodiny, školy a vrstevnické skupiny — utvářejí to, co lidé pokládají za normální, žádoucí, problémové (**Pierre Bourdieu**, *Sur la télévision*, 1996). **Niklas Luhmann** v *Die Realität der Massenmedien* (1996) ukázal, že moderní společnost se o světě dozvídá **téměř výhradně z médií**; média proto netvoří „odraz“ reality, ale **konstruuji její druhý řád**, vůči kterému společnost vyjednává. **Marshall McLuhan** (*Understanding Media: The Extensions of Man*, 1964) zformuloval tezi „**the medium is the message**“ — sama forma média (tisk vs. televize vs. síť) mění to, jak myslíme a jak se sdružujeme, nezávisle na obsahu.

Klíčové **sociologické typologie médií**:

- podle **technologie**: tisková, audiovizuální (rozhlas, TV), online platformy a sociální sítě;
- podle **dosahu**: lokální, regionální, celostátní, nadnárodní;
- podle **vlastnické formy**: **veřejnoprávní** (zákonná mise, veřejné financování), **soukromá komerční** (zisk z reklamy nebo předplatného), **oligarchická** (formálně soukromá, fakticky používaná pro vliv majitele), **komunitní/nezisková** (lokální rozhlas, družstevní redakce), v menší míře dnes **stranická** (média politických stran);
- podle **redakčního modelu**: profesionální redakce s **gatekeepingem** × platformní obsah bez redakční kontroly (sociální sítě, blogosféra);
- podle **komparativního mediálního systému**: **liberální, demokraticko-korporativistický, polarizovaný pluralistický** model podle **Hallina a Manciniho** (2004), s rozšířeními pro střední a východní Evropu.

Normativně média v demokratické společnosti plní tři role popsané **Jürgenem Habermasem** (*Strukturwandel der Öffentlichkeit*, 1962) v teorii **veřejné sféry**: (1) **infrastruktura kritické racionální debaty** mezi občany; (2) **prostředník mezi občanskou společností a politickými institucemi** — sledování moci, „čtvrtá moc“; (3) **konstituent společné reality** — bez sdílené informační vrstvy nelze hovořit o jednom politickém společenství. **Veřejnoprávní média** jsou v této teorii institucionální odpovědí na fakt, že **trh sám tyto funkce nezajistí** — komerční logika vede k senzaci, polarizaci a obsluze ziskových segmentů na úkor menšin a komplexních témat.

V digitální éře sociologie médií studuje **post-mediální posun**: rozpad rozdílu mezi producentem a publikem (uživatelé tvoří obsah), nahrazení redakčního gatekeepingu **algoritmickým kurátorstvím**, fragmentaci společné reality na **algoritmicky personalizované feedy** a vzestup **platforem** (Meta, Google, X, TikTok) jako nových center moci nad veřejnou komunikací (**Manuel Castells**, *Communication Power*, 2009; **José van Dijck**, *The Platform Society*, 2018).

MFRR (Media Freedom Rapid Response)

(Media Freedom Rapid Response)

Evropské konsorcium sledující útoky na novináře a porušování svobody médií v členských a kandidátských zemích EU, spolufinancované **Evropskou komisí** od roku **2020** (mfr.eu). Konsorcium vedou **ECPMF** (European Centre for Press and Media Freedom, Lipsko), **EFJ** (European Federation of Journalists), **Free Press Unlimited**, **IPI**, **OBC Transeuropa** a **CCI** (Centre for Media Pluralism and Media Freedom, EUI Florencie); MFRR provozuje **Mapping Media Freedom** — veřejnou databázi incidentů — a vysílá **rapid response missions** do zemí s eskalujícím tlakem na novináře. V této příručce se objevuje jako **autor monitoringu mediální zachycenosti ve střední Evropě** — společně s IPI vydává *Slovakia: Media Capture Monitoring Report*, sledoval restrukturalizaci slovenské STVR (2024–2026), polskou TVP a maďarskou KESMA.

Ministerstvo kultury (MK ČR)

(MK ČR)

Ústřední orgán státní správy ČR pro oblast kultury a médií (§ 8 zákona č. 2/1969 Sb.). Je **předkladatelem mediálních zákonů** (mediální novela 119/2025 Sb., připravovaná „Klempířova mediální novela“ 2026) a podle zákona č. 106/1999 Sb. povinným subjektem pro poskytování informací. **Nemá přímé pravomoci nad obsahem ČT/ČRo** ani nejmenuje jejich vedení — to je odděleno přes Rady volené parlamentem (princip *arm's length*).

Model BBC

Architektura veřejnoprávního média založená na **Royal Charter** (1927): financování koncesionářským poplatkem, řízení nezávislou radou, dlouhá funkční období, závazek programové trojice **inform, educate, entertain**. Inspirace pro většinu evropských PSM včetně ČT a ČRo.

MPM (Media Pluralism Monitor)

Nástroj Centra pro pluralitu a svobodu médií (CMPF/EUI Florencie) sledující pluralitu médií ve všech členských státech EU + sousedních zemích. Hodnotí 4 oblasti: ochrana základních práv, tržní pluralita, politická nezávislost, sociální inkluзивita.

MŠMT (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

(Ministerstvo školství, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

Ústřední orgán státní správy ČR pro **regionální školství, vyšší odborné a vysoké školství, vědu a výzkum, sport a mládež** (zákon č. 2/1969 Sb.).

o zřízení ministerstev). V kontextu veřejnoprávních médií spolupracuje s ČT a ČRo na vzdělávacím obsahu — například **UčTelka** (televizní podpora výuky 1. stupně během pandemie covidu-19, 2020–2022) vznikla s metodickou podporou MŠMT.

MTI (Magyar Távirati Iroda)

(Magyar Távirati Iroda, Hungarian News Agency)

Maďarská státní tisková agentura (založená 1881). Od roku 2011 součást státního fondu **MTVA**, který sloučil veřejnoprávní televizi, rozhlas a tiskovou agenturu pod jednu střechu. Zákon CLXXXV/2010 zavedl **povinnost všech maďarských veřejnoprávních vysílatelů přebírat zpravodajské příspěvky od MTI** — tím se centralizovala produkce zpráv pod kontrolou jediného státem řízeného subjektu. V odborné literatuře typický příklad **centralizace zpráv** jako mechanismu media capture.

MTVA (Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap)

(Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap)

Maďarský státní mediální fond zřízený **zákonem CLXXXV/2010** (účinný 1. ledna 2011) druhou Orbánovou vládou. Sloučil dosud autonomní veřejnoprávní vysílatele (**MTV** — televize, **MR** — rozhlas, **Duna TV**, **MTI** — zpravodajská agentura) pod jediný subjekt spravující majetek, financování i redakce; formální fúze do jedné společnosti následovala 2015. V odborné literatuře **standardní příklad media capture v EU**; Maďarsko v důsledku této transformace kleslo ve World Press Freedom Indexu z 23. místa (2010) přes 68. (2025) na **74. místo (2026)** — nejhorší pozici od začátku indexu.

N

Národnostní menšiny

(etnické menšiny, národnostní a etnické menšiny)

V českém právním řádu (**ústavní zákon č. 23/1991 Sb., Listina základních práv a svobod, čl. 24–25** a **zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin**) definované jako **společenství občanů ČR žijících na území státu, kteří se odlišují od ostatních občanů zpravidla společným etnickým původem, jazykem, kulturou a tradicemi**, tvoří početní menšinu obyvatelstva a projevují vůli být považováni za národnostní menšinu. V ČR jich vláda eviduje **14** (Bělorusové, Bulhaři, Chorvati, Maďaři, Němci, Poláci, Romové, Rusíni, Rusové, Řekové, Slováci, Srbové, Ukrajinci, Vietnamci). Zákony o ČT a ČRo ukládají oběma institucím **rozvíjet kulturní identitu národnostních a etnických menšin** — v praxi prostřednictvím pořadů jako *Wiadoomości w języku polskim*, *O Roma vakeren*, *Mezi námi* nebo *Sousedé*.

NKÚ (Nejvyšší kontrolní úřad)*(Nejvyšší kontrolní úřad)*

Český nezávislý kontrolní orgán pro **hospodaření se státním majetkem a prostředky** (čl. 97 Ústavy, zákon č. 166/1993 Sb.). V kontextu tohoto průvodce vystupuje jako jedna z vrstev demokratické kontroly moci — vedle nezávislých médií, soudů, opozice v parlamentu, **veřejného ochránce práv** a **ÚOOÚ**. NKÚ může kontrolovat hospodaření ČT a ČRo s prostředky státního rozpočtu (mj. státními dotacemi nebo zakázkami), ne však výnos koncesionářského poplatku, který je oddělen.

NMHH (Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság)*(Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság, Media Authority, Médiatanács)*

Maďarský mediální regulátor zřízený zákonem CLXXXV/2010 (účinný od 1. ledna 2011). Skládá se ze samotného úřadu (NMHH) a z **Mediální rady** (Médiatanács, *Media Council*) o **5 členech volených parlamentem na 9 let** kvalifikovanou většinou — díky ústavní většině Fideszu od 2010 jsou v ní typicky výhradně osoby napojené na vládnoucí stranu. **NMHH** schvaluje navrhované šéfredaktory maďarských veřejnoprávních médií a má pravomoci nad licencemi, obsahem i ochranou mediální plurality — v praxi se však jeho dohled vůči provládním médiím a fúzi **KESMA** systematicky neuplatňuje. Standardní příklad zachyceného regulátora v odborné literatuře (IPI, MFRR, MPM).

Novinářská profese*(novinář, redaktor, reportér, analytik, komentátor, journalist)*

Pracovní role v redakci se v evropské tradici dělí takto:

- **Redaktor** — zpracovává texty kolegů (editace, korektura, výběr titulku), zařazuje do vydání, hlídá jednotnost rubriky a stylu.
- **Reportér** — vyhledává příběhy, jezdí do terénu, vede rozhovory, ověřuje informace v místě. „Reportér“ je často synonymum pro reporting-driven novináře (na rozdíl od „desk“ novináře, který kombinuje informace zvenčí).
- **Komentátor** — autor explicitně značeného **názorového textu** (komentář, op-ed, glosa, sloupek). V kvalitních redakcích se zpravodajská a komentátorská role **nepřekrývají u téhož tématu** (aby si čtenář nemýlil fakt s názorem autora).
- **Analytik** — autor analytického textu se širším kontextem a interpretací bez explicitního hodnocení; typicky tematicky specializovaný (politický, ekonomický, zahraniční).
- **Šéfredaktor** — viz . Odpovídá za výslednou podobu vydání.

Profesní zázemí v ČR. Hlavní oborové organizace: **Syndikát novinářů ČR** (cca 1300 členů, etický kodex), **Český klub novinářů**, **Asociace online vydavatelů**. Vzdělávání: **FSV UK** (Institut komunikačních studií a žurnalistiky), **MU FSS** (Mediální studia), **UPOL FF** (Žurnalistika). Hlavní ceny: **Novinářská cena Nadace OSF**, **Cena Karla Havlíčka Borovského**, **Magnesia Litera za publicistiku**, mezinárodně **Pulitzerova cena**, **European Press Prize**, **One World Media Award**.

Riziko pro profesi. Reuters Institute *Journalist Trust Initiative* a CMPF MPM dlouhodobě sledují tři tlaky: (1) **ekonomická prekarizace** (kratší smlouvy, OSVČ-only, klesající reálné mzdy v redakcích), (2) **bezpečnostní rizika** (zastrašování, **SLAPP žaloby** — strategická soudní zneužití k umlčení), (3) **erozi rozdílu mezi novinářinou a PR / influencer obsahem** (sponzorovaný obsah, native advertising). EMFA čl. 4 od 2025 ukládá členským státům EU **chránit redakční nezávislost a fyzickou bezpečnost novinářů**.

O

Obchodní rejstřík

(*justice.cz, rejstřík firem*)

Veřejný seznam zapsaných obchodních společností a družstev (zákon č. 304/2013 Sb. o veřejných rejstřících), spravovaný českými krajskými soudy a dostupný online na or.justice.cz. Obsahuje **základní identifikační údaje** firmy (název, IČO, sídlo, předmět činnosti), **jednatele a statutární orgán, společníky a výši jejich podílů u s.r.o., akcionáře u a.s.** (pokud nejsou registrovány anonymně), **účetní závěrky** a další listiny. Pro ověření vlastnictví médií je **klíčový primární zdroj** — pokud vlastnická struktura končí u **svěřenského fondu, offshore firmy** nebo neidentifikovatelné holdingové společnosti, je to indikátor nízké transparentnosti.

Oligarchická média

(*oligarchické médium, oligarch-owned media*)

Formálně soukromá média, jejichž **majitel má rozsáhlé podnikatelské nebo politické zájmy mimo mediální sektor**. Cílem majitele typicky není zisk z provozu (média často hospodaří se ztrátou), ale **vliv** — schopnost chránit vlastní byznys, ovlivňovat veřejnou debatu a podporovat spojence v politice. Jde o typologickou kategorii, ne o nadávku. Indikátory podle akademické literatury (Marius Dragomir, **CMDS**): (1) majitel má byznysové zájmy regulované státem; (2) redakční linie systematicky chrání určité strany; (3) investigativní články o majiteli nebo jeho partnerech nevycházejí; (4) opakovaná personální výměna redakčního vedení po změně politického klimatu. Evropské příklady: maďarská **KESMA** (2018, 476 titulů sloučených do jedné nadace), polská situace před rokem 2016, v ČR dlouhodobá debata kolem PPF–Nova, Penta–Vltava Labe Media a vydavatelství Mafra (Agrofert → Kaprain, 2024).

Ombudsman (mediální)

(*mediální ombudsman, reader's editor, public editor*)

Nezávislá osoba uvnitř redakce, která přijímá stížnosti čtenářů či diváků na konkrétní obsah a vyhodnocuje, zda bylo dodrženo etické a redakční standardy. Píše veřejně dostupné nálezy, které redakci nezavazují právně, ale mají velkou reputační váhu — chrání publikum před chybou, kterou by jinak nikdo neopravil, a zároveň novináře před nepodloženou kampaní zvenčí. Klasické

příklady: *reader's editor* deníku The Guardian, *public editor* New York Times (zrušeno 2017), v Polsku *Rzecznik Czytelników* Gazety Wyborczej. **V Česku tato funkce ve veřejnoprávních ani v komerčních médiích systematicky nevznikla** — nejbližší jsou jí Etický panel ČT a Etická komise ČRo, které ale fungují kolektivně a poradně, nikoli jako osobní ombudsman.

ORF (Österreichischer Rundfunk)

(*Österreichischer Rundfunk, Rakouský rozhlas*)

Rakouská veřejnoprávní vysílací společnost (sídlo Vídeň, založena 1924, v současné podobě od 1958). Provozuje 4 televizní programy, 12 rozhlasových stanic (3 celostátní + 9 zemských) a streamingovou platformu ORF ON. Financování: od **1. ledna 2024 ORF-Beitrag** (15,30 EUR měsíčně na domácnost) — povinný **příspěvek nezávislý na vlastnictví příjemce**, který nahradil dosavadní *GIS-Gebühr*. Změna byla vynucená nálezem rakouského Ústavního soudu **Vf-GH G 226/2021 (30. 6. 2022)**, který původní úpravu vázanou na klasický přijímač shledal protiústavní (tzv. „*streamingová mezera*“).

P

Panama Papers

(*Panamské dokumenty, kauza Panama Papers*)

Mezinárodní investigativní projekt z roku 2016 koordinovaný konsorciem **ICIJ** (*International Consortium of Investigative Journalists*) na základě úniku **11,5 milionu dokumentů** z panamské právní kanceláře **Mossack Fonseca**. Odhalil rozsáhlou síť offshore struktur — firem a účtů v zahraničních jurisdikcích, které mohou sloužit k daňové optimalizaci, ale také ke skrývání skutečných vlastníků majetku. Spolupracovalo přibližně **400 novinářů z 80 zemí** (v ČR Český rozhlas a Respekt). Klasický příklad **kontrolní role médií**: kauza vedla k pádu islandského premiéra Gunnlaugssona, odchodu pákistánského premiéra Šarífa z úřadu po rozhodnutí Nejvyššího soudu a desítkám trestních řízení po celém světě.

PAP (Polska Agencja Prasowa)

(*Polska Agencja Prasowa, Polish Press Agency*)

Polská **veřejnoprávní tisková agentura** (sídlo Varšava, založena 1918, v současné podobě státní akciová společnost). Hlavní zdroj zpravodajství pro polský tisk, rozhlas i televizi; svým postavením obdobná české **ČTK**, na rozdíl od ní však financovaná převážně ze státního rozpočtu. V letech 2016–2023 pod kontrolou vlády PiS součást ovládnutého veřejnoprávního ekosystému; **27. prosince 2023** byla spolu s TVP a Polskie Radio uvedena ministrem kultury vlády Donalda Tuska **do stavu likvidace** — krok byl využit k výměně vedení a obnovení nestrannosti zpravodajství. Případ ilustruje, jak likvidační režim může sloužit jako rychlý nástroj politické restrukturalizace veřejnoprávní instituce.

Penta–Vltava Labe Media

(Penta Investments, Vltava Labe Media, VLM, Czech News Center, CNC)

Skupina **Penta Investments** (slovensko-český investiční holding, Marek Dospiva a Jaroslav Haščák, sídla Praha a Bratislava) vlastní v ČR dva velké mediální domy: **Vltava Labe Media (VLM)** — vydavatele sítě regionálních deníků **Deník** a desítek regionálních titulů, a **Czech News Center (CNC)** — vydavatele bulvárních titulů **Blesk**, **Aha!**, **Reflex** a serveru blesk.cz. Penta vstoupila do mediálního byznysu v ČR v roce 2015 (CNC od švýcarské Ringier Axel Springer, VLM od německé Verlagsgruppe Passau). Vedle médií má Penta rozsáhlé portfolio v zdravotnictví (sítě lékáren Dr. Max), real estate (Florentinum, Masaryčka) a finančních službách — proto bývá ve studiích plurality médií (CMPF EUI, RSF) označována jako další z velkých příkladů **oligarchického vlastnictví** v ČR.

Pluralita / pluralismus společnosti

(pluralism, společenská pluralita, pluralitní společnost, pluralismus)

Teoretický základ pluralismu je v politické filozofii **Robert A. Dahla** (*A Preface to Democratic Theory*, 1956; *Polyarchy: Participation and Opposition*, 1971). Dahl popsal demokracii jako **polyarchii** — vládu mnoha center moci, mezi nimiž neustále probíhá vyjednávání a žádné nemá konečnou autoritu nad ostatními. Klíčové podmínky: svoboda sdružování, svoboda projevu, právo na alternativní zdroje informací, volené úřady, svobodné a férové volby, zahrnující občanství. **Bez svobodných médií a alternativních zdrojů informací polyarchie není možná** — proto je mediální pluralita pro Dahla **konstitutivní podmínkou demokracie**, ne jeho doplňkem.

Sociologicky koncept rozpracoval **Talcott Parsons** v rámci strukturního funkcionalismu (vícenásobné funkční subsystemy společnosti — ekonomický, politický, kulturní, integrační) a později **Jürgen Habermas** v teorii **veřejné sféry** (*Strukturwandel der Öffentlichkeit*, 1962): pluralita aktérů vede k racionální diskusi v prostoru, který je zároveň přístupný všem a oddělený od přímé moci státu i trhu. Habermas zdůraznil, že **bez infrastruktury společné komunikace** (kdysi noviny a televize, dnes i digitální platformy) se pluralita rozpadá v izolované enklávy, které spolu nekomunikují — a demokracie ztrácí schopnost dosáhnout konsensu.

V reakci na **kritickou teorii** (Frankfurtská škola — Horkheimer, Adorno, Marcuse) byl koncept rozšířen o problém **strukturní nerovnosti**: formální pluralita nestačí, pokud některé skupiny nemají reálný přístup k veřejnému prostoru. **Pierre Bourdieu** (*Sur la télévision*, 1996) ukázal, že komerční média systematicky upřednostňují obsah a hlasy se symbolickým kapitálem na úkor menšin a alternativních pohledů — odtud význam **veřejnoprávních médií** jako institucionální protiváhy.

Mediální pluralitu v evropském rámci normuje **Council of Europe** (Doporučení CM/Rec(2007)2 *Media pluralism and diversity of media content*) a v EU ji každoročně měří **Media Pluralism Monitor** (CMPF/EUI Florencie) ve čtyřech dimenzích: (1) **ochrana základních práv** (svoboda projevu, ochrana novinářů,

právo na informace); (2) **tržní pluralita** (koncentrace vlastnictví, transparentnost vlastnictví, ekonomická udržitelnost); (3) **politická nezávislost** (nezávislost PSM, regulátorů, distribuce státní reklamy, střet zájmů); (4) **sociální inkluзивita** (přístup menšin, mediální gramotnost, ochrana před dezinformacemi).

Veřejnoprávní média mají v pluralitní společnosti **specifickou roli**: § 2 zákona č. 483/1991 Sb. o ČT a § 2 zákona č. 484/1991 Sb. o ČRo ukládají zohledňovat „**pluralitu společnosti včetně menšin**“ — tedy poskytovat obsah i pro skupiny, které jsou pro reklamní trh nezajímavé (regionální zpravodajství, romský pořad, dětský obsah bez reklamy, klasická hudba, archivy). **Opakem plurality** je v sociologii **monolitnost** (monocultural society), v médiích **koncentrace vlastnictví** nebo *media capture*, v politice **autoritarismus**.

Polarizace

(*political polarization, affective polarization, afektivní polarizace, politická polarizace*)

Sociologický a politologický pojem označující rozdělení populace do **opozičních táborů s nesmiřitelnými postoji**. V současné literatuře se rozlišují dvě dimenze: (1) **issue polarization** (názorová polarizace) — vzdalování politických názorů mezi tábory; (2) **affective polarization** (afektivní polarizace) — **negativní citový postoj k druhé straně**, který přerůstá rozdíl v názorech a vede k tomu, že protistrana je vnímána jako nelegitimní (klíčová studie: Iyengar, Sood & Lelkes, *Affect, Not Ideology, Public Opinion Quarterly* 2012; navazující práce Iyengara a Westwooda 2015 ukázala, že afektivní polarizace v USA přesahuje rasovou i náboženskou nepřítel. Historický základ pojmu je u italského politologa **Giovanniho Sartoriho** (*Parties and Party Systems*, 1976), který rozlišil **polarizovaný pluralismus** od umírněného. **Mediální systém polarizaci buď tlumí** (sdílená agenda, společná fakta, vyvážené zpravodajství PSM), **nebo prohlubuje** (algoritmické feedy, oligarchická média, paralelně straněné PSM — viz *lottizzazione*). Veřejnoprávní média patří k institucím, jejichž zákonem uloženou rolí je polarizaci **nepohánět** — proto povinnost vyváženosti, plurality a oddělení zpráv od komentářů v Kodexu ČT/ČRo.

Politický paralelismus

(*political parallelism, mediální paralelismus, stranicko-mediální paralelismus*)

Míra, do jaké média odrážejí politické rozdělení společnosti — jeden ze čtyř rozměrů komparativní typologie **Hallina a Manciniho** (*Comparing Media Systems*, 2004). Vysoký paralelismus znamená, že redakční linie, vlastnické vazby, kariéra novinářů i politické preference publika kopírují stranické tábory; nízký paralelismus, že se média prezentují jako **profesionálně neutrální** a stranické vazby jsou slabé nebo skryté. Pojem navazuje na starší koncept **press-party parallelism** Colina Seymoura-Urea (*The Political Impact of Mass Media*, 1974). Vysoký politický paralelismus je typický pro **středomořský / polarizovaný pluralistický model** (Itálie, Španělsko, Řecko) a jeho krajním institucionálním projevem je italská **lottizzazione** — rozparcelování veřejnoprávních kanálů RAI mezi politické proudy. Nízký paralelismus charakterizuje

liberální model (USA, Velká Británie). **Demokraticko-korporativistický model** (Německo, Skandinávie) má historicky střední paralelismus, který je ovšem **vyvážen vysokou profesionalizací** a silnou „arm’s length“ ochranou PSM. **Česko** spadá podle klastrové analýzy **Castro Herrero et al. (2017)** do **centrálního klastru s průměrným politickým paralelismem** — což je z hlediska veřejnoprávních médií riziková zóna, kde profesní normy ještě nejsou plně institucionalizovány a regulační odolnost vůči **media capture** je nízká.

Polskie Radio

(PR, Polish Radio)

Polský veřejnoprávní **rozhlas** (sídlo Varšava, založen 1925; jako akciová společnost zřízen mediálním zákonem z roku 1992). Vysílá čtyři celostátní programové stanice a 17 regionálních rozhlasových stanic. V letech **2016–2023** byl spolu s **TVP** pod přímou kontrolou ministra státní pokladny po „**malé mediální úpravě**“ (*mała ustawa medialna*) vlády PiS — vedení a redakce prošly hromadnou výměnou. Po nástupu vlády Donalda Tuska (prosinec 2023) ministr kultury Bartłomiej Sienkiewicz uvedl **27. prosince 2023** Polskie Radio, TVP i tiskovou agenturu **PAP do stavu likvidace** — krok formálně sporný, ale politicky využitý k výměně vedení a obnovení redakční nezávislosti.

Poslanecká sněmovna

(PS, PSP ČR, sněmovna, dolní komora Parlamentu, poslanec, poslankyně)

Dolní komora Parlamentu ČR (čl. 16 Ústavy) s 200 poslanci volenými na 4 roky poměrným systémem (zákon č. 247/1995 Sb.). V kontextu veřejnoprávních médií klíčová: volí **dvě třetiny členů Rady ČT a Rady ČRo** a všech 7 členů **Rady ČTK**, schvaluje výroční zprávy o hospodaření veřejnoprávních institucí a projednává mediální zákony.

Povinný subjekt

Subjekt, který má **podle § 2 zákona č. 106/1999 Sb.** (zákona o svobodném přístupu k informacím) povinnost na žádost poskytovat informace o své činnosti. Patří sem **státní orgány, územní samosprávné celky a jejich orgány a veřejné instituce** — typicky tedy ministerstva, Poslanecká sněmovna, Senát, obce, kraje, **ČT, ČRo, RRTV, Ministerstvo kultury**, ale i veřejné vysoké školy nebo zdravotní pojišťovny. Žádost lze podat písemně, elektronicky i ústně; o zamítnutí žádosti rozhoduje **odvolací orgán** — od **1. 1. 2024** je u ČT a ČRo odvolacím orgánem **ÚOOÚ**, nikoli příslušné Rady.

PPF–Nova

(PPF, TV Nova, CME, Central European Media Enterprises)

Skupina **PPF** (založil Petr Kellner v roce 1991, po jeho smrti 2021 ji ovládá Renáta Kellnerová) je největší česko-nizozemská investiční skupina. V říjnu 2020 koupila za zhruba 2,1 mld. USD nadnárodní mediální holding **CME (Central European Media Enterprises)**, který v ČR provozuje **TV Nova** — nejsledovanější komerční televizi, vysílající od roku 1994 jako první soukromá celoplošná televize ve střední Evropě. Vedle TV Nova zahrnuje portfolio i kanály Nova Cinema, Nova Sport či zpravodajský web tn.cz. PPF má rozsáhlé byznysové

zájmy mimo média (Home Credit, telekomunikace — O2, Cetin, biotechnologie, real estate), proto bývá ve výzkumu plurality médií (CMPF EUI) zmiňována jako příklad **koncentrace vlastnictví s vazbou na regulovaná odvětví**.

Propaganda

Systematické šíření jednostranného sdělení s cílem ovlivnit veřejné mínění. Na rozdíl od žurnalistiky nedrží na ověřování zdrojů, vyváženosti ani oddělení faktů od názorů. V kontextu PSM je „státní propaganda“ symptomem **media capture**.

Public service broadcasting (PSB)

Vysílání s **veřejnou misí**, ne ziskem. Klasická Reithova trojice priorit (BBC 1927): **inform, educate, entertain**. Dnes rozšířeno o pluralitu, regionální a menšinovou produkci, krizovou komunikaci.

R

Rada ČRo

(Rada Českého rozhlasu)

Kontrolní a dozorčí orgán Českého rozhlasu (§ 4–8a zákona č. 484/1991 Sb.). Po reformě 2023 má **9 členů** — 6 volí Poslanecká sněmovna, 3 Senát. Funkční období **6 let**.

Rada ČT

(Rada České televize)

Kontrolní a dozorčí orgán České televize (§ 4–8a zákona č. 483/1991 Sb.). Po reformě 2023 má **18 členů** — 12 volí Poslanecká sněmovna, 6 Senát. Funkční období **6 let**. Jmenuje generálního ředitele, schvaluje rozpočet a předkládá Poslanecké sněmovně ke schválení Kodex ČT.

Rada Evropy

(Council of Europe, CoE)

Mezinárodní organizace 46 evropských států (sídlo Štrasburk), zřízená v roce 1949. **Není orgánem EU** — má širší členskou základnu (mj. Velká Británie, Norsko, Švýcarsko) a její nejvýznamnější institucí je **Evropský soud pro lidská práva (ESLP)**, který chrání **Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod** (čl. 10 — svoboda projevu). V mediální oblasti vydává **doporučení Výboru ministrů** (tzv. soft law); pro veřejnoprávní média jsou klíčová zejména CM/Rec(2012)1 o správě PSM (princip „arm’s length“, stabilní financování, transparentní jmenování) a CM/Rec(2007)3 o veřejné misi PSM v informační společnosti. Doporučení nejsou závazná, ale opakovaně se na ně odvolává Benátská komise i Evropská komise při hodnocení stavu právního státu — a v této příručce slouží jako **referenční evropský standard nezávislosti**, vůči kterému se hodnotí česká úprava.

RAI (Radiotelevisione italiana)*(Radiotelevisione italiana)*

Italská veřejnoprávní vysílací společnost (sídlo Řím). Klasický příklad **lottizzazione** — kanály jsou tradičně rozděleny mezi politické tábory (RAI 1, RAI 2, RAI 3). Reforma „**Legge Renzi**“ (zákon č. 220/2015) přeorganizovala Radu RAI na 7 členů, z toho 2 jmenuje vláda; kritici reformy soudí, že lottizzazione spíše prohloubila než překonala. **MPM 2025** uvádí u Itálie celkové rizikové skóre 51 %, politickou nezávislost hodnotí jako středně rizikovou a výslovně upozorňuje na silné vazby mezi RAI a politikou.

Redakce*(editorial team, newsroom)*

Tým novinářů, editorů a dalších pracovníků odpovědný za výrobu redakčního obsahu média — výběr témat, sběr a ověřování informací, psaní, editaci, finální schválení. Redakce je **funkčně i strukturně oddělena od vydavatele**: zatímco vydavatel je právní a ekonomický vlastník titulu, redakce vytváří **obsahovou** stránku. Toto oddělení je v evropském modelu **arms-length principem** redakční nezávislosti — vydavatel jmenuje šéfredaktora, ale **nezasahuje do jednotlivých článků**. V praxi mívá redakce **vlastní etický kodex, vnitřní procesy ověřování** a často i **ombudsmana** pro spory mezi redakcí a vydavatelem.

Redakční linie*(editorial line, editorial policy, redakční politika, editoriální linie)*

Soubor obsahových a hodnotových priorit redakce, který v dlouhodobém pohledu určuje, čemu se médium věnuje, jak události rámuje, kterým hlasům dává prostor a jakým jazykem píše. Není to ani seznam zakázaných témat, ani diktát „o čem psát“ — spíš **profil instituce v čase**: koho má za publikum, kde je hranice mezi zpravodajstvím a komentářem, jaké zdroje považuje za relevantní, na čem trvá v interpretacích. U veřejnoprávních médií je redakční linie rámována **zákonnou misí a kodexem** a vnitřně chráněná **redakční nezávislostí** (rozhoduje ředitel a šéfredaktori, ne rada ani ministr); u soukromých komerčních médií ji v posledku spoluurčují **akcionáři** přes jmenování vedení a strategii; u **oligarchických médií** ji systematicky tvaruje jediný majitel ve svém politickém nebo byznysovém zájmu. **Skokový posun redakční linie po výměně vedení v návaznosti na politický zlom** je jedním z hlavních indikátorů **media capture** (Maďarsko po 2010, Polsko 2016–2023; v opačném směru obnova nezávislosti po prosinci 2023). Empirickým testem proto není jednotlivý článek, ale **vzorec rozhodnutí redakce v čase** — co se píše opakovaně, o čem se mlčí, jak se mění tón před a po zlomových událostech.

Redakční nezávislost*(editorial independence)*

Právo redakce **volně volit témata, formulace a interpretace** bez vnějšího politického, ekonomického nebo administrativního nátlaku. Podle EMFA musí být chráněna zákonem; vlády a regulátoři nesmí na obsah zasahovat.

Redevance audiovisuelle

Francouzský poplatek za veřejnoprávní vysílání — **zrušen v 2022** za prezidenta Macrona. Financování France Télévisions od té doby plyne z části DPH, což odborníci kritizují jako oslabení nezávislosti.

Regionální vysílání

(regionální obsah, regionální studio, regionální zpravodajství)

Mediální obsah cíleně vyráběný pro a o jednotlivé regiony, nikoli pro celostátní publikum. Jeden z definujících znaků **veřejné mise** veřejnoprávních médií — komerční trh regiony systematicky podhodnocuje (menší publikum = nižší inzertní výnos). V ČR realizuje **ČT** prostřednictvím studií Brno a Ostrava a **ČRo** prostřednictvím **regionálních stanic** (Radiožurnál + 14 regionálních a národnostně-menšinových vysílání). Doporučení Rady Evropy CM/Rec(2007)3 radí regionální dosah mezi minimální standardy mise PSM.

Reportáž

(report, reportage)

Žurnalistický žánr postavený na vlastním pozorování a zachycení místa, lidí a děje — reportér jde za příběhem, dokumentuje ho a v textu nebo reportáži ho zprostředkovává čtenáři. Liší se od **zprávy** (rychlá fakta), **komentáře** (otevřený názor autora) i **analytického textu** (širší souvislosti) tím, že **těží z přímého kontaktu s realitou** a typicky pracuje s **vyprávěním v čase**. Reportáž je z hlediska veřejné mise důležitá: je drahá (cestování, čas, právní zajištění), proto bývá u komerčních titulů s tenkým rozpočtem první, co se škrtá — což činí veřejnoprávní vysílatele jedním z mála pravidelných producentů kvalitní investigativní a regionální reportáže.

Reuters Digital News Report

Každoroční mezinárodní studie **Reuters Institute / Univerzita v Oxfordu** o tom, jak lidé v 50+ zemích konzumují zprávy. Měří důvěru v média, zdroje, platformy. Pro ČR ústřední zdroj o stavu mediálního trhu.

RMN (Rada Mediów Narodowych)

(Rada Mediów Narodowych, Národní mediální rada (Polsko))

Národní mediální rada Polska — orgán zřízený zákonem ze **22. června 2016** vládou PiS k převzetí pravomoci jmenovat a odvolávat vedení polských veřejnoprávních médií (TVP, Polskie Radio, PAP), kterou předtím vykonával ústavně zřízený regulátor **KRRiT**. RMN má 5 členů (3 jmenuje Sejm, 2 prezident), je politicky vázaná na vládní většinu a je v polské literatuře pravidelně označována jako klíčový nástroj ovládnutí polských veřejnoprávních médií v letech 2016–2023. **Ústavní tribunál** Polska otázku ústavnosti zákona neposoudil — sám je od 2015 součástí sporné reformy soudnictví.

RRTV (Rada pro rozhlasové a televizní vysílání)

(mediální regulátor (ČR), český mediální regulátor)

Český **mediální regulátor** (zákon č. 231/2001 Sb.). Uděluje a odebírá licence k vysílání, dohlíží na obsah komerčních vysílatelů (reklama, ochrana mladistvých). Není orgánem ČT/ČRo — ty mají vlastní rady volené parlamentem.

RSF (Reporters Without Borders)*(Reportéři bez hranic)*

Nevládní organizace sledující **svobodu tisku** ve světě (sídlo Paříž, založena 1985 v Montpellier). Vydává každoroční **World Press Freedom Index** — v posledním vydání publikovaném **30. dubna 2026** je Česko na **11. místě** (z 10. v 2025), Slovensko na 37. (z 38.), Polsko na 27. (z 31. — pokračující obrat po výměně vlády 2023), Maďarsko na 74. (z 68., nejhorší rok od začátku indexu), Itálie na 56. (z 49.).

RSS (Really Simple Syndication)*(RSS feed, kanál RSS, syndikační kanál)*

Otevřený XML formát pro syndikaci obsahu (verze 0.9 z 1999, 2.0 z 2002), který umožňuje sledovat nový obsah na libovolných webech v **jediné čtečce** bez algoritmického zprostředkovatele. Pro občanský přístup k médiím má sociologický význam: **obchází algoritmický feed** sociálních sítí (Facebook, X, TikTok), kde výběr obsahu řídí firma podle vlastních metrik. Čtenář si v RSS čtečce (např. **Feedly**, **Inoreader**, **Miniflux**, **NetNewsWire**) sestaví **vlastní zdroj** podle toho, čemu důvěřuje, a obsah dostává v chronologickém pořadí, kompletní a bez personalizace. **ČT** i **ČRo** vydávají RSS pro jednotlivé rubriky; nabízejí ho také většina českých zpravodajských serverů (iROZHLAS, ČT24, iDnes, Aktuálně, Seznam Zprávy, HN, Respekt, Deník N).

RTVS / STVR (Slovensko)*(Rozhlas a televízia Slovenska, Slovenská televízia a rozhlas)*

Dvě následnické instituce slovenského veřejnoprávního vysílatele. **RTVS** (Rozhlas a televízia Slovenska, sloučená 2011) byla zrušena **zákonem č. 157/2024 Z. z.** schváleným Národnou radou 20. června 2024 a od 1. července 2024 nahrazena **STVR** (Slovenská televízia a rozhlas) s novou Radou — 4 z 9 členů nominuje **Ministerstvo kultury** (tehdejší ministryně Martina Šimkovičová, SNS), 5 Národná rada SR, kde má vládní koalice většinu. Dosavadní generální ředitel a dozorčí rada RTVS byli předčasně odvoláni. Slovensko v žebříčku RSF kleslo z 29. (2024) na 38. místo (2025) a v indexu 2026 se mírně zlepšilo na **37. místo** — propad se zastavil, ale neobrátil, a počátkem 2026 STVR navíc propustila ~60 zaměstnanců včetně členů stávkového výboru a kritických redaktorů (kroky **IPI** a **MFRR** označily za diskriminační a odvetné).

Rundfunkbeitrag

Německý **paušální příspěvek za domácnost** zavedený 2013 (nezávisle na počtu příjemců). 2026: **18,36 EUR/měs.** Financuje ARD, ZDF a Deutschlandradio. Inspiroval debatu o budoucnosti českého poplatku.

S

Senát

(horní komora Parlamentu, Senát PČR, senátor, senátorka)

Horní komora Parlamentu ČR (čl. 16 Ústavy) s 81 senátory volenými na 6 let většinovým systémem (třetina každé 2 roky). Od **mediální novely 2025** (zákon č. 119/2025 Sb.) volí **třetinu členů Rady ČT a Rady ČRo** — předtím rady volila jen Poslanecká sněmovna, což zvyšovalo riziko ovládnutí jednou parlamentní většinou. Senát tím získal **pojistku proti politickému ovládnutí veřejnoprávních rad**.

Seznam událostí značného společenského významu

(vyhláška Ministerstva kultury č. 233/2001 Sb., chráněné události, list of major events)

Seznam **sportovních a společenských událostí, které musejí být dostupné podstatné části veřejnosti v celoplošném, nezakódovaném televizním vysílání bez zvláštního poplatku** — typicky **letní a zimní olympijské hry**, vybrané zápasy **mistrovství světa a Evropy ve fotbale**, vybrané zápasy **mistrovství světa v ledním hokeji** a **mistrovství světa v lehké atletice**. Právní opora: § 33 zákona č. 231/2001 Sb. + vyhláška Ministerstva kultury č. 233/2001 Sb., založené na čl. 14 směrnice AVMSD. Cíl: zabránit tomu, aby výhradní vysílací práva uzavřela klíčové společenské události za platební bariéru.

Smíšený liberální typ (mediálního systému)

(Hybrid Liberal Model, smíšený liberální model, hybridní liberální model)

Sociologické vysvětlení smíšeného liberálního typu vychází z faktu, že **liberální mediální model nelze importovat samotnými zákony** — vyžaduje souběh několika dlouho budovaných institucionálních vrstev, které postkomunistická transformace musela vytvářet zrychleně a často paralelně:

- 1. Silný komerční trh** — po roce 1989 nastala v ČR a Slovensku rychlá komercializace tisku, vstup zahraničních vydavatelských skupin (Bertelsmann/Bauer, Rheinisch-Bergische, Ringier, Burda, Verlagsgruppe Passau, později PPF/CME, Penta) a v polovině 90. let i vznik komerčního TV vysílání (Nova 1994, Markíza 1996). Trh tak vznikl v řádu pěti let, na rozdíl od **Velké Británie nebo Skandinávie**, kde se masový tisk a profesní normy budovaly od 19. století.
- 2. Profesionalizace novinářů** — formálně rychlá (etické kodexy, syndikáty, profesní školy), ale empiricky **mělká** než v zemích s nepřerušenu žurnalistickou tradicí. Generace novinářů, která pracovala před 1989, sdílela jiné profesní normy než ta, která vstoupila do oboru po revoluci; ke generační i metodologické konsolidaci profese tak dochází pomaleji.
- 3. Slabší institucionalizace PSM** — veřejnoprávní média byla v ČR zákonem zřízena již v roce 1991, ale **dozorové rady jsou voleny parlamentem**, tedy zranitelné vůči politickému klimatu. „Arm’s length“ princip

není zakotven tak hluboko jako v Německu (BVerfG 1961) nebo Velké Británii (Royal Charter BBC od 1927).

4. **Pluralita vlastnictví bez tradice obecní/komunitní žurnalistiky** — masový tisk je převážně komerční; chybí silná vrstva družstevních, církevních či stranických deníků, která v severní Evropě tvoří **alternativní zdroj plurality** mimo komerční logiku.
5. **Slabší občanská společnost a důvěra v instituce** — sociologický rys postkomunistické transformace (Šubrt, Krejčí, Možný), který se promítá do nižší ochoty publika platit za kvalitní zpravodajství a do menšího tlaku na regulátora vymáhat pluralitu.

Důsledkem je **systém formálně liberální, ale strukturálně zranitelný**: liberální rétorika tržní soutěže a profesní nezávislosti existuje, ale chybí jí institucionální hloubka, která by ji ochránila před **media capture**. **Castro Herrero et al. (2017)** klastrovou analýzou tento závěr empiricky podpořili — ČR, Slovensko, Slovinsko a Polsko (před 2015) tvoří „**central media systems**“ klastr s **průměrným politickým paralelismem a nízkou regulační odolností**. Pro českou mediální politiku z toho plyne, že **liberalizace sama o sobě nevytvoří plurální systém** — je potřeba aktivní institucionální ochrana PSM, transparentnost vlastnictví a podpora pluralitních redakčních modelů, které by jinak trh nedodával.

Sněmovní tisk

(tisk (sněmovní), parlamentní tisk)

Identifikátor návrhu zákona nebo jiného materiálu projednávaného v Poslanecké sněmovně — každému návrhu se přiděluje pořadové číslo (např. „sněmovní tisk 738“) a vlastní stránka na psp.cz, kde je k dispozici text návrhu, důvodová zpráva, stenoprotokoly z projednávání a hlasování. Mediální novela 2025 byla projednávána jako **sněmovní tisk 738/9. volební období**.

Společná realita

(shared reality, sdílená realita, společný informační prostor)

Sociologický pojem označující **soubor faktů, událostí a interpretací, které pokládá za platné dostatečně velká část populace nezávisle na svém přesvědčení** — tedy minimální sdílený základ, na kterém může stát veřejná debata. Pokud lidé nemají žádná sdílená fakta, nedokážou se ani shodnout na tom, v čem se neshodnou. Pojem navazuje na koncept **sociální konstrukce reality** (Berger & Luckmann, *The Social Construction of Reality*, 1966) a teorii **veřejné sféry** (Jürgen Habermas, *Strukturwandel der Öffentlichkeit*, 1962); empiricky ho v sociální psychologii rozpracovala E. Tory Higgins a kol. (Columbia University, od 90. let). Tradiční média (celostátní deníky, **veřejnoprávní vysílatelé**) společnou realitu **konstitovala** — všichni viděli stejné večerní zprávy. V éře **algoritmického feedu** a fragmentovaných platforem se společná realita drolí, což sociologové a politologové dnes pokládají za **strukturní hrozbu pro demokratickou debatu**.

Spolkový ústavní soud (Bundesverfassungsgericht)*(Bundesverfassungsgericht, BVerfG)*

Německý ústavní soud (sídlo Karlsruhe). V kontextu veřejnoprávních médií klíčový „**první rozhlasový rozsudek**“ ze **28. února 1961** (BVerfGE 12, 205, *Erstes Rundfunkurteil / Fernsehurteil*), kterým soud zamítl pokus kancléře Adenauera o vládu řízenou federální televizí a stanovil, že **rozhlas a televize „nesmí být vydány napospas státu ani žádné sociální skupině“**. Princip *Staatsferne* (vzdálenost od státu) je dodnes ústavním základem německého PSM a inspirací pro evropský standard *arm's length*.

Sponzorovaný obsah*(native advertising, placená publicita, advertorial, PR článek)*

Reklamní obsah formálně připravený tak, aby vypadal jako redakční text (zpráva, reportáž, recenze) — typicky placený třetí stranou (inzerent, agentura, firma) a integrovaný do běžného toku obsahu. Pro čtenáře je rizikový, pokud **není jasně označen**: může působit jako nezávislé zpravodajství, přestože je objednanou reklamou. Český **zákon č. 40/1995 Sb. o regulaci reklamy + kodexy mediálních samoregulačních orgánů** (Rada pro reklamu) ukládají povinnost **odlišitelně označit reklamní obsah** (např. „Sponzorovaný obsah“, „PR“, „Komerční sdělení“). U **veřejnoprávních médií** je situace odlišná: zákony o ČT a ČRo a Kodex ČT omezují obchodní sdělení a sponzoring přísněji než u komerčních provozovatelů — typicky **bez reklamy uvnitř pořadu**, jen vymezené reklamní bloky a sponzorské vzkazy.

Státní dotace a granty (médiá)*(státní dotace, státní grant, mediální dotace, public subsidy)*

Veřejné prostředky poskytované médiím nad rámec běžného nákupu služeb státu — typicky účelové dotace na regionální vysílání, menšinový obsah, kulturní tvorbu nebo dětský program. V ČR distribuuje mediální dotace **Ministerstvo kultury, Státní fond kinematografie** (filmová tvorba, často koprodukčně s ČT), **kraje** (regionální časopisy a webová zpravodajství) a **EU programy** (Creative Europe MEDIA). Z hlediska nezávislosti je riziko v **maďarském vzoru**: tam **nerovnoměrná alokace státní reklamy a dotací** funguje jako nástroj odměňování přátelských a trestání nepřátelských médií (zjištění **MPM 2024**). **EMFA čl. 25** od 2025 vyžaduje transparentní pravidla pro alokaci státní reklamy v EU právě proto, aby se tomuto vzoru zabránilo.

Státní média*(státní vysílatel, state broadcaster, státní médium, státní televize, státní rozhlas)*

Médium **řízené přímo vládou nebo příslušným ministerstvem** a financované ze státního rozpočtu. **Neplést s veřejnoprávním médiem** — to je řízeno nezávislou radou volenou parlamentem, nikoli vládou. Příklady státních médií: **KCNA** (Korejská ústřední tisková agentura, KLTR), **RT** (Russia Today, Rusko), **CCTV** (Čína), **BT** (Bělorusko). V anglosaském zpravodajství se Česká televize občas mylně překládá jako *state broadcaster* — jde o jazykovou nepřesnost.

Státní rozpočet*(státní rozpočet ČR, rozpočet státu)*

Roční finanční plán hospodaření státu schvalovaný Poslaneckou sněmovnou (zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech). V kontextu veřejnoprávních médií je klíčový: financování **přes státní rozpočet** je v evropském srovnání považováno za **politicky zranitelnější** model (vláda nebo parlamentní většina může výši dotace měnit každoročně) než koncesionářský poplatek **oddělený od státního rozpočtu**. Příklady financování PSM přímo ze státního rozpočtu: **Francie** (od 2022, vyčleněná část DPH), **Dánsko** (od 2018, zároveň sníženo o 20 %), **Maďarsko, Slovensko**.

Streaming*(streamingová služba, streamingové vysílání, streamingová platforma, audiovizuální mediální služba na vyžádání, video on demand, VOD)*

Streaming je **distribuční technologie** — ne formát obsahu —, která posunula veřejnoprávní vysílatele z éry **lineárního programu** (vysíláme v X hodin, divák se musí naladit) do éry **on-demand** (divák si přehraje, kdy chce). Pro veřejnoprávní média přináší tři systémové změny.

(1) Krize konceptu „přijímač“. Klasický koncesionářský poplatek je v Evropě historicky vázán na **držení přijímače** (televizoru, rozhlasu). Když rostoucí část publika sleduje pouze přes streaming v mobilu, definice „přijímače“ se rozpadá. Rakouský **Ústavní soud (VfGH)** v nálezu **G 226/2021 (30. 6. 2022)** zrušil ta ustanovení zákona o ORF, která vázala povinnost platit jen na klasický přijímač — tzv. **„streamingová mezera“**. ORF od **1. 1. 2024** přešel na *ORF-Beitrag* — paušál nezávislý na vlastnictví přijímače. Český zákon je od **mediální novely 2025** technologicky neutrální: poplatek platí každá domácnost se zařízením schopným přijímat vysílání (včetně mobilu nebo počítače).

(2) Rozsah veřejné mise v digitálním prostředí. Doporučení Rady Evropy CM/Rec(2007)3 *Public service media in the information society* výslovně počítá s tím, že **mise PSM musí pokrývat i online a digitální distribuci**, jinak ztratí dosah na mladší publikum (které lineární vysílání téměř nesleduje). Český zákon byl v této věci aktualizován mediální novelou 2025 a počítá s **internetovými stránkami, aplikacemi i audiovizuálními službami na vyžádání**.

(3) Konkurenční prostředí. Veřejnoprávní streamingové platformy soutěží o pozornost s globálními komerčními hráči (Netflix, HBO Max, Disney+, YouTube, Spotify), kteří nepodléhají veřejné misi a operují s nesrovnatelně většími rozpočty. Akademická debata se zde dělí na dva tábory: zastánci PSM argumentují, že vlastní silná platforma je nezbytná pro **udržení digitální suverenity** a dosažení mladší generace; kritici varují před **„komerčním driftem“** (snahou napodobovat Netflix místo plnění mise).

Střet zájmů*(conflict of interest, koliduce zájmů)*

Situace, kdy osobní, ekonomický nebo politický zájem aktéra ovlivňuje (nebo důvodně může ovlivňovat) jeho rozhodování v profesní roli —

typicky ve veřejné funkci, ve výkonu žurnalistiky nebo v ekonomickém řízení regulovaného subjektu. V mediálním kontextu jsou klíčové dva typy: **(1) Vlastník média s mimomediálními zájmy** regulovanými státem (PPF, Penta, Agrofert v období 2017–2024). Pro tento případ platí v ČR zákon č. 159/2006 Sb. o střetu zájmů — člen vlády nesmí mediální podnik **ovládat** (ne pouze vlastnit). **(2) Závislost na jednom inzerentovi, donorovi nebo zakázce** — vede k riziku „mírnějšího“ pokrytí příslušné firmy nebo instituce. Mediální etické kodexy (Kodex ČT, kodexy soukromých redakcí) obvykle ukládají novinářům **deklarovat osobní střet zájmů** u tématu, kterému se mají věnovat.

Š

Šéfredaktor

(editor-in-chief, odpovědný redaktor, šéfredaktorka)

Osoba odpovědná za výslednou podobu redakčního obsahu — schvaluje výběr témat, rozsah pokrytí, titulky, prioritu zařazení a v případě sporu má **poslední slovo** o publikaci. Mediální sociologie tuto pozici sleduje jako **kritický bod přenosu vlivu vlastníka do redakční práce**: vlastník typicky nezasahuje do jednotlivých článků, ale **vybírá nebo odvolává šéfredaktora** podle redakční linie, kterou si přeje. **Nápadná změna tónu zpravodajství po výměně šéfredaktora** patří k indikátorům, které odborná literatura (CMPF, Reuters Institute) sleduje jako možný příznak **media capture** nebo redakční intervence.

T

Thomas Carlyle

Skotský historik, esejista a filozof (1795–1881). V kontextu tohoto průvodce relevantní jako autor zmínky, na které stojí **nejstarší známý písemný doklad pojmu „fourth estate“** (čtvrtá moc) — v knize *On Heroes, Hero-Worship, and the Heroic in History* (1841) zachytil výrok, který tradice připisuje **Edmundu Burkeovi**. Bez Carlylova zápisu by atribuce čtvrté moci Burkemu zůstala bez dokladu.

Tiráž

(impressum, colofon)

Povinné údaje o vydavateli a o vydání uvedené v každém periodickém tisku, knize nebo na webu — minimálně název, vydavatel a jeho adresa, případně ISSN / ISBN, evidenční číslo MK ČR, šéfredaktor a kontakt na redakci. Pro tisk je rozsah povinných údajů určen § 7 **tiskového zákona č. 46/2000 Sb.**, pro knihy § 5 **zákona č. 37/1995 Sb. o neperiodických publikacích**. Pro online zpravodajský server v EU od 8. 8. 2025 dále **EMFA čl. 6**: povinnost

veřejně uvést přímé i nepřímé vlastníky. Pro čtenáře je tiráž **první místo**, kde se ověřuje, kdo za médium odpovídá.

Tři role médií (informační, kontrolní, integrační)

(informační role médií, kontrolní role médií, integrační role médií, funkce médií, role médií)

Trojice základních **rolí, které média plní v demokratické společnosti** a které tato příručka používá jako kostru kapitoly *K čemu jsou média*. **(1) Informační role** — poskytovat občanům fakta, kontext a srozumitelný výklad událostí, aby se mohli rozhodovat. **(2) Kontrolní role** (*watchdog*) — nezávisle sledovat moc (vládu, parlament, samosprávy, byznys) a upozorňovat na zneužívání. **(3) Integrační role** — udržovat **společný informační prostor** napříč regiony, generacemi a sociálními skupinami, aby společnost neztrácela schopnost se domluvit. Veřejnoprávní médium má tyto role plnit **i tam, kde to není komerčně výhodné** (menšiny, regiony, dětský obsah bez reklamy, časově náročná investigativa).

TVP (Telewizja Polska)

(Telewizja Polska)

Polská veřejnoprávní televize. V letech **2015–2023** pod přímou kontrolou ministra státní pokladny po tzv. „malé mediální úpravě“ (*mała ustawa medialna*, schválené Sejmem 30. prosince 2015, účinné 8. ledna 2016). Polsko v důsledku tohoto ovládnutí kleslo z 18. místa (2015) na 62. místo (2020) ve World Press Freedom Indexu; po nástupu vlády Donalda Tuska (prosinec 2023) byly TVP, **Polskie Radio** i tisková agentura **PAP** uvedeny ministrem kultury 27. prosince 2023 **do stavu likvidace** — krok byl využit k výměně vedení a redakcí. Polsko se v RSF Indexu zlepšilo na 31. místo (2025) a **27. místo (2026)** — výrazná reverzní trajektorie, kterou odborná literatura sleduje jako test, zda lze media capture obrátit demokratickými prostředky.

U

ÚOOÚ (Úřad pro ochranu osobních údajů)

(Úřad pro ochranu osobních údajů)

Český nezávislý dozorový orgán pro ochranu osobních údajů a pro **právo na informace** (uouu.gov.cz). Vedle agendy GDPR (čl. 51 a násl.) je od **1. 1. 2024** ústředním nadřízeným orgánem podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím — přebírá tak roli, kterou dříve plnily resortní ministerstva. V kontextu tohoto průvodce je důležité zejména pro **opravné prostředky u žádostí o informace u ČT a ČRo**: pokud veřejnoprávní médium žádost zamítne, **odvolacím orgánem je ÚOOÚ, nikoli Rada ČT či Rada ČRo**.

V

Veřejná mise

(*public service mission, public service remit, veřejnoprávní mise, mise veřejné služby, veřejná služba (médií), veřejná služba*)

Pojem **veřejné mise** (anglicky *public service mission, public service remit*) má v sociologii médií tři vrstvy.

(1) Funkcionalistická vrstva. V duchu **Charlese Wrighta** (*Mass Communication: A Sociological Perspective*, 1959) a **Denise McQuaila** (*Mass Communication Theory*, 1983) lze mediální systém popsat funkcemi, které musí být v každé společnosti plněny: **dohled** (zpravodajství), **korelace** (kontextualizace), **kulturní přenos** (socializace), **mobilizace** (občanská participace), **integrace** (sdílená agenda), **zábava**. Komerční trh některé z nich plní spolehlivě (zábavu), jiné systémově podhodnocuje (kvalitní zpravodajství s drahou rešerší, menšinový a regionální obsah, dětské pořady bez reklamy, archivace národního audiovizuálního dědictví). **Veřejná mise** je institucionální mechanismus, který tyto podhodnocené funkce zajišťuje prostřednictvím **organizace s veřejným financováním a zákonným mandátem** — sociologicky jde o nápravu **selhání trhu** v oblasti veřejné komunikace.

(2) Normativní vrstva (teorie veřejné sféry). Podle **Jürgena Habermase** (*Strukturwandel der Öffentlichkeit*, 1962) demokracie potřebuje **infrastrukturu kritické racionální debaty** — prostor přístupný všem, oddělený od přímé moci státu i kapitálu. Veřejnoprávní média jsou v této teorii institucionální odpovědí na fakt, že **trh sám tuto infrastrukturu nezajistí**: komerční logika vede k fragmentaci publika a obsluze ziskových segmentů. **Veřejná mise** formuluje tři úkoly: (a) udržovat **společnou realitu** (sdílenou faktickou základnu pro veřejnou debatu); (b) sledovat moc jako „**čtvrtá moc**“ nezávisle na vládě i vlastníkovi; (c) **integrovat heterogenní společnost** přes obsah, který oslovuje i skupiny mimo komerčně atraktivní centrum (menšiny, regiony, děti, senioři, posluchači klasické hudby). **Pierre Bourdieu** (*Sur la télévision*, 1996) tento bod doplnil empiricky: komerční média systematicky upřednostňují hlasy se symbolickým kapitálem, takže bez veřejnoprávní protiváhy se veřejná sféra zužuje.

(3) Komparativní vrstva. **Daniel Hallin a Paolo Mancini** (*Comparing Media Systems*, 2004) ukázali, že rozsah a podoba veřejné mise se v Evropě liší podle mediálního systému: v **demokraticko-korporativistickém** modelu (Německo, severské země) je veřejná mise silně rozpracovaná, financování stabilní a politizace nízká; v **polarizovaném pluralistickém** modelu (Itálie, jižní Evropa, dnes částečně i postsocialistická střední Evropa) bývá mise spíše formální a aktivně využívána ke stranické **lottizzazione**; v **liberálním** modelu (Velká Británie, Irsko) je mise silná u **BBC**, ale slabší u zbytku systému (komerční dominance v USA).

Co konkrétně mise obsahuje. Český zákon ji rozkládá do několika **služebních povinností**: objektivní a vyvážené zpravodajství; rozvoj **kulturní**

identity českého národa a národnostních a etnických menšin; tvorba **původní programové tvorby**, zejména **dětské, vzdělávací, dokumentární, dramatické a hudební**; informace pro **regiony**; **krizová komunikace**; podíl **evropské tvorby**; **archivní funkce** národního audiovizuálního dědictví. Tyto povinnosti jsou v doporučení **Rady Evropy CM/Rec(2007)3 *Public service media in the information society*** doplněny o **digitální rozměr**: PSM musí mít plný přístup k online distribuci, sociálním platformám a novým službám — jinak by mise v digitální éře ztratila dosah na mladší publikum.

Proč „mise“, a ne „program“. Sociologicky se pojem „mise“ používá záměrně: neznamena jen seznam pořadů, ale **institucionální identitu** vázanou na **hodnotový závazek** vůči publiku **jako občanům, ne jako zákazníkům**. To je rozdíl proti komerčním médiím, která publikum oslovují jako **konzumenty** (skrže reklamní obraty) nebo **předplatitele** (skrže platby). Veřejná mise znamená **univerzální službu**: obsah dostupný všem, financovaný všemi, bez ohledu na ziskovost cílové skupiny — proto regionální zpravodajství, romský pořad na ČRo, klasická hudba na ČRo Vltava, dětský program **ČT :D** (Děčko) bez reklamy.

Kdy mise selhává. V sociologii médií se rozlišují tři typy selhání: (a) **podfinancování** — mise je zákonem široká, ale rozpočet ji v reálu neumožňuje plnit (klesající reálná hodnota poplatku v ČR mezi lety 2008 a 2024); (b) **media capture** — mise je formálně zachována, ale řízení instituce je politicky ovládnuté a redakční nezávislost erodovaná (varovné případy: maďarský **MTVA**, polská **TVP** v letech 2016–2023); (c) **drift k mainstreamu** — instituce se začne chovat tržně (sledovanost jako hlavní KPI, ústup od menšinového a náročnému obsahu), čímž se ztrácí sociologický důvod její existence vedle komerčních hráčů.

Veřejnoprávní médium

(média veřejné služby, public service media, PSM)

Pojem **veřejnoprávní médium** (anglicky *public service media*, PSM; v užším smyslu *public service broadcasting*, PSB) označuje typ mediální instituce, který stojí **vedle státu i vedle trhu**. Není to deskriptivní zkratka („média provozovaná veřejně“), ale **institucionálně-právní typ** s pěti definujícími znaky: (1) **veřejné financování oddělené od ročního politického rozhodování** (koncesionářský poplatek, paušál domácnosti nebo zákonem garantovaný příspěvek z veřejných rozpočtů s automatickou valorizací) — proto, aby vláda nemohla redakci kázat skrže rozpočtové škrty; (2) **vedení jmenované nezávislou radou volenou parlamentem**, nikoli vládou — princip *arms-length* (na délku paže); (3) **zákonem uložená veřejná mise** (objektivní zpravodajství, kultura, vzdělávání, regionální a menšinový obsah, krizová komunikace), nikoli ziskový cíl; (4) **právní forma sui generis** (svého druhu) — ani státní podnik, ani obchodní společnost, nýbrž samostatná veřejnoprávní instituce zřízená zvláštním zákonem; (5) **univerzální dostupnost** — obsah pro celou populaci včetně skupin, které komerční trh ignoruje (menšiny, dětský program bez reklamy, klasická hudba, regiony).

Historický původ. Model vznikl ve Velké Británii: **British Broadcasting Company** byla založena 1922 a 1927 transformována královskou chartou na

British Broadcasting Corporation (BBC) — první mediální instituce vědomě postavená mimo stát a mimo trh. Její první generální ředitel **John Reith** formuloval trojici úkolů *inform, educate, entertain* a princip „rozhlás patří veřejnosti, ne vládě a ne reklamě“. Po druhé světové válce tento model přejala západní Evropa jako institucionální odpověď na zkušenost s **médií pod kontrolou totalitních režimů** (rozhlás v nacistickém Německu, fašistické Itálii, později ve východním bloku) — důraz na oddělení vysílatele od vlády byl součástí poválečné demokratické architektury (NDR, Rakousko, severské země). Postsocialistická střední Evropa převzala model po 1989/1990 jako součást transformace; v ČR vznikly ČT a ČRo zákony č. 483/1991 Sb. a č. 484/1991 Sb., ČTK zákonem č. 517/1992 Sb..

České veřejnoprávní instituce. V ČR existují **tři** veřejnoprávní mediální instituce: **Česká televize** (ČT, zřízena 1992 transformací bývalé Československé televize), **Český rozhlas** (ČRo, kontinuita s Radiožurnálem z 1923 přes Československý rozhlas) a **Česká tisková kancelář** (ČTK; není vysílatel, ale **tisková agentura** dodávající zpravodajský servis ostatním médiím). Všechny tři jsou *institute sui generis* — nejsou ani příspěvkovou organizací státu, ani obchodní společností, ani neziskovkou; mají vlastní právní formu definovanou zvláštním zákonem. Vedení jmenují nezávislé rady: **Rada ČT** a **Rada ČRo** mají od novely **z roku 2023** (zákon č. 225/2023 Sb.) **18, resp. 9 členů** — dvě třetiny volí **Poslanecká sněmovna**, jednu třetinu **Senát** (předtím rady volila jen Sněmovna, což zvyšovalo riziko ovládnutí jednou parlamentní většinou). **Radu ČTK** (7 členů) volí výhradně Poslanecká sněmovna. Rady volí a odvolávají generálního ředitele, schvalují rozpočet a kodex; samy ale **nezasahují** do redakčních rozhodnutí — to je doménou ředitele a redakce. Financování ČT/ČRo se od **mediální novely 2025** opírá o **mediální poplatek** s automatickou valorizací podle inflace (předchozí stagnace poplatku v letech 2008–2024 byla typickou formou tichého podfinancování PSM), v dubnu 2026 je v legislativním procesu návrh přechodu na **paušál ze státního rozpočtu** s inflační doložkou.

Komparativní postavení. V typologii **Hallina a Manciniho** (*Comparing Media Systems*, 2004) je síla a institucionální postavení veřejnoprávních médií jedním ze čtyř klasifikačních rozměrů: nejsilnější jsou v **demokraticko-korporativistickém** modelu (Německo s **ARD/ZDF**, Rakousko, severské země — vícezdrojové financování, vysoká profesní autonomie, nízká politizace), tradičně silné v **liberálním** modelu (Velká Británie s **BBC**, Irsko s **RTÉ**), slabší a politicky exponované v **polarizovaném pluralistickém** modelu (Itálie s **RAI**, Španělsko, Řecko) a v postsocialistické střední Evropě. Veřejnoprávní vysílatelé EU/EHS jsou sdruženi v **European Broadcasting Union (EBU)**; doporučení **Rady Evropy CM/Rec(2007)3 Public service media in the information society** a **nařízení EU o svobodě médií (EMFA, 2024/1083)** stanovují společné minimální standardy nezávislosti, financování a digitálního dosahu.

Rizika a typická selhání. Sociologie médií rozeznává tři vzorce, jak PSM přestávají plnit svou funkci: (a) **media capture** (ovládnutí médií politickými nebo ekonomickými aktéry) — formální nezávislost zůstává, ale vedení je politicky obsazeno a redakční linie podřízena vládě; varovné případy jsou maďarská **MTVA** po 2010 a polská **TVP** v letech 2016–2023 (CMPF i EBU obě země hodnotí jako

captured); (b) **podfinancování** — mise je zákonem široká, ale reálná hodnota poplatku zaostává za inflací a instituce postupně ztrácí kapacitu plnit menšinové a regionální úkoly (česká situace 2008–2024); (c) **drift k mainstreamu** — instituce začne soutěžit s komerčními hráči o sledovanost jako hlavní KPI, ústup od menšinového, vzdělávacího a investigativního obsahu, čímž ztrácí důvod své existence vedle komerčního trhu. Specifickým postsocialistickým rizikem je italsko-inspirovaná **lottizzazione** — neformální rozparcelování personálních pozic mezi politické strany podle volebního výsledku.

Co veřejnoprávní médium není. (1) Není to **státní médium** — to je řízeno přímo vládou (KCNA v KLDR, RT v Rusku, BT v Bělorusku; v anglosaském zpravodajství se ČT občas mylně překládá jako *state broadcaster*, což je jazyková nepřesnost). (2) Není to **soukromé komerční médium** — to je řízeno akcionáři a financováno reklamou a předplatným (Nova, Prima, většina online zpravodajských serverů). (3) Není to **oligarchické médium** — to je formálně soukromé, ale s jedním majitelem s rozsáhlými mimomediálními zájmy, a cílem není zisk z média, nýbrž **vliv** (debatovaná česká příklad: PPF–Nova, Penta–VLM, dříve Agrofert–MAFRA). (4) Není to ani **veřejně dostupné médium** v laickém smyslu „přístupné každému“ — to lze říct o jakémkoli volně vysílaném kanálu nebo otevřeném webu; pojem **veřejnoprávní** je institucionální (právní forma, financování, řízení), ne deskriptivní.

Veřejný ochránce práv

(*ombudsman ČR, státní ombudsman, KVOP*)

Český nezávislý orgán (sídlo Brno, ochrance.cz), zřízený zákonem č. 349/1999 Sb.. Volí jej Poslanecká sněmovna z kandidátů navržených prezidentem republiky a Senátem na **funkční období 6 let**. Chrání **osoby před jednáním úřadů a institucí** vykonávajících veřejnou správu, pokud je v rozporu s právem, principy demokratického právního státu nebo dobré správy; vede agendu **diskriminace**, monitoringu míst se zbavením svobody, práv osob se zdravotním postižením a od roku 2023 ochrany **oznamovatelů (whistleblowerů)** podle zákona č. 171/2023 Sb. V kontextu tohoto průvodce vystupuje jako jedna z vrstev demokratické kontroly moci vedle nezávislých médií a má **aktivní legitimaci k podání návrhu na zrušení zákona** k Ústavnímu soudu (§ 64 zákona o Ústavním soudu).

Vlastnická struktura

(*ownership structure, přímý a nepřímý vlastník, nepřímý vlastník, konečný vlastník, beneficial owner*)

Řetězec vlastnických vztahů od konkrétního média ke konečné fyzické osobě. **Přímý vlastník** = společnost / osoba zapsaná jako majitel v obchodním rejstříku. **Nepřímý vlastník** = osoba, která drží přímého vlastníka přes další firmu (typicky holdingovou matku, svěrenský fond nebo offshore subjekt). **Konečný vlastník (beneficial owner)** = fyzická osoba, která **fakticky kontroluje** vlastnický řetězec na vrcholu. Od 2018 musí být konečný vlastník evidován v **evidenci skutečných majitelů** (zákon č. 37/2021 Sb.). **Evropský akt o svobodě médií (EMFA, čl. 6)** od 8. 8. 2025 vyžaduje, aby každý poskytovatel

zpravodajského obsahu v EU veřejně uváděl **přímé i nepřímé vlastníky** — krok proti dosavadnímu skrývání mediální koncentrace přes řetězce firem.

Volební kraj (senátní obvod)

(senátní obvod, volební obvod)

Územní jednotka, v níž se volí jednotliví zástupci do zákonodárského sboru. V ČR existují dvě paralelní soustavy: (1) Pro **Poslaneckou sněmovnu** je 14 **volebních krajů** totožných s územními kraji (Praha, Středočeský, ...), v každém se volí 5–25 poslanců **poměrným systémem** podle krajských kandidátek stran. (2) Pro **Senát** je 81 **jednomandátových senátních obvodů**, v každém se volí 1 senátor **dvoukolovým většinovým systémem** (zákon č. 247/1995 Sb.); každé dva roky se obnovuje **třetina** Senátu (27 obvodů). Rozdíl má politické důsledky: **Senát** voleným systémem produkuje typicky **méně polarizované, regionálně zakotvené zástupce** se silnější vazbou na občany svého obvodu — proto je vhodný jako pojistka při volbě **Rady ČT/ČRo** (od mediální novely 2025 jednou třetinou).

Vydavatel

(publisher, vydavatelství)

Při ověřování důvěryhodnosti média je vydavatel **první vrstva**, kterou má čtenář dohledat: konkrétní jméno fyzické osoby (často u menších titulů) nebo název obchodní společnosti (s.r.o., a.s.) — typicky v patičce webu, sekci „O nás“ / „Impressum“ / „Kontakt“, v tiráži tištěného vydání nebo v **obchodním rejstříku** na or.justice.cz. U společností je další otázka, **kdo je akcionář nebo společník** (přímý a nepřímý vlastník): pokud se vlastnická struktura ztrácí v řetězci offshore firem nebo svěřenských fondů, je to **varovný signál** pro nezávislost. **Evropský akt o svobodě médií (EMFA, čl. 6)**, použitelný od 8. srpna 2025, ukládá každému poskytovateli zpravodajského obsahu v EU **veřejně uvádět přímé i nepřímé vlastníky** — odpovědi na trend skrývané mediální koncentrace.

Výroční zpráva

(výroční zpráva o hospodaření, výroční zpráva o činnosti)

Roční dokument, kterým Česká televize, Český rozhlas a Česká tisková kancelář skládají účty z hospodaření a plnění veřejné mise za uplynulý rok. Výroční zprávy o hospodaření jsou **povinně auditované** (typicky Ernst & Young Audit nebo jiná renomovaná auditorská společnost) a předkládají se Poslanecké sněmovně ke schválení (§ 8 zákona č. 483/1991 Sb., § 8 zákona č. 484/1991 Sb.). **Neschválení výroční zprávy** Sněmovnou je důvod k odvolání generálního ředitele — historicky proto byly výroční zprávy nástrojem politického tlaku (např. neschválení zprávy ČT v 2017).

V-Dem (Varieties of Democracy)

Akademický projekt **Univerzity v Göteborgu** mapující demokracii ve více než 200 zemích. Pro mediální oblast používá indikátory svobody projevu, plurality médií, vládní cenzury. Vychází z hodnocení tisíců expertů. Hlavní výstup je **Democracy Report**.

W

Watchdog (hlídací pes)

Kontrolní role médií vůči **moci** — politické, ekonomické i veřejné. Vychází z liberální tradice tisku jako „čtvrté moci“ (Edmund Burke, Thomas Carlyle). U PSM je tato role chráněna zákonem.

Whistleblower (oznamovatel)

(oznamovatel, whistleblowing, whistleblowing v ČR)

Oznamovatel protiprávního nebo neetického jednání, k němuž má přístup z titulu své práce (zaměstnanec, externí spolupracovník, dodavatel) a jehož zveřejnění je ve veřejném zájmu. Pro novinářskou práci klíčový zdroj informací o korupci, zneužití pravomoci a ohrožení bezpečnosti — proto je chráněn **ochranou novinářských zdrojů** (§ 16 zákona č. 46/2000 Sb., § 41 zákona č. 231/2001 Sb.) a od roku 2023 v ČR specifickým **zákonem o ochraně oznamovatelů** č. 171/2023 Sb., kterým byla transponována směrnice EU 2019/1937. Dozorovým orgánem pro ochranu oznamovatelů je v ČR **Ministerstvo spravedlnosti** (ne ÚOOÚ ani Veřejný ochránce práv).

World Press Freedom Index

(WPFI, index svobody tisku, RSF Index)

Každoroční žebříček svobody tisku ve **180 zemích**, který od roku 2002 sestavuje organizace **RSF** (Reportéři bez hranic). Hodnotí pět dimenzí: politickou, ekonomickou, legislativní, sociální a bezpečnostní. Ve vydání **2026** (publikováno 30. dubna 2026) je **Česko na 11. místě** (z 10. v 2025; skóre 83,01 vs. 83,96), **Slovensko 37.** (z 38., mírné zlepšení), **Polsko 27.** (z 31. — pokračující obrat po výměně vlády 2023), **Maďarsko 74.** (z 68., nejhorší za poslední čtyři ročníky), **Itálie 56.** (z 49., výrazný propad). Pro srovnání evropského středu: Německo 14. (z 11.), Rakousko 19. (z 22.), Velká Británie 18. (z 20.), Francie 25. (beze změny). Index je v této příručce hlavním srovnávacím nástrojem pro mezinárodní postavení českého mediálního prostředí — historický pokles Polska z 18. místa (2015) na 62. (2020) a Maďarska z 23. (2010) na 74. (2026) ilustruje, jak rychle se ztráta nezávislosti veřejnoprávních médií promítne do mezinárodního hodnocení; obrat Polska (27. v 2026) zároveň ukazuje, že trajektorie je reverzibilní při dostatečné politické vůli.

Z

ZDF (Zweites Deutsches Fernsehen)

(Zweites Deutsches Fernsehen)

Druhá německá veřejnoprávní televize (sídlo Mohuč/Mainz), zřízená státní smlouvou zemských vlád ze **6. června 1961** — po neúspěšném pokusu kancléře Adenauera o federální vládou řízenou televizi, který v rozsudku BVerfGE 12,

205 zamítl **Spolkový ústavní soud**. Pravidelné vysílání zahájila 1. dubna 1963.

Zrychlený režim (projednávání zákona)

(zkrácené jednání, schválení v prvním čtení, legislativní nouze, stav legislativní nouze)

Souhrnné označení pro **postupy zákona č. 90/1995 Sb. o jednacím řádu Poslanecké sněmovny**, které **zkracují** obvyklou tříkolovou proceduru (1. čtení → výbory → 2. čtení → 3. čtení) a umožňují přijmout zákon během několika dnů. Tři hlavní varianty: (a) **schválení návrhu v 1. čtení** podle § 90 odst. 2 — Sněmovna může zákon přijmout hned v prvním čtení, pokud žádný poslanecký klub nevznesl námitku; (b) **zkrácené jednání ve výborech** podle § 91; (c) **stav legislativní nouze** podle § 99 — vyhláší předseda Sněmovny na návrh vlády za mimořádných okolností (přírodní katastrofa, ohrožení bezpečnosti, značné hospodářské škody); umožňuje vynechat 2. čtení a zkrátit lhůty na minimum. **V kontextu tohoto průvodce** je relevantní pro **zákon č. 39/2001 Sb. (novela zákona o ČT)** — Poslanecká sněmovna jej schválila v nočním jednání 12.–13. ledna 2001, několik dní po stotisícové demonstraci na Václavském náměstí; novela rozšířila Radu ČT z 9 na 15 členů a zpřísnila pravidla odvolání. **Kritická poznámka:** zrychlený režim se má používat výjimečně — opakované zneužití (přijetí klíčových změn bez veřejné debaty) je v české politické kultuře pravidelně předmětem výhrad veřejného ochránce práv i ústavních právníků.

Ž

Žánry zpravodajství a publicistiky

(novinářské žánry, mediální žánry, publicistický žánr, zpravodajský žánr)

Klasifikace novinářských textů a pořadů podle účelu, struktury a vztahu autora k tématu. **Zpravodajské žánry** (fakta s minimem interpretace): **zpráva** (krátká + rychlá), **rozšířená zpráva**, **reportáž** (vlastní pozorování + vyprávění), **rozhovor**, **interview**, **profil**. **Publicistické žánry** (kontext + výklad + případně názor): **komentář**, **analýza**, **fejton**, **glosa**, **sloupek**, **úvodník**, **recenze**, **kritika**, **esej**, **dokument** (audiovizuální), **rozhlasová hra**, **podcast**, **debata**, **diskusní pořad**. Pro čtenáře / posluchače má znalost žánrů praktický význam: (1) žánr určuje, **kolik je v textu osobního názoru** — komentář je explicitně subjektivní, zpráva má být subjektivního názoru zbavená; (2) kvalitní redakce **žánr vždy označuje** (rubrika „Komentář“, „Reportáž“, „Analýza“) a nesměšuje je v jednom textu.

Rejstřík

A

Adenauer, Konrad (Adenauerova TV 1960–61), 38

viz též BVerfGE 12, 205

Annunziata, Lucia (rezignace z RAI, 2023), 67

ARD (Arbeitsgemeinschaft der öffentlich-rechtlichen Rundfunkanstalten), 29, 38

viz též ZDF, Rundfunkbeitrag, Německo

Arm's length principle, 42

viz též Editorial independence, Model BBC

Automatická valorizace poplatku, 17, 46, 56, 74, 98

viz též Koncesionářský poplatek, Zákon č. 119/2025 Sb.

AVMSD (směrnice o audiovizuálních službách), 48, 86

B

Babiš, Andrej, 18, 47

viz též Klempířův návrh mediálního zákona 2026

Balvín, Jiří (prozatímní generální ředitel ČT, 2001), 40

BBC (British Broadcasting Corporation), 37, 44

viz též Model BBC, Reith, John

Bundesverfassungsgericht (německý ústavní soud), 38, 45

viz též BVerfGE 12, 205

Burke, Edmund / Carlyle, Thomas („čtvrtá moc“), 21

viz též Watchdog

BVerfGE 12, 205 (Erstes Rundfunk-Urteil 1961), 38

viz též Adenauer, Konrad, Bundesverfassungsgericht

C

Chmelíček, Dušan (generální ředitel ČT, odvolán 12. 12. 2000), 39

viz též Televizní krize 2000–2001

CMPF / EUI (Centre for Media Pluralism and Media Freedom), 30, 95

viz též MPM (Media Pluralism Monitor)

CM/Rec(2012)1 (Rada Evropy — správa veřejnoprávních médií), 51, 58

viz též EMFA, Arm's length principle

CNN Prima News, 88

Č

Česká televize (ČT), 16, 22, 29, 37, 44, 54, 68, 71, 82, 91, 98

viz též Rada ČT, Kodex ČT/ČRo

Český rozhlas (ČRo), 16, 22, 29, 37, 45, 54, 71, 82, 91, 100

viz též Rada ČRo, Radiožurnál

ČRo Vltava, 16, 22, 29, 37, 45, 54, 71, 82, 91, 100

viz též Český rozhlas (ČRo)

ČTK (Česká tisková kancelář), 30

viz též Veřejnoprávní médium

ČT1, ČT2, ČT24, ČT sport, ČT:D, ČT art, 16, 22, 29, 37, 44, 54, 68, 71, 82, 91, 98

viz též Česká televize (ČT)

D

Dánská DR (Danmarks Radio), 46, 56

Dezinformace, 96, 103

viz též Propaganda, Fact-checking

E

EBU (European Broadcasting Union), 17, 30, 49, 90

Editorial independence (redakční nezávislost), 22, 41, 51, 68

viz též Arm's length principle, EMFA

EMFA (European Media Freedom Act, 2024/1083), 18, 41, 51, 54, 66, 78, 91

viz též Editorial independence, Financování oddělené od státního rozpočtu

F

Fazio, Fabio (rezignace z RAI, 2023), 67

Financování oddělené od státního rozpočtu, 39

viz též Koncesionářský poplatek, EMFA

Freedom House, 23

viz též RSF, V-Dem

Frekvence 1, 82

H

Hallin, Daniel & Mancini, Paolo (Comparing Media Systems), 32, 92

Hodač, Jiří (generální ředitel ČT, prosinec 2000 — leden 2001), 40

viz též Televizní krize 2000–2001

I

IPI (International Press Institute), 66

viz též MFRR (Media Freedom Rapid Response)

Itálie (RAI, lottizzazione), 26, 33, 48, 67

viz též Lottizzazione, RAI, Meloni, Giorgia

K

KESMA (Maďarsko, 2018), 25, 32, 65

viz též Maďarsko, Orbán, Viktor

Klempířův návrh mediálního zákona 2026, 18, 46

viz též Babiš, Andrej, Financování oddělené od státního rozpočtu

Kodex ČT/ČRo, 91

viz též Editorial independence, Rada ČT, Rada ČRo

Koncesionářský poplatek, 17, 22, 37, 44, 56, 69, 72, 82

viz též Automatická valorizace poplatku, Rundfunkbeitrag, Redevance

KRRiT (Polský regulátor), 25, 63

viz též Polsko

L

Legge 103/1975 (Itálie, RAI), 66

Legge 220/2015 (italská reforma RAI), 66

Lottizzazione, 66

viz též Media capture, Itálie

M

Maďarsko (MTVA, KESMA), 23, 29, 50, 67

viz též Orbán, Viktor, KESMA, Media capture

Media capture, 24, 30, 65, 95

viz též Lottizzazione, Editorial independence

Mediální gramotnost, 82, 96, 103

viz též Fact-checking, Dezinformace

Meloni, Giorgia (Itálie 2024), 67

viz též Itálie, RAI

MFRR (Media Freedom Rapid Response), 66

viz též IPI, RSF

Ministerstvo kultury ČR, 47, 75, 86, 96, 99

MPM (Media Pluralism Monitor), 25, 30, 67, 90

viz též CMPF / EUI

Mungiu-Pippidi, Alina (media capture), 24

viz též Media capture

N

Německo (ARD, ZDF, Rundfunkbeitrag), 23, 29, 38, 45, 63
viz též ARD, ZDF, Rundfunkbeitrag, Bundesverfassungsgericht

O

Orbán, Viktor (Maďarsko 2010+), 64
viz též Maďarsko, KESMA, Media capture
ORF (Österreichischer Rundfunk), 45

P

PAP (Polská tisková agentura), 64
viz též Polsko
PiS (Prawo i Sprawiedliwość, Polsko 2015–2023), 63
viz též Polsko, TVP
Polsko (TVP, KRRiT, návrat 2023), 25, 48, 60, 67
viz též PiS (Prawo i Sprawiedliwość, Polsko 2015–2023), Tusk, Donald, TVP
Poslanecká sněmovna ČR, 16, 29, 39, 54, 66, 75, 97
viz též Senát ČR
Propaganda, 29, 103
viz též Dezinformace

R

Rada ČRo, 18, 25, 31, 39, 54, 63, 71, 93, 99
viz též Rada ČT, Český rozhlas (ČRo)
Rada ČT, 18, 25, 31, 39, 54, 63, 71, 93, 99
viz též Rada ČRo, Česká televize (ČT), Zákon č. 225/2023 Sb.
Rada Evropy, 51, 54
viz též CM/Rec(2012)1
Radio Prague International, 73
Radiožurnál, 16, 22, 29, 37, 45, 54, 71, 82, 91, 100
viz též Český rozhlas (ČRo)
RAI (Itálie), 48, 66
viz též Lottizzazione, Itálie

Redevance audiovisuelle (Francie, zrušena 2022), 46, 56
Reith, John (zakladatel BBC), 37
viz též BBC, Model BBC
Royal Charter (BBC), 37
viz též BBC, Model BBC
RRTV (Rada pro rozhlasové a televizní vysílání), 25, 31, 79, 94, 99
viz též Duální systém
RSF (Reportéři bez hranic), 23, 34, 49, 95
viz též World Press Freedom Index
Rundfunkbeitrag (Německo), 45, 76
viz též Koncesionářský poplatek, ARD, ZDF

S

Senát ČR, 16, 29, 39, 55, 66, 73, 97
viz též Poslanecká sněmovna ČR
Seznam Zprávy, 26
Sienkiewicz, Bartłomiej (ministr kultury Polska), 64
viz též Polsko, Tusk, Donald
Slovensko (RTVS → STVR 2024), 29, 50, 67
viz též Fico, Robert, STVR (Slovenská televízia a rozhlas, od 1. 7. 2024)
STVR (Slovenská televízia a rozhlas, od 1. 7. 2024), 29, 60, 65
viz též Slovensko, Fico, Robert

Š

Šimkovičová, Martina (ministra kultury Slovenska), 65
viz též Slovensko, STVR

T

Televizní krize 2000–2001, 39, 69
viz též Hodač, Jiří, Chmelíček, Dušan, Zákon č. 39/2001 Sb.
Tusk, Donald (návrat k nezávislosti, Polsko 2023+), 64
viz též Polsko
TV Nova, 26, 29, 82
viz též Duální systém
TV Prima, 88

TVP (Polska Telewizja Publiczna), 48, 63
viz též Polsko

U

Ústavní soud ČR (k médiím), 38, 45

V

Veřejnoprávní médium, 17, 22, 30, 37, 44, 54,
 63, 74, 82, 92, 99

viz též Česká televize (ČT), Český rozhlas (ČRo), ČTK

V-Dem (Varieties of Democracy), 23, 34

viz též RSF, MPM (Media Pluralism Monitor)

W

Watchdog (hlídací pes), 5

viz též Editorial independence

World Press Freedom Index, 23, 49, 95

viz též RSF

Z

Zákon č. 106/1999 Sb. (svobodný přístup k informacím), 22, 97

Zákon č. 119/2025 Sb. (mediální novela 2025),
 16, 45, 56, 69, 75

viz též Koncesionářský poplatek, Automatická valorizace poplatku

Zákon č. 225/2023 Sb. (reforma Rady ČT/ČRo),
 41, 55, 68, 75

viz též Rada ČT, Rada ČRo

Zákon č. 231/2001 Sb. (RTV vysílání), 22, 31,
 86, 94

viz též RRTV

Zákon č. 239/2000 Sb. (IZS, krizová komunikace), 83

Zákon č. 348/2005 Sb. (poplatky), 16, 44, 56,
 75

viz též Koncesionářský poplatek

Zákon č. 39/2001 Sb. (novela po televizní krizi),
 40

viz též Televizní krize 2000–2001

Zákon č. 46/2000 Sb. (tiskový zákon), 22, 31,
 96

Zákon č. 483/1991 Sb. (Česká televize), 16, 23,
 30, 39, 83, 91, 101

viz též Česká televize (ČT), Rada ČT, Kodex ČT/ČRo

Zákon č. 484/1991 Sb. (Český rozhlas), 16, 23,
 30, 39, 83, 91, 101

viz též Český rozhlas (ČRo), Rada ČRo

ZDF (Zweites Deutsches Fernsehen), 29, 38

viz též ARD, Rundfunkbeitrag

Seznam faktů a údajů

EMFA

- **11. 4. 2024** — Datum přijetí EMFA (nařízení EU 2024/1083) Evropským parlamentem a Radou (k 2024-04-11, zdroj Evropský parlament a Rada, EMFA — EUR-Lex, 2024)
- **8. 8. 2025** — Plná účinnost EMFA ve všech členských státech EU (jednotlivé články od 8. 11. 2024 do 8. 5. 2027) (k 2025-08-08, zdroj Evropský parlament a Rada, EMFA — EUR-Lex, 2024)

Historické milníky

- **1923** — Počátek pravidelného rozhlasového vysílání v Československu (k 1923-05-18, zdroj ČRo, Český rozhlas — historie, 2024)
- **1. 1. 1927** — BBC získává Royal Charter (zákonný základ public service broadcasting) (k 1927-01-01, zdroj BBC, BBC — Inside the BBC, Royal Charter, 2024)
- **1950** — Vznik německé ARD jako sdružení regionálních veřejnoprávních vysílatelů (k 1950-06-09, zdroj ARD, ARD — Über die ARD, 2024)
- **1961** — Erstes Rundfunk-Urteil německého ústavního soudu (zrušil Adenauerovu federální TV) (k 1961-02-28, zdroj Bundesverfassungsgericht, BVerfGE 12, 205 (Rundfunk-Urteil), 1961)
- **1. 1. 1992** — Účinnost zákonů o ČT a ČRo (rozdělení Československé televize a rozhlasu) (k 1992-01-01, zdroj Česká národní rada, Zákony č. 483/1991 Sb. a 484/1991 Sb., 1991)
- **~100 000 účastníků** — Demonstrace na Václavském náměstí na podporu nezávislosti ČT (3. 1. 2001) (k 2001-01-03, zdroj Česká televize, Televizní krize — kontext (ČT historie), 2024)

Koncesionářské poplatky

- **150 Kč/měs.** — Měsíční TV poplatek v ČR od 1. 5. 2025 (předtím 135 Kč od 2008) (k 2025-05-01, zdroj Parlament ČR, Zákon č. 119/2025 Sb. (mediální novela), 2025)

- **55 Kč/měs.** — Měsíční rozhlasový poplatek v ČR od 1. 5. 2025 (předtím 45 Kč od 2005) (k 2025-05-01, zdroj Parlament ČR, Zákon č. 119/2025 Sb., 2025)
- **6 %** — Inflační práh pro spuštění automatické valorizace poplatku (kumulace od posledního zvýšení) (k 2025-05-01, zdroj Parlament ČR, Zákon č. 119/2025 Sb., 2025)

Mezinárodní srovnání poplatků

- **180 GBP/rok** — Roční koncesionářský poplatek BBC (~210 EUR) (k 2026, zdroj TV Licensing (Velká Británie), BBC TV Licensing — Cost of the licence, 2026)
- **18,36 EUR/měs.** — Německý paušální Rundfunkbeitrag (na domácnost, financuje ARD + ZDF + Deutschlandradio) (k 2025, zdroj ARD ZDF Deutschlandradio Beitragsservice, Rundfunkbeitrag — Übersicht, 2025)
- **15,30 EUR/měs.** — Rakouský ORF-Beitrag — měsíční domovní poplatek (k 2024, zdroj ORF, ORF-Beitrag (od 2024), 2024)
- **366 PLN/rok** — Polský radiotelevizní abonament — roční poplatek (~85 EUR) (k 2026, zdroj KRRiT, KRRiT — Abonament radiowo-telewizyjny, 2025)

Polsko/Maďarsko/Slovensko přechody

- **~225** — Počet novinářů, kteří odešli z polských veřejnoprávních médií v 2016 po nástupu PiS (k 2016, zdroj OSW + RSF reporting, Hostile Takeover (Polsko 2015–2023), 2017)
- **1. 1. 2011** — Vznik maďarské centrální MTVA (sloučení všech veřejnoprávních médií) (k 2011-01-01, zdroj Maďarský parlament, CLXXXV/2010 (Maďarsko, MTVA), 2010)
- **1. 7. 2024** — Vznik slovenské STVR — zrušení RTVS Ficovou vládou (k 2024-07-01, zdroj Národná rada SR, Zákon o STVR (Slovensko 2024), 2024)
- **~60** — Počet propuštěných zaměstnanců STVR (včetně redaktorů a členů stávkového výboru) (k 2026, zdroj IPI + MFRR, IPI / MFRR — Slovakia STVR layoffs reporting 2025–2026, 2026)

Rady a vedení

- **18** — Počet členů Rady ČT po reformě 2023 (12 volí Sněmovna, 6 Senát) (k 2023, zdroj Parlament ČR, Zákon č. 225/2023 Sb. (reforma Rady ČT/ČRo), 2023)
- **9** — Počet členů Rady ČRo po reformě 2023 (6 volí Sněmovna, 3 Senát) (k 2023, zdroj Parlament ČR, Zákon č. 225/2023 Sb., 2023)
- **6 let** — Funkční období člena Rady ČT/ČRo (přesahuje volební období Sněmovny; obměnu po třetinách zrušila novela 225/2023) (k 2023, zdroj Česká národní rada, Zákony č. 483/1991 Sb. a 484/1991 Sb., 1991)

Rozpočty ČT / ČRo

- **7,54 mld. Kč** — Celkové účetní výnosy České televize v roce 2024 (k 2024, zdroj Česká televize, Výroční zpráva ČT 2024, 2025)
- **5,74 mld. Kč** — Příjem ČT z TV poplatků v roce 2024 (k 2024, zdroj Česká televize, Výroční zpráva ČT 2024, 2025)
- **2,40 mld. Kč** — Celkové výnosy Českého rozhlasu v roce 2024 (k 2024, zdroj Český rozhlas, Výroční zpráva ČRo 2024, 2025)
- **2,07 mld. Kč** — Příjem ČRo z rozhlasového poplatku v roce 2024 (86 % výnosů) (k 2024, zdroj Český rozhlas, Výroční zpráva ČRo 2024, 2025)
- **7,8 mld. Kč** — Roční příspěvek pro ČT a ČRo podle Klempířova návrhu zákona o médiích veřejné služby (duben 2026; vláda od návrhu v květnu 2026 ustoupila) (k 2026, zdroj Ministerstvo kultury ČR, Návrh zákona o médiích veřejné služby (text v připomínkovém řízení, 14. 4. 2026), 2026)
- **~41 mld. EUR** — Souhrnné příjmy veřejnoprávních médií v oblasti EBU za rok 2024 (k 2024, zdroj European Broadcasting Union, EBU — Funding of Public Service Media 2026, 2026)
- **49,7 EUR/obyv.** — Průměr veřejných výdajů na PSM v EU na obyvatele (ČR cca 30 EUR — výrazně pod průměrem) (k 2021, zdroj Henningsen Consulting & Technopolis pro Evropskou komisi (DG CNECT), Public financing of news media in the EU — Final report (studie pro Evropskou komisi, DG CNECT), 2023)

World Press Freedom Index

- **11.** — Pozice ČR v RSF World Press Freedom Index 2026 (mírný pokles z 10. místa v 2025) (k 2026, zdroj Reporters Without Borders, World Press Freedom Index 2026, 2026)
- **74.** — Pozice Maďarska v RSF World Press Freedom Index 2026 (z 23. v 2010; nejhorší za poslední čtyři ročníky) (k 2026, zdroj Reporters Without Borders, World Press Freedom Index 2026, 2026)
- **27.** — Pozice Polska v RSF Indexu 2026 (z 18. v 2015 propad na 62. v 2020, postupný návrat: 31. v 2025, 27. v 2026) (k 2026, zdroj Reporters Without Borders, World Press Freedom Index 2026, 2026)
- **37.** — Pozice Slovenska v RSF Indexu 2026 (z 29. v 2024 propad na 38. v 2025, v 2026 mírné zlepšení) (k 2026, zdroj Reporters Without Borders, World Press Freedom Index 2026, 2026)
- **56.** — Pozice Itálie v RSF Indexu 2026 (éra vlády Giorgie Meloniové; výrazný meziroční propad z 49. v 2025) (k 2026, zdroj Reporters Without Borders, World Press Freedom Index 2026, 2026)
- **14.** — Pozice Německa v RSF Indexu 2026 (pokles z 11. v 2025) (k 2026, zdroj Reporters Without Borders, World Press Freedom Index 2026, 2026)
- **4.** — Pozice Dánska v RSF Indexu 2026 (zlepšení z 6. v 2025) (k 2026, zdroj Reporters Without Borders, World Press Freedom Index 2026, 2026)

Zaměstnanci

- **2 972** — Přepočtený počet zaměstnanců České televize v roce 2024 (k 2024, zdroj Česká televize, Výroční zpráva ČT 2024, 2025)
- **1 359,77** — Přepočtený počet zaměstnanců Českého rozhlasu v roce 2024 (k 2024, zdroj Český rozhlas, Výroční zpráva ČRo 2024, 2025)

Použité zdroje

- 1 PARLAMENT ČR. (2025). *Zákon č. 119/ 2025 Sb., kterým se mění zákon č. 483/ 1991 Sb. o ČT, zákon č. 484/ 1991 Sb. o ČRo a další související zákony*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-119>
- 2 ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. (2026). *Index spotřebitelských cen (CPI) — Český statistický úřad*. [k 2026-04-17]
https://csu.gov.cz/produkty/isc_cr
- 3 POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR. (2024). *Sněmovní tisk 738/ 0 (9. volební období)*. [k 2026-04-17]
<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=738>
- 4 EBU MEDIA INTELLIGENCE SERVICE. (2024). *Funding of Public Service Media 2024*. [k 2026-04-17]
<https://www.ebu.ch/topics/funding-and-advertising>
- 5 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2024). *Nariadení (EU) 2024/1083 — European Media Freedom Act (EMFA)*. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>
- 6 URBÁNIKOVÁ, M. A KOL. (FSS MU, FSV UK, FF UP). (2026). *Jak financovat média veřejné služby: Expertní analýza evropských modelů a jejich fungování v praxi*. [k 2026-04-18]
<https://science.fsv.cuni.cz/wp-content/uploads/2026/04/Jak-financovat-media-verejne-sluzby-1.pdf>
- 7 PARLAMENT ČR. (1999). *Zákon č. 106/ 1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>
- 8 V-DEM INSTITUTE, UNIVERSITY OF GOTHENBURG. (2026). *V-Dem Democracy Report 2026*. [k 2026-05-26]
https://www.v-dem.net/documents/75/V-Dem_Institute_Democracy_Report_2026_lowres.pdf
- 9 REPORTERS WITHOUT BORDERS. (2026). *RSF World Press Freedom Index 2026 — Europe & Central Asia*. [k 2026-05-11]
<https://rsf.org/en/2026-rsf-index-press-freedom-25-year-low>
- 10 FREEDOM HOUSE. (2025). *Freedom House — Freedom in the World*. [k 2026-04-17]
<https://freedomhouse.org/report/freedom-world>

- 11 BESLEY, T.; PRAT, A. (2006). *Handcuffs for the Grabbing Hand? Media Capture and Government Accountability*. [k 2026-05-26]
<https://www.aeaweb.org/articles?id=10.1257/aer.96.3.720>
- 12 MUNGIU-PIPPIDI, A. (2008). *How Media and Politics Shape Each Other in the New Europe*. [k 2026-04-17]
https://www.researchgate.net/publication/298647526_How_media_and_politics_shape_each_other_in_the_New_Europe
- 13 SCHIFFRIN, A. (ED.). (2017). *In the Service of Power: Media Capture and the Threat to Democracy*. [k 2026-04-17]
<https://www.cima.ned.org/publication/media-capture-in-the-service-of-power/>
- 14 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM (EUI). (2024). *Media Pluralism Monitor 2024 — Country Report: Hungary*. [k 2026-04-28]
<https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>
- 15 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi — § 2 (veřejná služba)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>
- 16 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM, EUI. (2025). *Media Pluralism Monitor 2025 — The Czech Republic (country report)*. [k 2026-04-18]
<https://cmpf.eui.eu/country/the-czech-republic/>
- 17 HALLIN, D. C.; MANCINI, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. [k 2026-04-17]
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511790867>
- 18 CASTRO HERRERO, L.; HUMPRECHT, E.; ENGESSER, S.; BRÜGGEMANN, M.; BÜCHEL, F. (2017). *Rethinking Hallin and Mancini Beyond the West: An Analysis of Media Systems in Central and Eastern Europe (International Journal of Communication, vol. 11, s. 4797–4823)*. [k 2026-04-18]
<https://ijoc.org/index.php/ijoc/article/view/6035>
- 19 DOBEK-OSTROWSKA, B.; GŁOWACKI, M. (EDS.). (2015). *Democracy and Media in Central and Eastern Europe 25 Years On*. [k 2026-04-18]
<https://doi.org/10.3726/978-3-653-04452-2>
- 20 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu*. [k 2026-04-18]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>
- 21 PARLAMENT ČR. (1992). *Zákon č. 517/1992 Sb. o České tiskové kanceláři*. [k 2026-04-18]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-517>

- 22 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM, EUI. (2025). *Media Pluralism Monitor 2025 — Hungary (country report)*. [k 2026-04-28]
<https://cmpf.eui.eu/country/hungary/>
- 23 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM, EUI. (2025). *Media Pluralism Monitor 2025 — Slovakia (country report)*. [k 2026-04-28]
<https://cmpf.eui.eu/country/slovakia/>
- 24 HOUSE OF LORDS SELECT COMMITTEE ON COMMUNICATIONS. (2016). *BBC Charter Review: Reith not revolution*. [k 2026-04-17]
<https://publications.parliament.uk/pa/ld201516/ldselect/ldcomuni/96/9605.htm>
- 25 ARD. (2024). *ARD: Wie wir uns organisieren*. [k 2026-04-17]
<https://www.ard.de/die-ard/>
- 26 BPB. (1961). *Erstes Rundfunk-Urteil (BVerfGE 12, 205) — Bundeszentrale für politische Bildung*. [k 2026-04-17]
https://www.bpb.de/system/files/dokument_pdf/MuM_08_Erstes%20Rundfunk-Urteil.pdf
- 27 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>
- 28 ČESKÁ TELEVIZE. (2024). *Česká televize — Novodobá historie: Období 2000–2001*. [k 2026-04-17]
<https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/historie/novodoba-historie-ct/ceska-televize-od-roku-1993/obdobi-20002001/>
- 29 ČT24. (2021). *ČT24 — Jak a proč se stávkovalo v ČT*. [k 2026-04-17]
<https://ct24.ceskatelevize.cz/media/1294264-jak-a-proc-se-stavkovalo-v-ct>
- 30 ČESKÝ ROZHLAS PLUS. (2020). *Rok 2000: Nevysíláme. Televizní krize vyvolala demonstrace i změnu zákona*. [k 2026-04-17]
<https://plus.rozhlas.cz/rok-2000-nevysilame-televizni-krize-vyvolala-demonstrace-i-zmenu-zakona-7647870>
- 31 PARLAMENT ČR. (2001). *Zákon č. 39/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-39>
- 32 PARLAMENT ČR. (2023). *Zákon č. 225/2023 Sb., kterým se mění zákony o ČT a ČRo (volba Radou PSP a Senátem)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2023-225>
- 33 PARLAMENT ČR. (2005). *Zákon č. 348/2005 Sb. o rozhlasových a televizních poplatcích*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-348>

- 34 PARLAMENT ČR. (2025). *Zákon č. 119/ 2025 Sb. — novela zákona o poplatcích a zákonů o ČT/ČRo*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-119>
- 35 ARD ZDF DEUTSCHLANDRADIO BEITRAGSSERVICE. (2025). *Rundfunkbeitrag — oficiální stránka*. [k 2026-04-17]
<https://www.rundfunkbeitrag.de/welcome/english>
- 36 VERFASSUNGSGERICHTSHOF ÖSTERREICH. (2022). *ORF Streaming — VfGH-Erkenntnis G 226/ 2021 z 30. 6. 2022 (zrušení streamingové mezery v ORF-zákoně)*. [k 2026-04-29]
https://www.vfgh.gv.at/medien/ORF_Streaming.php
- 37 MINISTÈRE DE L'ÉCONOMIE, FRANCE. (2022). *Suppression de la contribution à l'audiovisuel public (Impôts.gouv.fr)*. [k 2026-04-17]
<https://www.impots.gouv.fr/suppression-de-la-contribution-laudiovisuel-public-des-2022>
- 38 NORDICOM. (2022). *Nordics replace licence fee with public service tax*. [k 2026-04-17]
<https://www.nordicom.gu.se/en/latest/news/nordics-replace-licence-fee-public-service-tax>
- 39 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2018). *Směrnice (EU) 2018/ 1808 — aktualizace AVMSD*. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1808/oj>
- 40 EBU MEDIA INTELLIGENCE SERVICE. (2022). *EBU MIS — Funding of Public Service Media 2021*. [k 2026-04-17]
<https://rm.coe.int/ebu-mis-funding-of-psm-2021-public/1680a8378f>
- 41 EBU. (2024). *EBU — Funding of Public Service Media (landing page)*. [k 2026-04-17]
<https://www.ebu.ch/publications/research/membersonly/report/funding-of-public-service-media>
- 42 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2024). *Nařízení (EU) 2024/ 1083 — European Media Freedom Act (EMFA), čl. 5*. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>
- 43 COUNCIL OF EUROPE, COMMITTEE OF MINISTERS. (2012). *CM/Rec(2012)1 — Recommendation on public service media governance*. [k 2026-04-17]
https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cb4b4
- 44 MEDIAGURU. (2026). *Veřejnoprávní média v Evropě čelí nejsilnějším problémům v historii (EBU 2026 + kontext české novely)*. [k 2026-04-18]
<https://www.mediaguru.cz/verejnopravni-media-v-evrope-celi-nejsilnejsim-problemum-v-historii>

- 45 ČT24. (2026). *Klempíř představuje zákony ke změnám rozhlasových a televizních poplatků (TK MK ČR, 14. 4. 2026).* [k 2026-04-29]
<https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/domaci/klempir-predstavuje-zakony-ke-zmenam-rozhlasovych-a-televiznich-poplatku-372365>
- 46 iROZHLAS / ČTK. (2026). *Vláda pro změnu financování ČT a ČRo nevyužije Klempířův návrh, řekl Babiš (iROZHLAS/ČTK, 30. 5. 2026).* [k 2026-05-31]
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/vlada-pro-zmenu-financovani-ceske-televize-a-rozhlasu-nevyuzije-klempiruv-navrh_2605301320_jkd
- 47 MÉDIÁŘ. (2026). *Poplatky zrušíme, řekli Babiš a spol. ředitelům ČT a rozhlasu. Klempíř má týden na nový zákon (Médiář, 9. 6. 2026).* [k 2026-06-12]
<https://www.mediar.cz/poplatky-zrusime-rekli-babis-a-spol-reditelum-ct-a-rozhlasu-klempir-ma-tyden-na-novy-zakon/>
- 48 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi — ve znění 225/2023 Sb.* [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>
- 49 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu — ve znění 225/2023 Sb.* [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>
- 50 PARLAMENT ČR. (2025). *Zákon č. 119/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi, zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu, a další související zákony.* [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-119>
- 51 KLIMKIEWICZ, B. (2016). *Poland: The public, the government and the media (LSE Media Policy Project).* [k 2026-04-17]
<https://blogs.lse.ac.uk/medialse/2016/02/08/poland-the-public-the-government-and-the-media/>
- 52 EUROPEAN FEDERATION OF JOURNALISTS. (2016). *EFJ, ECPMF, IPI urge Polish government to guarantee public broadcasting independence.* [k 2026-04-17]
<https://europeanjournalists.org/blog/2016/02/01/efj-ecpmf-ipi-urge-the-polish-government-to-guarantee-public-broadcasting-independence/>
- 53 EUROPEAN FEDERATION OF JOURNALISTS. (2023). *Poland: government puts public media in a state of liquidation (EFJ).* [k 2026-04-17]
<https://europeanjournalists.org/blog/2023/12/29/poland-the-government-put-public-service-media-in-a-state-of-liquidation/>
- 54 MAGYAR ORSZÁGGYŰLÉS / EUROPEAN PARLIAMENT. (2010). *Act CLXXXV of 2010 on Media Services and on the Mass Media (EP version).* [k 2026-04-17]
https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/libe/dv/hungarian_media_law/hungarian_media_lawen.pdf

- 55 COMMISSIONER FOR HUMAN RIGHTS, COUNCIL OF EUROPE. (2021). *CoE memorandum on freedom of expression and media freedom in Hungary*. [k 2026-04-17]
<https://rm.coe.int/memorandum-on-freedom-of-expression-and-media-freedom-in-hungary/1680ale67e>
- 56 INTERNATIONAL PRESS INSTITUTE. (2019). *The Rise of KE-SMA — How Orban's allies bought up Hungary's media (IPI)*. [k 2026-04-17]
<https://ipi.media/the-rise-of-kesma-how-orbans-allies-bought-up-hungarys-media/>
- 57 INTERNATIONAL PRESS INSTITUTE. (2024). *Slovakia: Parliament should reject public broadcasting bill (IPI)*. [k 2026-04-17]
<https://ipi.media/slovakia-parliament-reject-public-broadcasting-bill/>
- 58 BALKAN INSIGHT. (2024). *Critics slam passing of Slovak government bill to dissolve public broadcaster*. [k 2026-04-17]
<https://balkaninsight.com/2024/06/21/critics-slam-passing-of-slovak-government-bill-to-dissolve-public-broadcaster/>
- 59 IPI / MEDIA FREEDOM RAPID RESPONSE. (2025). *Slovakia: Media Capture Monitoring Report 2025 (IPI/MFRR)*. [k 2026-04-17]
<https://ipi.media/slovakia-media-capture-monitoring-report-2025/>
- 60 EUROPEAN PARLIAMENT. (2024). *Parliamentary question E-001374/ 2024 on Slovak STVR law and EMFA*. [k 2026-04-17]
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-10-2024-001374_EN.html
- 61 REPUBBLICA ITALIANA / NORMATTIVA. (1975). *Legge 14 aprile 1975, n. 103 — Nuove norme in materia di diffusione radiofonica e televisiva*. [k 2026-04-19]
<https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:1975-04-14;103>
- 62 MINISTERO DELLE IMPRESE E DEL MADE IN ITALY. (2015). *Relazione illustrativa — riforma RAI (MIMIT)*. [k 2026-04-17]
<https://www.mimit.gov.it/images/stories/recuperi/Comunicazioni/Relazione-illustrativaddl-riforma-rai.pdf>
- 63 AL JAZEERA. (2024). *Journalists at Italy's RAI strike in protest at Meloni's government*. [k 2026-04-17]
<https://www.aljazeera.com/news/2024/5/6/journalists-at-italys-rai-strike-in-protest-at-melonis-government>
- 64 ANSA. (2023). *Annunziata quits Rai over government interventions*. [k 2026-05-27]
https://www.ansa.it/english/newswire/english_service/2023/05/25/ansa/annunziata-quits-rai-over-govt-interventions_aa6e64ad-4cc9-412b-9704-c944340a8fba.html
- 65 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM (CMPF). (2025). *Italy — Media Pluralism Monitor country profile*. [k 2026-05-27]
<https://cmpf.eui.eu/country/italy/>

- 66 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM (CMPF). (2019). *The KESMA case — Report on media market concentration in Hungary*. [k 2026-06-10]
https://cmpf.eui.eu/wp-content/uploads/2019/07/Report_KESMA_Hungary_A2.pdf
- 67 ČESKÁ TELEVIZE. (2025). *Výroční zpráva o hospodaření České televize v roce 2024*. [k 2026-04-17]
<https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/hospodareni-a-financni-situace/vyrocní-zpravy/>
- 68 ČESKÝ ROZHLAS. (2025). *Výroční zpráva Českého rozhlasu o činnosti a hospodaření za rok 2024*. [k 2026-04-17]
<https://informace.rozhlas.cz/hospodareni-ceskeho-rozhlasu-vyrocní-zpravy-7961150>
- 69 PARLAMENT ČR. (2025). *Zákon č. 119/2025 Sb., kterým se mění zákon č. 348/2005 Sb. a zákony o ČT a ČRo*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2025-119>
- 70 HENNINGSSEN CONSULTING & TECHNOLIS PRO EVROPSKOU KOMISI (DG CNECT). (2023). *Public financing of news media in the EU — Final report (studie pro Evropskou komisi, DG CNECT)*. [k 2026-04-29]
https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/plmrep/COMMITTEES/CULT/DV/2024/04-09/PublicfinancingofnewsmediaintheEU_EN.pdf
- 71 POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR. (2024). *Sněmovní tisk 738/0 (9. volební období) — návrh novely zákonů o veřejno-právních médiích a poplatcích*. [k 2026-04-17]
<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=738>
- 72 RADA ČT. (2025). *Rada České televize — archiv zasedání, usnesení a tiskových zpráv*. [k 2026-04-19]
<https://www.ceskatelevize.cz/rada-ct/>
- 73 RADA ČRo. (2025). *Výroční zpráva Rady Českého rozhlasu o činnosti ČRo za rok 2024 (vč. kapitoly o velké mediální novele)*. [k 2026-04-19]
<https://rada.rozhlas.cz/sites/default/files/documents/feca77f0f06f671ac53c52b94ddb13f2.pdf>
- 74 ČESKÁ TELEVIZE. (2025). *Rozpočet České televize na rok 2026 (schváleno Radou ČT 10. 12. 2025) a aktualizovaný Rozpočet na rok 2025 (duben 2025)*. [k 2026-05-11]
https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/api/media/documents/Rozpocet_Ceske_televize_na_rok_2026.pdf
- 75 POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČR. (2026). *Volba členů Rady České televize — Poslanecká sněmovna, 20. schůze, stenoprotokol (5. 6. 2026)*. [k 2026-06-08]
<https://www.psp.cz/eknih/2025ps/stenprot/020schuz/s020317.htm>

- 76 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi*. [k 2026-04-19]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>
- 77 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 484/1991 Sb., o Českém rozhlasu*. [k 2026-04-19]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>
- 78 ČESKÁ TELEVIZE. (2025). *Výroční zpráva o činnosti České televize 2024*. [k 2026-04-19]
<https://www.ceskatelevize.cz/rada/vyrocní-zpravy/>
- 79 ČESKÝ ROZHLAS. (2025). *Výroční zpráva o činnosti Českého rozhlasu 2024*. [k 2026-04-19]
<https://informace.rozhlas.cz/vyrocní-zpravy-7969673>
- 80 EUROPEAN BROADCASTING UNION (EBU). (2024). *Public Service Media: Bringing Their Best for Europe*. [k 2026-05-01]
<https://www.ebu.ch/guides/open/report/public-service-media-bringing-their-best-for-europe>
- 81 COUNCIL OF EUROPE — COMMITTEE OF MINISTERS. (2007). *Recommendation CM/Rec(2007)3 of the Committee of Ministers on the remit of public service media in the information society*. [k 2026-04-19]
<https://search.coe.int/cm?i=09000016805d4a3c>
- 82 CENTRE FOR MEDIA PLURALISM AND MEDIA FREEDOM, EUI FLORENCE. (2024). *Media Pluralism Monitor 2024*. [k 2026-04-19]
<https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor-2024/>
- 83 EUROPEAN BROADCASTING UNION. (2024). *Public Service Values, Editorial Principles and Guidelines*. [k 2026-04-19]
<https://www.ebu.ch/guides/public-service-values-editorial-principles>
- 84 EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA (EU). (2024). *Nariadení (EU) 2024/1083 — EMFA, čl. 6 (transparentnost vlastnictví médií)*. [k 2026-04-17]
<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj>
- 85 HALLIN, D. C.; MANCINI, P. (2004). *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. [k 2026-04-17]
<https://www.cambridge.org/core/books/comparing-media-systems/B7A12371782B7A1D62BA1A72C1395E43/>
- 86 PARLAMENT ČR. (1990). *Zákon č. 85/1990 Sb. o právu petičním*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-85>
- 87 PARLAMENT ČR. (1993). *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. — Ústava ČR, čl. 87 odst. 1 písm. a)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1>

- 88 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 483/1991 Sb. o České televizi — § 4 a § 8 (Rada ČT, působnost, Kodex ČT)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-483>
- 89 PARLAMENT ČR. (1991). *Zákon č. 484/1991 Sb. o Českém rozhlasu — § 4 a § 8 (Rada ČRo, působnost, Kodex ČRo)*. [k 2026-04-17]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-484>
- 90 ČESKÁ TELEVIZE. *Česká televize — Svobodný přístup k informacím (postup podání žádosti a odvolání)*. [k 2026-04-19]
<https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/svobodny-pristup-k-informacim/>
- 91 RADA ČESKÉ TELEVIZE. *Rada České televize — Stížnosti a podněty*. [k 2026-04-19]
<https://www.ceskatelevize.cz/vse-o-ct/rada-ct/stiznosti-a-podnety/>
- 92 RADA ČESKÉHO ROZHLASU. *Rada Českého rozhlasu — Stížnosti a podněty*. [k 2026-04-19]
<https://rada.rozhlas.cz/stiznosti>
- 93 PARLAMENT ČR. (1993). *Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu — § 64 odst. 1 (aktivní legitimace), § 74 (incidenční přezkum)*. [k 2026-05-02]
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-182>